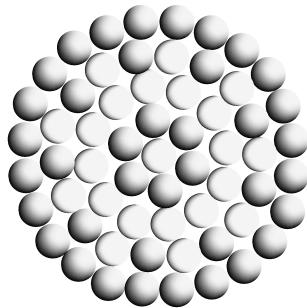

**ЛУКА
ЕВАНГЕЛИЕН**

ЛУКА ЕВАНГЕЛИЕН

Библияв тулмачин Институт
Москва
2001

ЛУКА ЕВАНГЕЛИЕН

Эвэдыч тулматча

Тулмачимнэ Вера Элрика

ISBN 5-93943-008-2
ISBN 91-89122-50-X

© Библияв тулмачин Институт
Москва, 2001

Дюлэгөнмэй

Хэрлэвнил таңамжал!

Ху Лука Евангелиеван коес, эрэк книга «Лука Евангелиен» Анџамта Завет ханин биси. Анџамта Завет книгални Өсирэп Завет книгалнюнни эрэв элидум Книгав өмэтту чэлэдюр өмэм Библияв дяпкатта. Кубэттукун бисилдук книгалдук өсирэптук, укал хоя векал елтэнэктэн, чэлэн төрлэ хоял бэил таңритан.

Төрэн «Өрэлдэн Мэтун» греческайды төрэнь «Евангелие» бидин. Тачин Мэн хупкучинмэй Иисус Христос Мэнкэн гэрбуурин. Анџамта Завет дыгэн Евангелиен, тарбач тарал чэлэдюр Иисус Христос бинивэн, некчэвэн, Нојан хупкучинмэйён, хомив некчэлбэн, Нојан көкэдеккон, арадяккон тэлэндрэ.

Эйду бичэ, Евангелиелэ дукутты, мут бинит очалан нонапла векла Палестинала оптин. Таракам римскаил тэгэмэрэл Палестинав мэн энжидюр дявлуттитан. Тарбач тала бичэл иудеял мэн религиявур эчилтэн омџар, мявшундур дявлуттитан, тарак Итун үніјтэвэн Хэвки нојардуган Моисейньюн үзүүвкэнин. Моисей амардадун хоял мэтумнээл бичэл дюлэгэч гөнитэн, Мессия – Хэвки Хинмачан эмэннэвэн, эйдудун бэйлду тоннэкичтук, көкэндүк-тэ айчим эмуннэвэн. Мут бинит элэкэс оддакан, кучукэндүлэ городла Вифлеемдүлэ эмэннэй гору алаачивча Мессия – Иисус Христос балдарин («Христос» греческайдук төрэндук тулматми бидин «Үнүэлдывуны хэтчэх хэсичэ», еврейскайдук төрэндук тулматми бидин «Мессия»). Өрэлдэн Мэтун эйду төрлэ бисил Айчим баканнаватан тэлэндрэн, тарбач эрэк Мэтун эйдүвэн төрлэ бисив бэйлбу бэйтэнэ мэтуттэн, илэгэл-дэ тарал бисэктэн, иррөчин-ул төрэнь төрэнэттэктэн.

Дюллэ гөнмэй

Лука Евангелиен дыгэндук Евангелиелдук чэлэдүүн аич дяпкутач дукутты. Хуркэн бими, Лука аич хупкучирин, тар хупкуттый оддыди, бэгдэчимжэ одын. Ач хэвкигчэ бими, нојан мэни хэвкиврин, тарбач дюлэски Лука апостол Павел, эйдулин төрэлдули хэллочиндуулэн, гиркэн бисин. Мэн Евангелиелэй дюлэгэч гөнмэйдүлэн Лука гөнин, дюлэгэл бэил бичэл мэркэсэл коечэвутэн, дукчавутан-да, нян эйду тарав дукчай (Лк. 1:2). Евангелие греческайды төрэнь дукаттан. Тарбач дёрмяр векал елтэнэктэн (тардын анјан христианство бининни одни), адыч-та хояч нямаch төрэнь, төрлэ бисич, Евангелие нонан элэкэс эвэдыч тулматча дукуттан.

Библияв тулмачин Институт тулмачимџав, редактору, хөнтэлбу-дэ бэилбу, ѿи эрэк тулмачин нёвкэбдэн бэлрин, эйдувэн эскэн. Бу өрэлдэру, эвэсэл Хэвки Төрэмэн эвэдыч тајаннавутан.

Лука Евангелиен

Глава 1

Дюлэг төрэн

¹Он-ка укал хоял хачал бичэвур тэлэнjur дукудилритан, ²он-ка дюлэгэл укал коечэл, Тэрэндэ кэлмэлни бичэл муттэки тэлэнжритэн, ³тачин-та би, нонан аймакань эйду кубэчон яруттиди, эйдувэн амалтач тэлэндэй хинтэки некрэм, хэрлэвнжив Феофил, ⁴мэн хупкучукэмчэй юнгтэвэн бипкэч халдас.

Иоанн Хэвкигри балладаяккон таймкачин

⁵Ок-ка Ирод Иудея тэгэмэрэн юунэмэчинни бисин, таракам поп Захария гэрбэди биддин, ноңан хөнтэч попач Авияч гэрбэлэттич ханилаттин, юунминтэн* өмэн бисин. Атыкаңан Елизаветач гэрбэди Аарон юунмидукун бисин. ⁶Ноңартан дёридюр Хэвkitки айгарил биситэн, Хэвки нюончэлдулин, иткачалин-да ач услач биникэн. ⁷Ноңартан ач хутлэсэл биситэн; Елизавета маңай бисин; дёридюр-дэлу укал хагдыл, хоя-да анџанајлкасар биситэн. ⁸Өмнэкэн Захария, мэн амалталий хинмачинь Хэвkitки хиргэддэкэн, ⁹он хиргэмнэлдуил долитан биннэгрэгчинни, Хэвки Дюлан бисин, таду хэнкэсу

* ^{1:5} Юунмин – род, родовая ветвь.

Лука 1

хэбгиттэй. ¹⁰Хэյкэсу хэбгичиддэктэн, хоял бэйл толин илатникан, нэхэддитэн. ¹¹Таракам ангел, Хэвки мэтум-џэн, ясаллан хэбгилдывун ангидалан ичулрин. ¹²Ангелу иттыди, Захария олрин, энтэктэх хэнуулрин. ¹³Ангел но-нантакин гөнин:

— Эди үэлкил, Захария, хин нэхэччэй долдаврис, атыкаңаста Елизавета нярудьгас балдавкандин, гэрбу-динри-дэ нојман Иоанн. ¹⁴Энтэктэх дэ өрэлдэдинари, хоканчидинри, хоял-да балдадяккон өрэлдэдир. ¹⁵Но-нjan эгден бэй Хэвkitki бигрэдин, минэв, хөнтэв-дэ катагу коланаку этэн колгаар. Эдлэй-дэ унэт эниндүкий балдар, укал Хиргэчин Хирандин хираначчин. ¹⁶Хояв-да Израиль хурэлбэн хэвкигдин. ¹⁷Нојан Хун-жит дюлдэлэн үэнгэрэдин, Илия хирандин хираникан, эңидин-дэ эңилэтникэн, амтыл-да мявулбутан мучувкан-дай; этилбу-дэ долдарилбу бис айгаарил мэргэчидекутэн бөдэй; Нојан тачин некчин, Хунжит эмэдектэкин эйдудюр бэйл кимутчал бидэтэн.

¹⁸Захария ангелу улгэмрин:

— Он тарав тэдедэку некэнри? Би укал хагды бэй бисэм, атыкаңу-да анҷанаңан хоя.

¹⁹Ангел барагрин:

— Би Гавриил бисэм, Хэвки дюлдэлэн илатты, эрэв өрэлдэм мэтум хилбанача бисэм. ²⁰Тек хи ач төрэнэ одинри, хикутывчири, тачин гөнигчиму окан ач төрэнэ бидинри. Гонигчиму оннаван эсэктэс тэдер, теми тачин төрэнси бэрибдин.

²¹Бэйл-эси Захарияв алачиддитан, мяңчиникан, гөру Хэвки Дюдукун этывэн нёр. ²²Захария бэйлтэки нёриди, туркучилрин төрэхэ, үалдиткан ичукэтникэн, укчэнмэттин. Эйдучэндюр бэйл унуритан ичунмэю Хэвки Дюлан итчэвэн. ²³Оддыди тургэй, Захария дюткий мучурин. ²⁴Амрак атыкаңан Елизавета осэри один, тун-жам аткимам тарав бэйл эдэтэн хар хумэттин, гөникэн:

²⁵— Эрэк Хунжит бөчэн, хагды одыку Нојан мину илралрин, хадариму-да бэйлтэки тачин аталникан.

Иисус Христос балгадяккон таимкачин

²⁶ Елизавета нюүилэн аттикаңлан осэрилэн Хэвки мэтумџии – ангелу Гавриилу Галилейскайтаки городта-ки Назареттаки ²⁷асаткантаки Марияч гэрбэлэттыг хөрүкэнин. Мария Иосифнюн, Давид үүнмидукуун бисинюн, мерэндэй голдыча нојантакин бисин. ²⁸Ангел, Мариятки эмриди, гөнин:

– Өрэлдэли, Хэрлэвни! Хүнҗит эрэгэр хиннion бидэн!
Хи асал элгэлэтэн Хэвкиду төрэсэмчэ бисэнри!

²⁹ Тачин ангел гөнэкэн, Мария гирбэлрин*, тарав төрэм долдариidi, мяңчиникан төрэм гончэвэн мэргэ-чидилрин. ³⁰ Ангел нојантакин гөнин:

– Эди үэлкил, Мария; Хи илраңай Хэвкилэ баканри; ³¹ нян тэпкэлэй осэри одинри, тадук Нярудю балдавкан-динри, гэрбудинри-дэ Иисус. ³² Нојан эгден бэй оградин, нян Ойдэлэт Биси Хутчин Нојман гэрбучилдир; нян тадук мут Хүнҗит Хэвки Нојандун Нојан аманни Давид тэгэмэррон бөгрэдин; ³³ нян Иаков үүнмин ойдэлин тэ-гэмэр один, тадук Тэгэмэрэдекэн эрэгэр ач мудна бидин.

³⁴ Мария-си ангелтаки гөнин:

– Он тарак бидин, би унэт эсэм мерэнчэ бис?

³⁵ Ангел нојантакин барагрин:

– Хиргэпты Хиран хиндулэ надин, нян Ойдэлэт Биси Энин Хину күптудин, теми-дэ Хиргэпчэ балдавканчас Хэвки Хутчин гэрбупчин. ³⁶ Тачин-та-ти-тта Елизавета, Хин ханис, эты балдавкан қуҗав аси бичэ, хагды-да оды-ды, нярудьгай осэри один, укал-да нюүин аттикаңлан осэрин тек одни. ³⁷ Өмэн-дэ Хэвки төрэнни ач эңилэ эсни бивэттэ.

³⁸ Таракам Мария гөнин:

– Би Хэвки кэлмэн бисэм, тек тачин хин гөнчэгчин-си бигрэдим.

Нян ангел нојандукуун хөррин.

* ^{1:29} Гирбэлдэй – здесь: оторопеть, смутиться.

Лука 1

Мария Елизаветатки эмрэн

³⁹ Таралдула инэхэлдүлэ Мария, кимриди, хэлиүчиникэн, городтаки Иудея урэкчэрдүлэн биситки хөррин.

⁴⁰ Захария дюлан ириди, Елизаветанюн доровматтин.

⁴¹ Ок-ка Елизавета Мария нојантакин доровариван долдарин, таракам нојан урлэн хутэн гургэлдэлрин, нян тадук Елизавета Хиргэбэн Хирандин эмдэй дован мiltэрэвкэмрин, ⁴²тарбач дылтурач дылганды төрснин:

— Хи асал долатан Хэвкиду төрэсэмчэ бисэнри, төрэсэмчэ-дэ Хин урэс балдадиџан дөн! ⁴³ Он-нян эрэк би хэрригэй бакрив, Мин Хунживу Энинни минтэки эмдэн. ⁴⁴Дороваривус минтэки долдараку, мин хуту, уру долан унэт биси, хокниди, гургэлдэлрин. ⁴⁵Тарак аси несэлкэн, ёи, Хунжит некэбэннэв гөнчэвэн, тэдечэ.

Мария икэнни

⁴⁶ Нян Мария гөнин:

— Мин ханьму Хунживут эскэнэ эгдерүкэнни;

⁴⁷ дялу-да Хэвкив, Мин Айчимџав, өрэлдэн,

⁴⁸ тывмэкэм кэлмэги ичисэнчэлийн.

Несэлкэнь тек эрэгэр мину чэлэн бэил
гэрбутчигрэдир,

⁴⁹ Эливин Эңиџэт хөнтэл ойдэлитэн Мину
огурукэнчэлийн.

Эрэгэр Нојан Гэрбэн Хэрлэвни бидэн!

⁵⁰ Ҙунмирбу дюлэскитэkitэй Нојан Нојман
њэлрилбу илрандин,

⁵¹ Мэн Эңий Нојан ичукэнин,
ниривладилбу, кэнели мулгантан бисэкэн,
нојкэчивкэнин,

⁵² тэгэмэрэлбу тэгэлгэндукутэн тыкукэнин,
эгдесэчиврилбу-дэ огэрүкэнин,

⁵³ демсилду аиңгатан бөрин, эңэелбу-нян ач
ялатта хөрукэнин.

- 54 Нојан мэн кэлмэги Израилю, дёми,
илралрин,
нојман бэлрин, айган овканин,
55 амтылтакит, Авраамтаки, хурэлтэкин-дэ
эрэгэр дюлэски илран бидэн гөнчэй.
56 Асукут илам аткикам Елизаветала биддыди, Мария
мэн дюткий мучурин.

Иоанн Хэвкигри балдадякан

- 57 Елизавета инэүэнэйн иссакан, хуткэн няри балдарин.
58 Нимэктэлни, ханил-да тарав долдариidюр, нојнюнни хо-
каңчиридан, Хунжит тачин нојман энтэкэе илранди
огурэктэнчэвэн. 59 Дяпкилан инэүэнэйн кујав минэвкэн-
дэвур эмритэн, амандын гэрбэдин Захарияч гэрбэдэвур
некритэн. 60 Куја энинни гөнин:
— Этэс тачин гэрбур, нојан гэрбэн Иоанн бидин.
61 Эмчэл нојантакин гөнитэн:
— Хин ханилдулас юи-дэ тачин эч гэрбэлэттэ.
62 Куја амман, җалдюр ичукэтникэн, улгимиidlри-
тэн, он-да нојан хути гэрбэннэвэн. 63 Захария мов дос-
кав бодэтэн гасчирин, нян тала дукрин: «Нојан гэрбэн
Иоанн». Эйду бисил мянитан. 64 Тармадит-та амџан
аңаптин, нојан төрэлрин, Хэвкив эскэникэн. 65 Тарбач
чэлэн нимэктэнхэдэг хэյулритэн, Иудея эйдулэн урэк-
чэрдүлэ төрэүнэн бисилэ тарав бичэв төрэдилритэн,
66 юи-ккэ тарав долдарин, мянчиникан, мулгатгин:
— Ҙи эрэк куја бидин?
Айдит, Хунжит энин нојнюнни бисин.

Захария икэнни

- 67 Нян Захария, Иоанн амандын, Хиргэптыв Хирајай
бакриди, эйдүткин бэилтэки як-та эрэк куја оннаван,
мэтуудилрин:
68 — Хэрлэвжи бими мут Хунжит, Израиль Хэвкинэй,
нојан Мэн бэиңэлтэкий эмрин, тарбач нојарбутан

Лука 1, 2

дэлмирин, ⁶⁹ нојан муттэки Эјив Айчимџагат, мэн кэлмэги Давид ңунмидукун, эмувкэнин. ⁷⁰ Нојан хояв ан-џану амаски Мэн мэтумнэлби төрэндитэн муттэки эчин некэннэй болганарин, ⁷¹ муту баргакалдукут, алитматылдук-та дысугтэй гөнин, ⁷² Нојан мут амтылдут Мэн илрами бөдэй гөнин, тарав-да нојарнютан Мэн гөлдэмчими дёңчидай гөнин; ⁷³ тарав гөлдэмчим Нојан Авраамду бөчэй, мут элившудт амандут, мутту-дэ бөдэй гөнин, ⁷⁴ баргакалдукут-та муту айчидай гөнин, ңив-дэ эникэн ңэлрэ, ⁷⁵ Нојман хэрлэнникэн, айгараникан, эрэгэр мэр бинивур кэлмэлни бидэт, гөнин. ⁷⁶ Хи-си, Иоанн, Ойдэлэт Биси мэтумнээн одири; Хунжит дюлдэлэн гиркаградинри, Нојан эмривэн эйдувэн бэилбу мэтуникэн, хоткан кимникан. ⁷⁷ Бэилтэки бөлганадинри, төнүэкичу овканчатаан аталаптиван, тачин айчивривутан мэтудинри. ⁷⁸ Хэвки эгдендулин илраңчириудун ойгич нёлтэн хенмэйдүки хедин. ⁷⁹ Тачин Хэвки химнэндулэ тэгэтылбу ңэрилүкэндин, эрэгэр көкэм ңэлрилбу бэлдин, хотарнатта эрэгэр Аймулдантаки биситки нюндин.

⁸⁰ Куја-си исуддин, мэргэбэддин, ониңагалдула* биддин, мэн ичудеклэй Израилла окан.

Глава 2

Иисус Христос балдадякан

¹ Таракам тэгэмэр Август Римской эйдулин төрэңлиний бэилбу таңадяку овканчатаан итум итурин. ² Таракам но-нап бэилбу таңадяк Сирияла, Квириний нунэмэйтэкэн бисин. ³ Теми эйдучэндюр бисил бэйл бэйтэн мэн билектэкивур таңадяктаки хөрритэн. ⁴ Иосиф, Давид ңунмидукун бими, тачин-та-ти-тта Галилейскайдук городдук Назареттук, мэн билектэкий, Давид городлан, Иудеяла бисилэ, Вифлеемтэки хөррин. ⁵ Нојан таңадяктаки Мариягли хөррин. Мария Иосифнюн мерэндэй гөлдыча

* ^{1:80} Ониңаг — здесь: пустыня.

бисин, таракам нојан осэри бисин.⁶ Вифлеемду Мария хутэлбэдилрин.⁷ Нојан дюлэгэнгэй өмнигэй нярудьгай хутэлбэрин. Хөлнирил дюлатан харајай бакџа туркурин, теми, Хулив, булатту чакалриди, хонјачар иргэчэклэтэн дебэлдывундулэтэн аликла, нэдин.

Явчимџал, Хэвки мэтумнэлни-дэ ангелал

⁸Далила, авландула, явчимџал явчидиттан. ⁹Долба нојарбутан дэпки Хэвки мэтумнээн, ангел, ичулрин, Хэвки хэрридун хуталри. Тарав итми, явчимџал хэнулритэн.¹⁰Хэвки мэтумнээн нојартакитан гөнин:

— Эдилрэ ўэлкилрэ! Би хүнтэки, эйдүткин-дэ бэйлтэки Өрэлдэм Хилбам хилбарам.¹¹Эрэв инэңу Давид городлан хун Айчимџасан, Хунцисан Христос балдарин!¹²Эчин хамагдим: хонјачар иргэчэклэтэн дебэлдывундулэтэн аликла булатту чакалаттыв Хулив бакчис.

¹³Өмнэкэн-тэ тарак Хэвки мэтумнээн анчиндулан хоя няниндула бисил дялни тачин-та-ти-тта ичулритэн, нојартан эйдучэндюр Хэвкив эскэдилритэн, гөникэн:

¹⁴— Ойлэт Няниндула бисив Хэвкив эскэрэп, төрлэ бисил, Хэвки илранийлни бэил долитан аймулдан бидэн!

¹⁵Хэвки мэтумнэлни няним огэски дэгэлрэктэн, явчимџал мулгаритан:

— Вифлеемтэки хөргэр, як-та тала очаван иттэвур, яв тарак муттэки Хэвки мэтун?

¹⁶Нојартан Вифлеемтэки хэлиңэч хөрритэн, тарбач Марияв Иосифнюн бакалдаритан, Хулив-да, хонјачар иргэчэклэтэн, дебэлдывундулэтэн аликла дэсчидыв, иттитэн.¹⁷Тарав Хулив иттидюр, Хэвки Мэтумнээн гөнчэвэн, мэркэр-дэ долдачавур эйдүткин бэйлтэки тэлэнжитэн.¹⁸Эйдучэндюр бэил, тарав тэлэнү хякаңчичал, мяңчиритан.¹⁹Мария тарав долдачай мэргэнды эрэгэр дявлитин, дөңчирийн-да.²⁰Явчимџал, Хэвкив эскэниker, амаски мучууритан, он-ка нојарбутан Хэвки мэтурин, яв-ка нојартан мэркэсэл иттитэн, долдаритан-да, тарав эйду бичэв өрэлдэритэн.

Лука 2

Иисусу Хэвки Дюлан эмур

²¹Дяпкан инэү елтэнэкэн, Хулив минэсэмкэнитэн, Ноңман гэрбуритэн Иисус, Мария осэри эдлэн од, ангел гэрбучэдин.

²²Ок-ка Моисей Итундулин тэсэдекэтэн инэнжэтэн елтэнийн, Мария Иосифнюн Хулив Иерусалимтаки эмуритэн, Хунџидут ичукэндэвур, ²³Хунџит итундулан дукучагчинни: кубэчлэ бэйсэглэ нярив хулив, дюлэгч балдачав, Хунџидут бөгрэдэтэн, ²⁴унэт Хунџит итундулин анивум бөннэвур гасум дэгив бөдэвур.

²⁵Таракам Иерусалимна бэй Симеон гэрбэди бисин, ноңан айгарари, хэррин-дэ бисин, ноңан алачиддин, ок-та Израиль Айчай бакчин. Хиргэбэн Хиран ноңандулан бисин. ²⁶Хиргэбэн Хиран ноңман таймканин, эннэвэн көкэр, Хунџит Хинмачаван эдлэй иттэ. ²⁷Хиргэбэн Хирань мiltэрэмкэмчэ, Симеон Хэвки Дюлан эмрин. Мария Иосифнюн Хулив Иисусу эмурэктэн, Ноңман Итундули нектэвур, ²⁸Симеон Иисусу җаллай гадин, Хэвkitки өрэлдэнникэн гөнин:

²⁹— Иткачимја! Тек мину, Мэн кэлмэги, Мэн гөнчэгчими, аич дялач тиңэнри, ³⁰мэн ясалди Хин Айчимус иттэку, ³¹тарав чэлэдун џунмирду Хин иткачавус, ³²ঁэrim ач хэвкигчэлбу җэрилукэндэн Израиль җунминси хэрривэн.

³³Иосиф Марияньюн мяңчиритан, Симеон Ноңман гөнивэн. ³⁴Тарбач Симеон аич-та бидэтэн төрэснин, Ноңан энинтэкин Мариятки гөнин:

— Эду дэстириду Куңаду хоял бэил Израилла аччаду одир, хан-да огэрэбдир, хөнтэл-эси налдаматчир.

³⁵Хин-дэ ханиньси отлэвдин, — таракам хоял бэил мявшудулатан мулгантан бичэ аյабдин.

³⁶Тала унэт Анна, Асир җунмидукун, Фануил хунадин, таймкачимја, хагды атыкан, надам анҗану-ткан мерэнчичэ, ³⁷тадук атыкан окан навун бисин, ноңан дяпканмяр дыгэн анҗанаңан бисин. Анна Хэвки Дюдукун

ок-та авуски-да эч хөргэрэр, нојан таду эрэгэр нэүэддин, улрэв, олрав-да эч дептэ.³⁸ Таракам нојан нојартакитан дагамриди, Хунџивут эскэрин, эйдүткүн-дэ, Иерусалим дэлмигэн алаттылтаки, Иисусу тэлэүрин.³⁹ Иосиф Мариянүн, Хунџит итуңдулин некэннэвур мудакридюр, дюткивур, мэр городлавур Галилеяла бисилэ, Назаретла мучуритан.⁴⁰ Куја иссуддин, эңилбэддин, мэргэч оникан, Хэвкиду-дэ Нојан илрамрин.

Нярикан Иисус Христос Хэвки Дюлан биддэн

⁴¹Анжинтан, Пасха одакан, Иисус энтылни Иерусалимтаки хөрроттэ.⁴² Иисус мян дёр анјанајан одакан, нојартан, эрэглэ неккэрэгрэгчюур, хэбдекэдеклэ ќэнритэн.⁴³Хэбдекэдек муднакан, энтылни дюткивур мучуритан, Иисус-нян Иерусалимна эмэптин. Энтылни тарав эмэптивэн эчилтэн хар,⁴⁴хөнтэлнүон бэйлнүон мучуридин гэрбэттитэн. Иосиф Мариянүн, мучудякатан өмэн инэј елтэнэкэн, Иисус аччаван мэддитэн, дялбур долитан Нојман гэлэтэдилритэн.⁴⁵Туркуридюр Нојман бакџа, Иерусалимна мучуритан, тала Нојман гэлэтэдилритэн.⁴⁶Илилатан-такан инэјнэ Кујав Хэвки Дюлан бакритан. Иисус хупкучимџэл долатан тэгэттин, нојарбутан долчиникан, улгэмэм-дэ улгимиликэн.⁴⁷Эйду тала бисил, Нојман долчиччал, мяңчиритан, Куја мэргэч, баргучилан-да бисивэн.⁴⁸Энтылни мянитан, Нојман тала итми.

— Хули! Ядай Хи тачимур мууну неккөччинри, мууну мэргэчүүкэнэнри? Бу амнүнси хевулру, Хину эрэли гэлэтми, — энинни Нојман улгэмрин.

⁴⁹— Ядавур ху Мину гэлэтэс? — Нојан улгэмрин. — Эв ху эчилсэн хар, Би элэ, мэн Амми Дюлан, биннэву?

⁵⁰Энтылни эчилтэн унур, яв-да Иисус нојартакитан гөнчэвэн.⁵¹Иисус нојарнүонтан Назаретла мучурин, эрэгэр энтылби долдари бисин. Мария гору тарав бичэв дёңчириин, мэргэндүлэй дявуттин.⁵²Иисус иссуддин, иссудникэн унэт ойлин мэргэбэддин. Хэвки, бэйл-дэ Нојман унэт энтэкэе аяваладдитан.

Глава 3

Иоанн Хэвкигри хотарагаддан

¹ Мян тунжилатан анјаннан тэгэмэр Тиберий үунэмэчиддэкэн, ок-ка Понтий Пилат Иудеяла бэгэрэддэкэн, Ирод дыгитэн бэгэнтэн* Галилеяла бисэкэн, аканни-нян Филипп – дыгитэн бэгэнтэн Итурея, Трахонитидала-да бисэкэн, Лисаний-нян – дыгитэн Абилена бэгэнни бисэкэн, ² дюлэгэл хиргэмјэл Анна, Кайафа-да бисэкэтэн, тарав анјану онинагла Хэвки Иоану, Захария хуттон, таймканин. ³ Нян Иоанн Иордан чэлэлин төрэйнин гиркавачидилрин, эйдувэн бэйлбу эридилрин, мэрур хэвкигдэтэн, төннэкичйтэн-дэ аталабдан, мөлэ мэрур авдатан. ⁴ Пророк Исаия дукундулан эчин дукуттан: «Иркамжа дылганни онинагла исни: Хунжит хотарџан хотарлилра, дюгармаган үунэмч овкалра, ⁵ авлар-да гудалбадатан, урекчэр, хөпкечэр-дэ тобэмкулбэдэтэн, кяваңил-да хотарал үунэлбэдэтэн, мукалрапчил хоторал булдатыл одатан: ⁶ таракам кубэч төрлэ инил бэйл Хэвки айчириван итчир».

⁷ Иоанн хэвкигнэрилтэки бэйлтэки гөвэттэн:

– Дябда балдавканчани! Ҥи хуну хупкурин биннэдук милэндук аибаннавусан? ⁸ Айдитач хэвкигриннэвур аю овканчадюр утaluкалра! Эмэктэнтэкэн мэркэсэл эчин мулгатта: «Мут Авраамач амантарап», – хунтэки гөнэм, Хэвки эдук-тэ дёлдүк Авраам хурэлгэн хутэлбэвкэндин. ⁹ Укал тобар хякита үнжтэн анчиндулан дэсчин: хяkitав, аю исунэмэю этыв балдавкатты, чикиватта, нян тогла дурдэн улэвэттэ.

¹⁰ Бэйл-нян нојман улгэмритэн:

– Яв-нян бу некчиру?

¹¹ Иоанн нојартакин барагрин:

– Ҥи-ккэ дёрди урбаклattan, тарак ач урбаклattydү гяни бөдэн; ирэк-кэ деплэйэлкэн, тачинда бөритматтан.

* ^{3:1}Дыгитэн бэгэнтэн – здесь: четвертовластник, тетрарх.

¹² Тамам чакачимџал* тачинда хэвкигдэвур эмритэн, нян ноңман улгэмритэн:

— Хупкучимџэ! Яв-нян бу некчиру?

¹³ Ноңан ноңартакитан баргуттин:

— Хунду бөннэвутэн ойдэлин хулэку эмэкэн гасчир.

¹⁴ Кусимџэл-дэ ноңман улгимиритэн:

— Яв-нян бу некчиру?

Нян Иоанн ноңартакитан гөнин:

— Нив-дэ эмэкэн осэйрэ, үив-дэ эмэкэн олэкчир, нян мэр таманнадюр-такан бигрэңэсэн.

¹⁵ Чэлэн бэил алачиддакатан, эйдучэндюр-дэ мэргэндюр чэлэдин Иоам мулгачиддакатан, эсни-нян Христос эрэк бис, ¹⁶ Иоанн эйдуткин барагрин:

— Би хуну мөч хэвкигттэм, тарбач миндук Эңидьмэр эмэддэн, тарак унтан дялипкиррон-да мин эннэву онелгэңэ, Ноңан хуну Хиргэптыч Хирань, тогач-та хэвкигдин. ¹⁷ Ноңан эрунни յаллан бисни, нян Ноңан мэн эдэмкэчидеки тэсчин, тадук-нян пшеница нэкулэй чакчин, эмэпчэв-нян пшеница ораттон этич хиврэ тогач дурутчин.

¹⁸ Унэт хояв гэрбэтэңу бэилтэки ноңан аю мэтуттин, тарапбу хупкутникең. ¹⁹ Нян дыгитэн бэгэн Ирод, мэн акми атикандулин Иродиадали Иоанду усалставкамча, хөнтэли-дэ эйдулин кэнелич овканчалий, ²⁰ унэт тарак ойдэлин усу хаврин: Иоам хинючакла тэгүкэни.

Иисус Христос хэвкидекэн

²¹ Ок-ка чэлэн эйдучэндюр бэил хэвкигэддэктэн, Иисус-та, хэвкивчэ укал, нэңэддин: нянин аялтийн, ²² тадук-нян ноңандулан Хиргэпты Хиран, дэги голубь бадань бадлatty, үэнрин, няниндук-та дылган илрин: «Хи Мин аявризу Хуту, Хи Мин аявричиму обдан Этetchимџэвүү!»

* ^{3:12} Тамам чакачимџал — здесь: сборщики налогов.

Лука 3, 4

Иисус Христос балдаяктакин ханилни

²³ Иисус мэн некэнмэй некэдилрэкэн, иланмяр анђанаңан бисин, бэйл мулгачиңчинтан, ноңан Иосиф Хутэн нян Илия, ²⁴ Матфат, Левий, Мелхий, Ианнай, Иосиф, ²⁵ Маттафий, Амос, Наум, Еслим, Наггей, ²⁶ Мааф, Маттафий, Семей, Иосиф, Иуда, ²⁷ Иоаннан, Рис, Зоровавель, Салафиил, Нирий, ²⁸ Мелхий, Аддий, Косам, Елмодам, Ир, ²⁹ Иосий, Елиезер, Иорим, Матфат, Левий, ³⁰ Симеон, Иуда, Иосиф, Ионан, Елиаким, ³¹ Мелеай, Маин, Маттаф, Нафан, Давид, ³² Иессей, Овид, Вооз, Салмон, Наасон, ³³ Аминадав, Арам, Есром, Фарес, Иуда, ³⁴ Иаков, Исаак, Авраам, Фарр, Нахор, ³⁵ Серух, Рагав, Фалек, Евер, Сал, ³⁶ Каинан, Арфаксад, Сим, Ной, Ламех, ³⁷ Мафусал, Евнох, Иаред, Малелеил, Каинан, ³⁸ Енос, Сиф, Адам – хутэтэн бисин, Адам-нян Хэвки хутэн бисин.

Глава 4

Дявал Иисусу Христосу яруттан

¹ Иисус Хиргэбэнь Хирань* хиранатты Иордандук муучурин, нян таду Хиранду ониңагтаки хөруврин, ² таду-нян дыгэнмяр инэнђу Ноңан дявалду ярутаврин, таралду инэнђелду яв-да эч дептэ, тедэ энтэкэе демэлрин. ³ Тарбач дявал Ноңантакин гөнин:

– Хэвки Хутэн бими, эрэк дёл килеб одан овкали.

⁴ Иисус барагрин:

– Хэвки дукундулан дукуттан: «Бэй килебэчтэкэн этэн ин, тарбач унэт Хэвки төрэндин-дэ индин».

⁵ Тарбач дявал Ноңман гудла урэкчэндулэ ойчивканиди, төр мудаклин тэгэмэрэдекэлбу бисилбу Иисусту өмнэкэнтэ ичувкэнин. ⁶ Нян дявал Ноңантакин гөнин:

– Хинду эрэлбу чэлэвэн тэгэмэрэдекэлбу дявуттас бөдим, энжив-дэ дявлучинмайгас, энэевутэн, эскэмутэн-дэ бөдим, эрэк эйду минду бөпчэ, теми-дэ би ңиду-ккэ

* ^{4:1} Хиргэбэн Хиран – Святой Дух.

бөмсэм, таду-да бөдим. ⁷Тек, хи мину дэпки нэյникэн хэнжэнди тикрэкс, эрэх чэлэди Хинџи бидин.

⁸Иисус нојантакин барагрин:

— Анчиндукув хөрли, хайтан, Хэвки дукундулан дукуттан: «Мэн-тэкэн Хунжиткий Хэвkitki нэүгэрэли, Нојман-такан өмэм долчиграли».

⁹Тарбач дявал Иисусу Иерусалимтаки јэнурин, нян ойлэ Хэвки Дюн хурэлэн нојман ойчивканин, нян Иисустэки гөнин:

— Хэвки Хутэн бими, мэни хэссэки улэли, ¹⁰тарбач эчин дукуттакан: «Мэн ангелалби гөндин Хину этудэтэн, ¹¹тарал Хину ѡалдюр хэпкэндир, бөдэлди дёлла эдэс нисэүчир».

¹²Иисус нојантакин барагрин:

— Хэвки дукундулан дукуттан: «Эди Хунжий Хэвкив яруткаар».

¹³Нян дявал Иисусу гэрбэтэнэч яруттай оддин, Нојман адыклан-да эмэнин.

Иисусу Христосу Назареттук эрэсэдек

¹⁴Иисус Хиргэбэн Хирандин эңилэтты Галилеяла мучуурин. Эрэли төрли бисил Нојман долдаритан.

¹⁵Нојан нэүдекэлдули дюлдули хупкучидин, эйду-дэ Нојман эскэритэн.

¹⁶Өмнэкэн Иисус мэн иргэпчэптэкий городтаки Назареттаки хөррин, нян субботала, мэн неккөчигчими, нэүдеклэ дюла јэнрин, таду тајаддай илрин. ¹⁷Нојандун мэтумнэ Исаия книгаван бөрйтэн; Нојан, книгав аяариidi, эчин дукуттыв бакрин: ¹⁸«Хунжит Хиранни Миндулэ бисни, Нојан Мину хинмарин. Мину дёгрилтэки Өрэлдэм Мэтум болганавканин, танцалчал дэлмилкэн одывутан, баликачил-да коерил одывутан болганавканин, хилгичиврилбу дэлмивкэндэку мину хөрукэнийн, ¹⁹Хэвки илралнидякан анџан одыван болганадақу гөнин». ²⁰Нян книгав нипкуриди, бэлэмнэду тарав бөриди, тэгрин;

Лука 4

эйду нэнэдеклэ чэлэн бичэл Ноңантакин коечидилритэн, ²¹Нян Ноңан ноңартакитан төрэдилрин:

— Хун долдаchasан дукутты мэтун эрэв инэյу один.

²²Эйдучэндюр тарав тэдевкэм очаван орэритэн, мяңчиритан-да нодач төрэнь төрэривэн, улгэмиритэн-дэ:

— Эсни-нян Ноңан Иосиф хутэн бис?

²³Ноңан ноңартакитан гөнин:

— Ху, айдит, минтэки эрэв төрэм гөндис: «Бэгдэчимнэ! Мэни бэгдэти! Долдачагчумун Капернаумна некчэвус, элэ-нян, мэн төрэнжнэй, некли».

²⁴Нян гөнин:

— Айдиту хунтэки гөнэм, өмэн-дэ мэтумнэ мэн төрэнжнэй эсни алимачиммотта. ²⁵Айдиту хунтэки гөнэм, Илия инэүэнэн Израилла хоя навур биситэн, илан ан-нян нюңэн-дэ аткikan эсэкэн мудна, эйдулин төрли таракам эгден демкэн один. ²⁶Өмэнтэки-дэ навунтаки Илия эч хөрүкэмрэ, өмэнтэки-ткэн навунтаки Сарептала Сидонскийла биситки хөрүкэмрин. ²⁷Тачин-да хоял игатапчил* бутэнрил Израилла мэтумнэ Елисей инэүэнэн биситэн, өмэн-дэ эч аибта, Нееман-такан Сириянкан ай один. ²⁸Тарав долдариidюр, эйдучэндюр нэнэдеклэ дюла бичэл тыкулритан. ²⁹Хэкэркинидюр, ноңартан Иисусу урэкчэнду бисидук городдук Назареттук эрэсчитэн, тарак урэкчэн унэт хээткин Иисусу илбэритэн, тадук кадардук Ноңман улэдэвур. ³⁰Нян Ноңан, ноңартан элгэлитэн гиркариди, хөррин.

Иисус Христос хилри бэй эмдэдүкун ариүкав нёөвкэнни

³¹Иисус Капернаумна, Галилеяла бисилэ городла, нэнрин, субботаннан хупкучидилрин. ³²Нян Ноңан хупкучинмэйён мяңчиритан, төрэнни иткапчи бисэкэн.

³³Нэнэдеклэ дюла өмэн бэй ариүкаду хилри бисин, нян тарак ариүка бэй эмдэлэн бичэ дылгурач иркалрин:

* ^{4:27}Игатапчил — здесь: прокаженные.

³⁴ – Хөрли час, мунтэки янарис, Иисус Назареянкан?
Хи мууну көкэвкэндэй эмрис; Хину ёи-дэ бисивус би
харам, Хи Хэвки хиргэпчэн бисэнри.

³⁵ Иисус нојман нурутгин, гөнүүкэн:

– Хикутывчили, нян нојандукун нёли!

Аријка, нэнэдек дю дулукандулан бэю тыкукэниди, эм-
дэн додукун нёрин, эникэн онда-тит нојман хойра. ³⁶ Чэ-
лэдюр бичэл хэнуулритэн, мэр доливур укчэнэдилритэн:

– Як нян эрэл Нојан иткан эррөчинни, эжин-дэ,
арисагал хирантакитан гөнэктэн тарал-нян нёвэттэ?

³⁷ Нян эрэли бисили төрли Нојман тэлэж илрин.

Иисус Христос хояв бэилбүү бэгдээттэн

³⁸ Нэнэдектук дюдук нёриди, Иисус Симон дюлан
ириин. Симон аткын энтэкэеч хөксич хилгэнь бутэнрин,
нян Иисусу тарав бутэнрийн айдан гасчиритан. ³⁹ Нојан-
такин дагамриди, Иисус бутэм нурутгин, нян тарак
асидук нёрин. Аси-нян таридит илрин, нојарбутан той-
нэчидилрин. ⁴⁰ Нёлтэн тыкэддэктэн, чэлэн бэил, ёи-ккэ
дялтан бутэнрийл биситэн, таралбу Иисустэки эмуритэн,
нян Нојан эйдучэндүлэн бутэнрийлдүлэ юали қаптаттин,
тачин нојарбутан эйдучэмэн бэгдээтин. ⁴¹ Хан-да эмдэ-
тэн додукутан арисагал нёвэнритэн, ирканикан:

– Хи Христос, Хэвки Хутэн бисэнри!

Нојан-нян таралбу нурутгин, харивур Нојан Христос
бисивэн эдэтэн тэлэнжэ.

⁴² Гя инэж одакан, Нојан дюдук нёриди, энтэрэнтэки
төртэки хөрринг, бэйл Нојман гэлээттитэн, нян Нојан-
дулан юэнрийдюр, гасчидилритан, Иисус нојардукутан
эдэн хөррэ. ⁴³ Тарбач Нојан нојартакитан гөнин:

– Хөнтэлбү-дэ городалбу Би Хэвки Тэгэмэрэдеккон
Өрэлдэм Мэтум болгананнаву. Эрэв некэннэгэй эмчэ
бисэм.

⁴⁴ Нян Галилея нэнэдектэлдүлэн дюлдула Иисус хупку-
чиidlрин.

Глава 5

*Иисус Христос өмнилгэй
хупкууттыүэлгэй чакачиддан*

¹Өмнэкэн Иисус Генисаретский төнэр хөлидун илат-тин, бэйл, ноңман эрэлридюр, Хэвкидыв төрэм долчид-дитан. ²Ноңан дёрбу յяла илаттылбу момилбу иттин. Олрачимҗал, момилдукур илридюр, анчиндулатан ада-лалбур тэссэддүйтэн. ³Ноңан өмэндүлэ момила ойчириин, тарак Симон момин бисин, Иисус ноңман гасчирин, мө дулакантакин момирасандан. Тар моми дөдун биникэн, бэйлбу хупкуучидилрин. ⁴Төрэрий оддыди, Иисус Симонтаки гөнин:

— Момидасли улгэнтэки, адали-да усиңдэли.

⁵Симон барагрин:

— Хупкучимҗэ, бу долбону чөптэрэ бэйчириувун, яв-да эчилбун бакра, тек-эси хин гөнигчинси нек-садим.

⁶Ноңартан адалалбур мөлэ усиңдэритэн, хояв олрав бакритан, эсомикэн адалалтан тэктэрэстилритэн. ⁷Но-ңартан гяла момила бисилбэ дялбур эридилритэн. Тарал момирритан, бэлэдилритэн, дёривэн момилбу милтэ-рэмкэнитэн, момилтан ургэчилритэн, мөлэ тыкэдил-ритэн. ⁸Тарав иттыди, Симон-Петр Иисус дюлдэлэн хэнүэнди тыкрин, гөникэн:

— Мин Хунжив, мину эмэли, эди неккил, би төнжэ-кичилкэн бисэм!

⁹⁻¹⁰Петр, ноңан дялни Зеведей нярудилни Иаков, Иоанн-да, хөнтэлдэ олрачимҗал, тардыван олрав итты-дюр, хэнжулритэн. Таракам Иисус Симонтаки гөнин:

— Эди үэлкил! Тек-эл хи эрэгэр бэйлбу чаккарагра-динри.

¹¹Ноңартан момилбур յяла ирритан, эйдуңур тала эмэнитэн, Иисусту бодаснитан.

Иисус Христос игатач бутэнрив бэю бэгдээттэн

¹² Иисус өмэндулэ городла биддэкэн, нојантакин өмэн бэй игатач бутэнри эмрин; Иисусу иттыди, Нојман дэпки хэнџэнди тикрин, Нојман гасцидилрин, гөникэн:

— Хунџиву! Некэмэлми, Хи мину тэсэмчис!

¹³ Иисус џали алимрин, бутэнрив тэмиснин, нян гөнин:

— Тэсэбдэс некрэм.

Таракамат тарак игатан аталаптин. ¹⁴ Иисус нојантакин гөнин, эдэн тарав џитки-дэ тэлэнрэ, поптэки мэни ичукэндэн, нян коримэм тэсэвчэлий эмудэн, Моисей итучагчинни, ай очаван эйдудун ичукэн бидин. ¹⁵ Нян тарбач унэт ходмарач Нојман тэлэнэдилритэн, хоя-да бэйл нојантакин ќэнритэн. Нојман долчидавур, энэ-кэлбур-дэ бэгдэтэвур. ¹⁶ Тарбач Нојан энтэрэн биситки төртэки хөрөттэн, таду нэхэддёттэн.

Иисус Христос осэлчэв бэю бэгдээттэн

¹⁷ Өмэндулэ инэյнэ Нојан хупкучиддэкэн, фарисеил, Итум-дэ хупкучимүэл, Галилея, Иудея, Иерусалим-да төрэнжтэн чэлэдүкутэн эмчэл тала тэгэттэктэн, нян Хунџит энгин-дэ бутэнрилбу айдан ичуттэкэн, ¹⁸ тар бутэнрив осэлчэв бэю инситэн, нојман дюла иувсчилиртэн, Иисус дюлдэлэн нэдэвур. ¹⁹ Хоя бэй бисэкэн, туркуритэн ивнэ, дю ойлэн ойчиритан, ойгич бутэнрив бэю тэдэлкэм дю дулакандулан, ойдэвэн хаюридюр, Иисус дюлдэлэн эвукэнитэн. ²⁰ Нян Нојан, тарал тэдемутэн итми, тартаки бэйтэки гөнин:

— Хин төнжэкичу овканчас аталаптан.

²¹ Итум хупкучимүэл, фарисеил-дэ мэр доливур укчэнэдилритэн, гөникэн: «Ни эрэк, Хэвкив хэнжитты? Ни Хэвкидук аңили унэт төнжэкичу аталаннан?» ²² Иисус, нојартан тарав мулгачимутан унуриди, нојартакитан барагрин, гөникэн:

— Яв ху мэргэндэлэвур мулгачис? ²³ Яв аидьмар гөми: «хин төнжэкичис аталаптан», эв гөми-ку: «илли,

Лука 5

гиркасли»? ²⁴ Тарбач хун хадасан, Бэй Хутэн Оча эйдүлийн төрлэ төнүэкичүү аталгарадай иткалкан бисивэн, — Нојан осэлчилчэду гөнин: — Хинтэки гөнэм, илли, тэдэми гали, нян дюткий хөрли.

²⁵ Нян таракамат осэчилчэ нојартан дюлдэлэтэн илрин, тэдэми гадин, дюткий хөррин, Хэвкив эскэникэн. ²⁶ Нян эйдүчэндүр нэлэмэч хэյулритэн; Хэвкив хэյуни-кэндэ эскэритэн, төрэритэн: «Эрэв инэжу эливум хомив некэм иттивун».

Левио (Матфею) гөүн

²⁷ Тадук Иисус нёрин, нян тамам чакачимџав, Левич гэрбэлэттив, иттин. Тала Левий мэн чакацидяклай анчиндулан тэгэчиддин. Иисус нојантакин гөнин:

— Минду бодасли.

²⁸ Нян Левий илрин, эйду эмэниди, Нојандун бодаснин.

²⁹ Эгдем тойнэчэку Левий Нојандун овканин; хоял тамам чакамчимџал, хөнтэл-дэ нимэгнэчэл нојарнютан тала тэгэлэңчиритэн. ³⁰ Итум хупкучимџэл, фарисеил-дэ ирьеттитэн*, Нојан хупкуттынэлтэкин гөнитэн:

— Ядавур тамам чакамчиалнуон төнүэкичилкэрнүон-дэ Ху дебэдис, коладис-та? ³¹ Иисус-нян нојартакитан барагрин:

— Як абгарар бэгдэчимџэв надар, бутэнрил-тэктээр надар. ³² Як айгаарил төнүэкичур минтэки тэлэндэтэн би эмрив, төнүэкичүү-ткэн овканчал минтэки тэлэндэтэн би эмрив.

Иисусу Христосу поста як бисивэн улгимир

³³ Нојартан-аси Нојантакин гөнитэн:

— Ями-нян Иоанн, фарисеил-дэ хупкуттынэлтэн хояракан улрэв, олрав-да эстэн дебботтэ, нэнэддёттэ-дэ, Хинчил-нян хупкуттынэлси дептэ, колра-да?

* ^{5:30} Ирьеттэй — здесь: роптать.

³⁴ Нојан нојартакитан барагрин:

— Он-ка олдадякту олдадды дялбан этэс улрэв, олрав-да дебукэн, олдадды нојарнютан биддэкэн, ³⁵ ок-ка хөнтэл инэхэл одакатан, Олдадды нојардукутан хөруврэкэн, таракам нојартан улрэв, олрав-да этэр дептэ.

³⁶ Тадук нојартакитан тэлэху тэлэхрийн:

— Ңи-дэ анյамтадук ойдук утыну гирриди, ирбэту ою тарич эсни утготтэ, тарбач анյамтав-да ою гиркатчин, ирбэту-тэ ою тарич этэн айра. ³⁷ Ирэмэту-дэ минэв ирбэтлэ тэпкэлэ эстэн оңкэвэттэ; тармадит ирэмэт минэ тэпкэлбу насарукаандин, мэнкэн-дэ оңкэлбэдин, тарбач тэпкэл-дэ хоибдир. ³⁸ Ирэмэту минэв анյамтала тэпкэлдулэ оңкэннэтэн, таракам минэ, тэпкэлдэ одябдир. ³⁹ Тарбач ңи-ккэ ирбэту минэв колдин, ирэмэту этэн коламалра, унэт гөндин-дэ: «Ирбэт аидьмар!»

Глава 6

Суббота Хүнүн

¹Өмнилэ субботала, Пасха гя инэхэүнэн, Иисус ки-лебу исувкэчидекли төрли ңэнэддин, Нојан хупкууты-ңэлни килеб нёчэвэн иссэдюр, няյтаван чуптакритан, ңалдюр тарав бурдук окан чилкаридюр, дептитэн. ²Хан фарисеил нојартакитан гөнитэн:

— Ядавур тарав некэс, субботала тачимур эннэвур некрэ?

³ Иисус нојартакитан барагрин:

— Эв ху эчилсэн тајра, Давид мэнкэн дебэмэлми, нојнүүнни-дэ бичэл дялни дебэмэлрэктэн, некчэвэн?

⁴ Он нојан Хэвки Дюлан ириди, болдывум Хэвкиду ки-лебу гадин, тарав попал аңилитан ңи-дэ эннэн дептэ бис, нян тарав ки-лебу дептин, нян нојнүүнни-дэ бичэлду дялди дебдэтэн бөрин?

⁵ Нян нојартакин гөнин:

— Бэй Хутэн Оча суббота-да хунүн.

Лука 6

*Иисус Христос бутэндук үалан
чумча бэю бэгдээтэн*

⁶Нян гяла субботала Иисус нэнэдеклэ дюла* бэилбу хупкуттэй үэнрин. Тала өмэн бэй бисин, ангидан үалан бутэндук чумча бисин. ⁷Итум хупкучимжэл, фарисеил-дэ Иисусу хипкагтитан, субботала бэгдэчиннэвэн, Нојан ускан овкандавур. ⁸Тарбач Нојан мулгачавутан ханикан, чумчач үаллатытки бэйтэки гөнин:

— Илли, нян дулакандула гиркали.

Тарак бэй илрин, дулакандула гиркарин. ⁹Таракам Иисус нојартакитан гөнин:

— Би хуну улгэмдэку, яв-нян итундули субботала некэвми ай бидин? Аю, эв усу-гу? Ханим айчими, эв көкэвкэми?

Нојартан хикутывчиритан. ¹⁰Нян нојартакитан эйдүткүн ичисниди, тартаки бэйтэки гөнин:

— Үали алли!

Нојан тачин некрин. Нян үалан ай одни, гяңчин. ¹¹Фарисеил тикулритан, нян мэр доливур төрэдилритэн, яв-да Иисусту нектэвур.

Иисус Христос мян дёрбу апостолалбу хинман

¹²Таралдула инэңэjnэтэн Иисус урэкчэндулэ нэнэддэй ойчирийн, нян долбуну чөптэрэ Хэвкитки нэнэдни-кэн тала биддин. ¹³Инэң-нян одакан, хупкуттынэлбий эмдэтэн эририн, мян дёрбу нојардукутан хинмарин, апостолалди гэрбурийн:

¹⁴Симону, нојман Пётэрэч гэрбурийн, Андрею-да, нојан акман Иакову, Иоанну-да, Филиппу, Варфоломею-да, ¹⁵Матфею, Фомав-да, Алфей Иаковсон, нян Симон, Зилотач гэрбуттыв, ¹⁶Иаковлев Иудаван, нян Иудав Искариоту, дюлэски эмкэмжэ оннав.

* ^{6:6} Нэнэдек дю — здесь: дом молитвы, синагога.

Иисус Христос бэйлбу бэгдэйттэн, хупкуттэн-дэ

¹⁷ Ноңарнютан эвририди, Иисус авландула илрин, нян хоя Ноңан хупкуттыңэлни, хоя-да бэйл Иудея чэлэдуун, Иерусалимдук, намгидал-да төрэлдүк Тирдук, Сидондук-тэ чакаптитан. ¹⁸ Ноңман долчидавур эмчэл, энэктэлбүр-дэ бэгдэйттэвур, ариңкалду-да хилрил, аил одитан. ¹⁹ Чэлэдюр бэйл Иисусу тэмисэндэвур дагамасчиритан, ноңан тэррөчинь айчирич энжилэттэкэн. ²⁰ Нян Ноңан, ясалди хупкуттыңэлтэкий ичисниди, гөнин:

— Нисэлкэсэл дёгрил. Хэвки Тэгэмэрэдекчин ху тэгэмэрэдеклэчис. ²¹ Нисэлкэсэл тек демсил. Хэвки хуну дялувкандин, нисэлкэсэл тек хоңрил. Ху инингэрэдис. ²² Ху нисэлкэсэл, хуну тек тыкунакататан, эрэссэктэн, яргаракатан, гэрбэусэн-дэ учиттакатан, Бэй Хутэн Очав тэдэттэкэсэн, ²³ өрэлдэнյэсэн тарав инэжу, хокаңчијасан, няниндуга эгдем дёлдањавур бакчис. Тек хуну тыкунил бэйл амтылтан эчинтэтиг Хэвки мэтумүэлбон тыкунитан.

²⁴ Ху-си, энэел, унэт хилгарадис! Ху укал элэктэн авајчинмайгавур бакрисан. ²⁵ Ху, тек элэктэн дялуттыл, хилдис! Ху унэт дюлэски демдис. Ху, тек элэктэн инирил, хилгарадис, ху, хоңникан, этэрдис. ²⁶ Тек хуну чэлэн бэйл эскэрэктэн, ху унэт дюлэски хилгарадис! Тачимур-та эрэл бэйл амтылтан Хэвки мэтумүэлдин олэктэн гэрбүтчэлбу эскэритэн.

Мэр баргакалбур аявгаралра

²⁷ Хунтэки, мину долчирилтаки, би гөнэм: мэн баргакалбур аявгаралра, хуну тыкунилбу аинѓатан нэккэрэлрэ, ²⁸ хуну нижиттылбу — ирэмкэткэгрэлрэ, хуну осэгрилбу — ноңарбутан нэңгэрэлрэ. ²⁹ Ни хин хячиндугас пасакладин, гяв хячми алиматђанри, юи хин тэтивус-тэ тестирэктэн, мэн урбаки-да эмэктэн мулан. ³⁰ Эйдудун хиндуулэ гасчирилду — бөгэрэли, хиндуулэ-дэ

Лука 6

гачавутан, амаски эди гасчиграр. ³¹ Эйду, яв-ка ху аявас хөнтэл бэил хунду нектэтэн, ху-дэ тачин ноңардутан неккэрэлрэ. ³² Нян хуну аяврилбу аявракасан, як тали хунду дёлдаñasан бидин? Төнүэкичу-дэ некрил бэил ноңарбутан аяврилбу аявотта. ³³ Нян хуну айрилбу-ткан айракасан, як тали хунду дёлдаñasан бидин? Төнүэкичу-дэ некрил бэил тачин неккоттэ. ³⁴ Бөргэрилду-ткэн бэилду онурэкэсэн, як тали хунду дёлдаñasан бидин? Төнүэкичу-дэ некрил мэр доливур онумэтчёттэ, дюлэски бөргэмэттэвур. ³⁵ Ху-си баргакалбур аявгаралра, бэлгэрэлрэ, онугрэлрэ-дэ, амаски мучувкам эникэн алатта. Таракам эгдем дёлдам баккарадис, Няниндула Биси нярудилни оградис, Ноңан этылбу-дэ бачибар, усалбу-да аявран. ³⁶ Илрагралра, хун Амансан илраграгчинни.

Хөнтэлбу усалтадяк

³⁷ Кэнелич эдилрэ гөгрэкилрэ – хуну-дэ кэнелич этэр гөгрэр, эдилрэ усалтагракилра – хуну-дэ этэр усалтагтар; хэлэгрэлрэ – хуну-дэ хэлэгрэгэрэдир. ³⁸ Бөгрэлрэ – хунду-дэ бөгрэдир, илкан эгдень милтэрэч бөгрэдир: тилбадир, чапчидир, хээлин окан тэтивусэн дован милтэрэмкэндир. Иррөчинь илкэвунь ху илкэвэчис, таррөчин-да хунду илкэтчир.

³⁹ Иисус ноңартакитан эрөчим тэлэнү тэлэнүрин:
– Өмэн-нян баликач бэй хөнтэв баликачу элгэдин-гу?
Дёричэндюр-нян кэнрэлэ этэр тикрэ? ⁴⁰ Хупкутты хупкучимнэй ойдэлин эсни бивэттэ, хупкуттый-тэкэн мудакриди, хупкучимнэй гасанни оградин. ⁴¹ Ями-нян акми ясаллан тukару ичинри, мэн ясаллай мукэчив эникэн иттэ? ⁴² Он-нян акантакий эчин гөнднинри: «Акму! Хин ясалдукус тukару нудаку», – мэн ясаллай мukучив эникэн иттэ? Өлэк! Дюлэгэч мэн ясалдукий мukучив нули – тадук-нян, акми ясалдукун тukару он-да нудай итчинри.

Хяkitav няյталин хаватта

⁴³Ай хякита кэнели няյтан эсни бивэттэ, тарбач хявус хякита ай няյтан эсни бивэттэ. ⁴⁴Кубэччон хяkitav няյталин хаватта, инжиру терновникли эстэн тэвливэттэ, винограду-нян хятакагдук эстэн аталлотта. ⁴⁵Кэнели бэй мэн мявми кэнелив некчинмэйдукун кэнелив бөвэттэн. Бэй мяувнни яч милтэрэүчин, таррөчин-да төрэнни бидин.

Мэргэч, нууц-дэ бэил дюгавур оддыл

⁴⁶Ядавур ху Мину гэрбуччёчис: «Хунџи! Хунџи!» – Мин гөниву эникэн некрэ? ⁴⁷Ни Минтэки эммөтэн, Ни Мин гөниву долчиваттан, мин гөнчэгчиму неккоттэн, хунтэки гөндим, тарак ёи урэчин. ⁴⁸Бэй дюгай одды урэчин, тарак эгдем кэнжрэв улрин, нян дю хаттон дёлла овканин. Окат тылканакан, дюн эч мөдэмрэ, эч кавамра, аич оча бими, дёлду илатми. ⁴⁹Ни Мин гөниву долчиваттан, гөнигчиму эникэн некрэ, нојан дюгай кэнгулэлэ, ач хатлач төрлэ овканча бэй урэчин, окат тылканакан, тарак дю тикрин, энтэкэе тарак дюн кавамрин.

Глава 7

Римской офицер кэлмэвэн бэгдэчидек

¹Төрэддий оддыди, Иисус Капернаумтаки хөррин. ²Тала өмэн римской офицер кэлмэн бутэнрин, көкэсчирин. Офицер тарич кэлмэди хэрриүнэттин. ³Теми Иисус хомиван долдариidi, иудейскаилбу каганкарбу Нојман гөнэвкэнин, гастидатан Иисус эмдэн, кэлмэвэн айдан. ⁴Каганкар эмридюр, гасчидилритан:

– Эрэв бэю хи бэлэннэс. Эрэк ай бэй. ⁵Нојан муун бэллottэн, мун нэյэдекэкун-дэ дюв овканин.

⁶Иисус нојарнютан хөррин. Нојан укал офицер дюлан исадилракан, офицер мэн дялби нојантакин гөнэвкэнин:

Лука 7

— Мин Хунјив! Би эсэм тачикан хэррин бис, Хин мин дюлаву идэс,⁷ би-дэ-титтэ эчу Хинтэки эмрэ, эми хэррин бис. Төрэнэкэс-тэ мин кэлмэв ай один.⁸ Би-дэ мэнкэн кэлмэгчнитэттэ бисэм, мин-дэ өйдэлийв бэгэсэл бис, би-си мэнкэн солдатал бэгэнтэн бисэм. Би өмэнтэки гөндим: «Эмни эвуски», тарак эммottэн. Кэлмэткий гөндим: «Эрэв некли», нојан тарав некчин.

⁹ Иисус, тарав гөнчэвэн долдариidi, мянин, амардалай нээнрилтэки эсэниди, нојартакитан гөнин:

— Хунтэки гөнэм, эррөчим эгдем хэрридеку Би ок-та, Израилла-да-титта, эчу долдар.

¹⁰ Гөнэчэл, амаски мучуми, офицер кэлмэвэн абгару иттитэн.

Навун няруддён арукачак

¹¹ Амрак Иисус городтаки Наинтаки хөррин, нојандун хупкуттынэлни, хоя-да хөнтэл бэил бодаснитан.¹² Городла иссадакан, тадук нојман дюлгич көкэчэв нёвуддытэн. Көкэчэ навун аси омнин нярудин бисин. Хоя иранучал бэил чакабтитан.¹³ Тарав иттыди, Хунјит көкэчэ энъмэн илралрин.

— Эди хојкил, — Нојан аситки гөнин.

¹⁴ Тадук Нојан көкэчэтки дагамрин, јалди көкэчэв инулдывум тэмиснин; көкэчэв јалаччал бэил илритан; нян Иисус гөнин:

— Хуркэн, хинтэки гөнэм, или!

¹⁵ Көкэчэ, ариди, тэгрин, төрэдилрин, нян Иисус нојман эниндун алимуканин.¹⁶ Хэнжулчэл бэил Хэвкив эскэдилритэн, гөникэн: «Мут долат Хоми бақурин, Хэвки эмрин муту бэлдэй».¹⁷ Иисус хомиван эйдули Иудея төрэнлиин, эйдулиин анчиндулиин-да бисили төрли долдаратан.

Иисус Христос Иоам бэйлтэки хамалкавканни

¹⁸ Иоанн хупкуттыңэлни эйдувэн бичэв нојантакин тэлэнжритэн. ¹⁹ Иоанн дёрбу хупкуттыңэлби мэнтэкий эмдэтэн эририн, тадук-нян Иисустэки улгэмнэвкэнин:

— Хи тарак бисэнри юи мунтэки эмэннэ, эв хөнтэв бу алачиннавун?

²⁰ Нојартан Иисустэки эмритэн, нян гөнитэн:

— Иоанн Хэвкигри муну Хинтэки улгэмнэвкэнин: «Хи тарак бисэнри, юи мунтэки эмэннэ, эв хөнтэв бу алачиннавун?»

²¹ Таракам нојан хояв бэйлбу бутэнрилбу айрин, энэ-кэлбутэн бэгдэйттин, ариүкалду ханачиврилбу айрин, хояв-да баликачилбу коедэтэн айрин. ²² Иисус нојарта-китан барагрин:

— Ҙэнэлрэ Иоаннтаки, болганалра чэлэвэн, яв-ка ху коерисэн, долдарисан-да: баликачил нян-да коелрэ, гөнекэл гиркавачилра, игатач бутэнрил тэссэптэ, хяյанал долдалра, көкчэл арра, дёгрил өрэлдэм Мэтум долдар.

²³ Тарак-та несэлкэн, юи Мину тэдettэн.

²⁴ Иоанн гөнэвкэнчэлни хөррэктэн, Иисус бэйлтэки Иоам тэлэнжэдилрин:

— Ядавур ху ониjakагтаки хөллотисэн? Којат эдэнду гургэлдэривэн коеттэвур? ²⁵ Яв-макан иттэвур хөллотисэн? Нодач тэтылэттыв бэю иттэвур некрисэн? Тарбач нодач тэтылэттыл бэйл энээл тэгэмэрэл дюлдүлатан бивэttэ. ²⁶ Ҙив-мэкэн ху иттэвур некрисэн? Мэтумжэв? Айдит, хунтэки-дэ Би гөнэм, нојан мэтумжэ ойдэлин бисни. ²⁷ Нојман Хэвки Дукундулан дукутча бисни: «Эр Би Мэн Мэтумжэй Хин дюлдэлэс јэнүкэнэм, нојан Хин Хотарјас хотардин». ²⁸ Хунтэки гөнэм, асал балдавканчатаан бэйл долитан өмэндэ мэтумжэ Иоанн Хэвкигри ойдэлин биси ачча; тарбач Хэвки Тэгэмэрэдеклэн эйду-дукэн тала бисилдүк кучукжэтэн Иоанн ойдэлин бисни.

²⁹ Эйдучэндюр бэйл, Иисус гөнивэн долчиччал, тамам чакачимжал-да, Хэвкив эскэритэн, айдитаач унуритан, нян

Лука 7

Иоаннтаки хэвкивдэгэвур авнаритан. ³⁰Фарисеил-нян Итум хупкучимњэлнүүн Хэвки гөнчэвэн эчилтэн унумалра, Иоанндуга хэвкивдэгэвур эчилтэн авамалра.

³¹Таракам Иисус гөнин:

– Нинюн тэрэмкэтчим эрэлбу бэйлбу? Ни нојартан урэчилни? ³²Кујал толин тэгэттыл, мэр доливур иркамичидыл, эчин гөнил урэчилтэн: «Бу кекэлдывунду кекэриувун, ху-си эчилсэн коплэчир; бу этэрэм икэм икэриувун, ху-си эчилсэн хоңра». ³³Иоанн Хэвкигри эмрин: килебу эсни дептэ, минэв-дэ эсни колра, тарбач ху гөнэс: «Нојан аријкалкан». ³⁴Бэй Хутэн Оча эмрин, дептэн, колран, ху гөнэс: «Коетлилрэ, эр дебэтур, минэв-дэ колдай аяври, тамам чакачимјал, төнүэкичү-дэ некрил нојандин хараклатта». ³⁵Тарбач Хэвки мулганни хурэлни тарав чэлэдюр айдитач унуритан.

Төнүэкичилкэн аси төнүэкичин аталаптан

³⁶Өмэн фарисей Иисус дебнэдэн эририн, Иисус фарисей дюлан эмриди, дебэдеңкэ анчиндулан дебэддэй тэгрин. ³⁷Тарбач өмэн аси, городла нојман холгэч тутэнридин гөвэттэ, фарисей дюлан Иисус нимэгнэчэ дебэддывэн долдариidi, тала эмрин, унјэс хэтэлкэм алику эмурин. ³⁸Иисус бодэлэн амардадун илриди, хојадилрин, аси инјамтални Иисус бодэллэн оңкэлбэритэн, аси тарав мэн нюрютчи аврин, Иисус бодэллон гуденикэн, унјэсэч хэтэч хэсириин. ³⁹Иисус дебнэдэн эричэ фарисей, тарав иттыди, мулгаттин: «Эрэк бэй, мэтумнэ бими, хамчи, эрэк тэмири аси холгэ тутэнри бисивэн».

⁴⁰Тарбач Иисус нојантакин гөнин:

– Симон, Би яв-да хинтэки гөннэв.
– Хупкучимњэ, гөли! – тарак барагрин.

⁴¹– Өмэндүлэ онумнэлэ бэйлэ дёр бэйл онуритэн, өмэн тунјан нямав мэнэм онурин, гя-тунјанмяру.

⁴²Нян нојартан бөргэдэвур туркуритэн, онумнэ бэй дёричэмэн хэлэрин. Тарбач юи нојардукутан нојман энтэкэеч аяваннан?

⁴³ – Би таңгаттам тарав, юиду онумжэ эгдедьмэрү хэлэ-
рин, – Симон барагрин.

– Хи айдитач мулгачинри, – Иисус гөнин.

⁴⁴ Нян аситки ичисниди, Симонтаки гөнин:

– Тарав асив коенри? Би хин дюлас эмрив, хи Минду
мөв эчис-тэ бөр, бодэли авдаку. Нојан-аси мэн инјам-
талди, нюритчи-дэ Мин бодэлу аврин. ⁴⁵Хи Мину арчами
эчис гуден, нојан-аси Мин эмчэдукуг бодэлу унэт гуден-
диддэн. ⁴⁶Хи Мин дылу хэтэч эчис хэсир, нојан-аси Мин
бодэлу хунјэсич хэсирин. ⁴⁷Теми Би хинтэки гөндим,
эрэк аси хояв төнјэкичу некрин, тарак очан төнјэкичил
чэлэн аталапта, энтэкэеч нојан аявракан; юи абалач
аявоттан, теми тарак төнјэкичин абалачта аталабботтан.

⁴⁸ Иисус аситки гөнин:

– Төнјэкичис аталаптан.

⁴⁹ Иисус анчиндулан дебэтчэл мэндэтчур мулгачидил-
ритан: «Ни-нян эрэк, төнјэкичу-дэ аталри?» ⁵⁰Иисус
аситки гөнин:

– Хину хин тэденси айрин, аймакань юэнэссоли.

Глава 8

Асал, Иисусту бодчал

¹ Тадук Иисус городалдули, билэктэлдули юэнрин,
Өрэлдэм Мэтум Хэвки Тэгэмэрэдеккон тэлэңникэн.
Нојнюнни мян дёр хупкуттыюэлни юэнритэн, ²асал-да
боддитан, бутэнэктук, аријкадук Иисус айчални: Мария,
Магдалинач гэрбутты, Иисус нојан эмдэдукун надам
аринкав нёвкэни, ³Ирод дюгуртэмжэн Иоанна Хуз
атыкаџан, Сусанна, унэт хоя хөнтэл-дэ, мэн энэдюр
Иисусу нојартан бэлритэн.

Исувкэчимүэв тэлэж

⁴ Иисустэки хоя бэил чэлэн городалдук юэнритэн.
Өмнэкэн хоя бэил чакаптакатан, Иисус нојартакитан
өмэм тэлэнү тэлэнүрин:

Лука 8

⁵— Килебу исувкэтты бэй исувкэчидилрин. Няңтав исудэн усингэчиддэкэн, хаңан няңтајални хотаран холилэн тикритэн, тараљбу няңталбу хэкритэн, няниндуга дэгготтыл дэгил дептитэн. ⁶Хан няңтал дёлакагла тикритэн, нян исудилми, олгаритан, ач мөмна бими. ⁷Хан ичик долан тикритэн, ичик исуми, тараљбу няңталбу кадаттин. ⁸Хан айла төрлэ тикритэн, исуми, аю эгдем нямав няңтав исувкэнитэн.

Нян тарав тэлэнриди, Иисус дылгурач гөнин:

— Ҥи кориталкан, тарав долдадан!

Тэлэнүү утaluukanmай

⁹Хупкуттынэлни Иисусу улгимиidlritэн, яв эрэк Ноңан тэлэнрин.

¹⁰ Ноңан барагрин:

— Ху Хэвки Тэгэмэрэдекэн делэмон* ханнасан, хөнтэл бэил тэлэнүү-ткэн ханнатан, коеми-дэ этывутэн иттэ, долдами-да этывутэн унур. ¹¹Эрэк-нян тэлэн гөнни: няңта — эрэк Хэвки төрэнни. ¹²Няңтал, хотаран холилэн тикчэл, тарак бэил төрэм долдачал, тадук-нян дявал эмрэкэн, мявундукур тарав төрэм дявалду гавчал, эдэтэн тэдер, эдэтэн айчивра. ¹³Няңтал, дёлакагла тикчэл, тарак бэил төрэм долдачал, долдами өрэлдэчэл, нян үннтэтэн ачча бисэкэн, теми адыв-да тэдеччоттэ, нян осчилми, тэдемур бэривштэ, Хэвкив омҗаватта. ¹⁴Няңтал, ичик долан тикчэл, тарак бэил төрэм долдачал, нян гургэдюр, энэедюр, өрэлдэвкэндюр тыннивштэ, тарбач нöчэнжтэн эсни иррөттэ. ¹⁵Нян няңтал, айла төрлэ тикчэл, тарак бэил төрэм долдачал, айла илрамагандуга мявундулавур тарав төрэм нэкчичэл, хилусу дабдуканчал, аю няңтав балдав-кавётта.

* ^{8:10} Делэм — здесь: тайна, секрет.

Нейкэ, нейкэрүклэ илатты

¹⁶ Нейкэв нейкэриди, үи-дэ екэч эсни кумтэвэттэ, тэдэн-дэ хэрдэлэн эсни тэввөттэ. Тарав нейкэв нейкэрүклэ тэввөттэ, эйдучэндюр ирил үэrim коедэтэн. ¹⁷ Як-та иррөчин хумэчин ачча, эты айдит од, як-та иррөчин дяючин ачча, эсимэ эты аялты од, эты-дэ ичури од. ¹⁸ Тарбач мэнтэкивур амаски коеткэрэлрэ, он-да долчиривур: үи-ккэ яңан-да бидин – тарак унэт бөвдин, үи-ккэ яңан-да ачча – биннэв-дэ ноңандулан тарав-да тевдин.

Иисус Христос энинни, ноңилни-дэ

¹⁹ Өмнэкэн Иисус энинни, акнилни-да ноңантакин эмритэн, нян хоя бэйл чакалтакатан, дагамна туркуритэн. ²⁰ Иисустэки болганаритан:

– Хин энинси, акнилси-дэ төллэ илатта, Хиннююн ичилдэдэвур некрэ.

²¹ Тарбач Ноңан болганарилтакин барагрин:

– Үи Хэвки төрэмон долчиваттан, тачин гёнчэгчинни неккотэн, таралди Би эннэттэм, акнattam.

Иисус Христос биялгав тывнэвкэнни

²² Өмнэкэн Иисус хупкуттыңэлтэкий гөнин:

– Төңэр бардаткин давдакун.

Ноңартан момила ойчиритан, бассаки момирааснитан.

²³ Даваддакатан, Иисус хуклэснин. Таракамат энтэкэе хунңэ хунңэлрин, төңэрлэ биялга один. Даваддыл момитан хунңэду усинэчиврин, мөдэмрин, хэнүнь үэлэм один. ²⁴ Иисус хупкуттыңэлни, үэлэлридюр, Ноңантакин дагамридюр, хоруритэн:

– Хупкучимүэ, мөлэ тыкэдилрэп!

Ноңан илрин, хунңэв хунજэривэн одуканин, биялгав тывнэвкэнни, эрэли ач иглэ один. ²⁵ Таракам Ноңан хупкуттыңэлтэкий гөнин:

Лука 8

— Илэ-нян хун тэденсэн?

Ноңартан-аси, хэңулчэл, мэр доливур мяңчидилритан: «Жи-нян Ноңан? Эсөми хүнжэтки, мөтки-дэ төрэрэкэн, тарал Ноңман долдар».

Ариңкалду хилрив бэю айчидяк

²⁶ Тарбач Гадаринскойла төрлэ, Галилея бардалан бисилэ, ноңартан момирритэн. ²⁷ Иисус үяла төттэкэн, Ноңман өмэн бэй арчанин, тарак бэй тытэрэптук ариңkadу хилрин, ач-та ойла гиркаваттин, буин бисин, алдысагач-та дюлаттин. ²⁸ Иисусу иттыди, иркалрин, Ноңман дэпки хэнжэнди тикрин, гөникэн:

— Яв мину Хи наданри, Иисус, Ойлэ Биси Хутэн?
Накарам Хину, эди мину хилгаткил.

²⁹ Иисус тарак бэй эмдэдукун ариңка нёдэн гөнин, теми-дэ бэй тачин гөнин. Укал гөру тарак бэй ариңkadу хилрин, куиргач ноңман бодэллин, үаллин оневэттэ, тарбач ариңkadу хилми, тарав куиргав дэбгэрроттэн, тарбууски хэтэкэвэттэн, ариңkadу хөрруувоттэн.

³⁰ — Ни хин гэрбэс? — Иисус ноңман улгэмрин.

— Легион, — тарак барагрин, хояду ариңkadу эмдэлэй ивэвми.

³¹ Тарал ариңкал Иисусу накадилритан, Ноңан тарак бэй эмдэдукун ноңарбутан эдэн бунийтэки хөрукэн. ³² Тала-тта хопкечэндулэ чиввиннял эгден хада оңкаддитан. Ариңкал Иисусу гастиилритан, чиввиннял эмдэтэн долан идэвур. Иисус ивкэни. ³³ Ариңкал, бэй эмдэн додукун нёридюр, чиввиннял эмдэлтэн долан иритэн: тарбач тарак хада элрэнүэдүк мэлуңчириин, төңэрлэ гобэнүэрин. ³⁴ Косчимнээл, тарав иттыдюр, хэтэкэнитэн, городла, билэкэлдли коечэвур тэлэнүэритэн. ³⁵ Бэил итнэритэн хадавур, як-та бичэвэн. Иисустэки үэнридюр, бэю иттитэн, тарак эмдэн додукун ариңкал нёритэн, тарбач тек тарак бэй абгар, тэтыч тэтутты, Иисус бодэлэн хатлан тэгэттин. Бэил хэнулритэн. ³⁶ Коечэл

эмчэлтэки тэлэнјритэн, он-да тарак аријкалду хилча бэй абгар один. ³⁷Тарбач эйдучэндюр бэил Гадаринскайла төрлэ бичэл, ёэлэмэч хэнгулридюр, Иисусу гасчидилритан, төрэндукутэн Нојан хөрдэн. Иисус момила ойчирин, амаски момирааснин. ³⁸Аријкадук айчан бэй Ноңюнни бодасандай гасчидилрин. Нян Иисус ноңман тынин, гөнүкэн:

³⁹— Дюткий мучули, тэлэнјэнри-дэ, яв-да хинду Хэвки некчэвэн.

Тарак бэй хөррин, городла чэлэдун бисилтэки тэлэнжрин, яв-да Иисус ноңандун некчэвэн.

Иаир хунаддён, хуңэлэнјкэрив-дэ асив бэгдэчидек

⁴⁰Иисус амаски мучуракан, хоя бэил, эмривэн ала-чичал, Ноңман арчанитан. ⁴¹Тарбач өмэн бэй, Иаир гэрбэди, нэյэдек дю ѿунэмэчимјэн, эмрин; Иисусу дэпки хэнжэнди тикриди, дюлан ѿэндэн Нојан гасчирин. ⁴²Бэй өмнин хунадин, мяя дёрди анҗанаңди асаткан, көкэддин.

Иисус бэйду бодаснин, чэлэн бэил Нојан гиркаракан, эрэли кадаттитан. ⁴³Өмэн аси мяя дёр анҗану хуңэлэнјкэрин. Нојан эйду энэй манрин бэгдэчимјэлду таматми, ѿи-дэ ноңман эч айра. ⁴⁴Амаргич дагамриди, тарак аси Иисус тэтын холивэн тэмиснин, тармадит хуңэлэнјкэрий оддин.

⁴⁵— Ёи Мину тэмиснин? — Иисус улгэмрин.

Эйду бичэл бэил эчэвур тэмир гөнитэн. Таракам Петр гөнин:

— Хупкучимнэ, Хину эрэли бэил илгараңчир, тэрингич кадатта.

⁴⁶— Эсни, ѿи-дэ Мину тэмиснин, — Иисус-нян барагрин, — Би Миндук Эңив нёривэн харам.

⁴⁷Таракам аси, хумэтьё туркуми, дюлэски, хилгэникэн, гиркарин, Иисусу дэпки хэнжэнди тикрин, эйдүткин бичэлтэки бэйлтэки тэлэнјрин, ями-да нојан

Лука 8, 9

Иисусу тэмисэнчэй, он-да тармадит ай очай. ⁴⁸ Иисус гөнин:

— Хунадив, хин тэденси хину айрин. Аймакань үэ-нэссоли!

⁴⁹ Иисус эдлэн унэт төрэрий мудакра, нэүнэдек дю үүнэмэчимнээн дюдукун бэй эмрин, болганарин:

— Хунадис көкэрин, эди Хупкучимнэв бурдэңиткил.

⁵⁰ Тарбач Иисус, тарав долдариidi, Иаиртаки гөнин:

— Эди үэлкил. Тэдэтили-ткэн, таракам хутэс ай один.

⁵¹ Дюла ими, Иисус үив-дэ мэннюми эч ивкэн, Петэру, Иоам, Иакову асаткан-да энтилбэн ивкэнин. ⁵² Дю долан эйду бичэл хонритан, тынжандулэвур чорникан. Нян Иисус гөнин:

— Эдилрэ хонжилра, ноңан эч көкэр, хуклэнтэктэн.

⁵³ Ноңартан Ноңандин ининэдилритэн, асаткан көкчэвэн хами. ⁵⁴ Иисус-нян эйдувэн бэилбу төлэски эрэссиidi, көкчэ үаллон гадыди, төрэснин:

— Асаткан! Илли!

⁵⁵ Тарак хираснин, тармадит илрин, Иисус асаткан дебдэн бөдэтэн гөнин. ⁵⁶ Энтылни мянитан. Тарбач Иисус гөнин, үитки-дэ коечэвур эдэтэн тэлэндрэ.

Глава 9

*Иисус мян дёрхупкуттын элни хэвки
Тэгэмэрэдеккон мэтууттэвур хөрэдекэтэн*

¹ Мян дёрбу Ноңантакин эмдэтэн, Иисус эририн, нян тарал чэлэвэн ариңкалбу бэил эмдэдукутэн нёвкэнрэдэтэн, энэкэлбутэн-дэ бэгдэткэрэдэтэн, энгэгээтэн, дяланмайгатан-та бөрин. ² Иисус ноңарбутан хөрукэнин, Хэвки Тэгэмэрэдеккон тэлэндэтэн, бутэнрилбу-дэ бэгдэйтэтэн. ³ Тарбач ноңартакитан гөнин:

— Яв-да хотарамдагавур эмэкэн гад: нимкамив-да, хэлэку-дэ, килебу-дэ, гайлдавум-да ойгавур, мэнэм-дэ эмэкэн гад. ⁴ Илэ-ккэ дюла игрэдис, хөрэкэн тала бинжэсэн.

⁵ Илэ-ккэ хуну этэр ивкэн, тадук городдукутан хөрми,

бодэлдукур-дэ хорчав булэв гивнэсэн, коедэтэн, тарак нојарбутан тогэмкэчин бидин.

⁶ Иисус хупкутыңэлни хөрритэн, эйдулин билэкэлдүли үэнникэн, Өрэлдэм Мэтум тэлэнүникэн, бутэнрил энэкэлбутэн бэгдэтникэн.

Ирод хагынчидякан

⁷ Иисус чэлэвэн некчэвэн долдариidi, дыгитэн бэгэнтэн Ирод мяңчирин, үи-дэ тарак бисивэн, хан гөнитэн Иоанн арчадин, ⁸хан Илия эмривэн болганаритан, хөнтэл-эси, ирэк-тэ өмэн осирэп мэтумнэ арчаван гэрбэтийн. ⁹Нян Ирод гөнин:

— Иоанн дыллон хонрив, үи-нян Эрэк, Нив эррөчим би долдарам?

Ирод Иисусу ичимсин.

Тунџам тыкичэв бэилбу дялukan уличидек

¹⁰ Апостолал, муучуридюр, Иисустэки яв-да некчэвур тэлэнжритэн. Таракам Иисус нојарбутан Мэннююми бодуканин, тарбач нојартан эйдучэндюр город Вифсаид анчиндулан бэkkэллэ биситки, ач бэйлэ-дэ энтэрэндулэ төртэки хөрритэн. ¹¹ Тарбач тачин хөрчэвутэн эйду бэил халритан, Иисусту бодаснитан. Иисус эйдувэн алимрин, эйдудун Хэвки Тэгэмэрэддывэн тэлэнжрин, бутэнрил-бу-дэ эйдувэн бэгдэттин, айрин. ¹² Эсимэсүкэн хисэчин мян дёр хупкуттыңэлни Нојантакин эмритэн, гөникэн:

— Хөрукэли эмчэлбу бэилбу далила бисилтэки билэкэлтэки, дебдэвур-дэ бакникар тала анхаттатан, мут энтэрэндулэ төрлэ бисэп.

¹³ Иисус барагрин:

— Нојартан дебдэтэн бөлрэ.

Хупкуттыңэлни мянитан:

— Он тардыван бэю дебукэндиру, мундулэ тунжан-такан килебнүүн бисни, дёр-дэ олраңун, эйдудун истан, униерукун-тэкэн деплэв ай бимчи.

Лука 9

¹⁴ Тунџан тыкича бэй тала бисин. Иисус хупкуттыңэлтэкий гөнин:

— Эйдувэн бисилбу бэилбу төрлэ тунџанмярталди тэгүкэрлэ.

¹⁵ Хупкуттыңэлни тачин некритэн. Эйду бэил тачин тэгэлнэктэн, ¹⁶ Иисус тунџам килебу, дёргүү-дэ оправ җаллай гадыди, нянинтаки ичиснин, Хэвкитки нэյнин-кэн, Нөнман бачибарин деплэв бөчэлийн, тар килебу, оправ-да эйдудун бөричидилрин. Тарав боричай хупкуттыңэлдий бөрин, тарал-аси бэилду бөттитэн. ¹⁷ Эйдучэндюр бэил дептитэн, дялуритан-да. Тарбач Иисус Хупкуттыңэлни унэт эмэпчэв деплэв мян дёргүү мильтэрэв екэв чакритан.

Петр Иисусу Христосу Хэвки Хинмачадин гэрбуттэн

¹⁸ Өмнэктэн, Иисус энтэрэндулэ билэклэ нэйэддэктэн, хупкуттыңэлни-дэ ноңнюонни бисэктэн, Ноңан ноңарбутан улгэмрин:

— Бэйл Мину Ҥи бидэку гэрбуттэ?

¹⁹ Ноңартан барагритан:

— Иоанн Хэвкигри бисидис гөвэттэ, хөнтэл — Илия-мэтумжэ бисидис гөвэттэ, хан-аси — ирэктэ өмэн өсирэп мэтумжэ арчадин гэрбэттэ.

²⁰ — Ху-ккэ Мин Ҥи бисидив гэрбэчис, — Иисус ноңарбутан улгэмрин.

— Хи Хэвки Хинмачан, Христос бисэнри, — Петр барагрин.

Иисус Христос Мэн көкэдэки, арадяки-да мэтууттэн

²¹ Тарбач Иисус Ҥитки-дэ тарав эдэтэн тэлэндэ мэтууттин. ²² Ҥян гөнин:

— Бэй Хутэн Оча гору-да энтэкэе хилдин, каганкар, дюлэгэл хиргэмжэл попал, Итум хупкучимжэл-дэ ноңандук итывур часки хукэсэндир, Ноңман мадир, нян илилатан инэйнэ Ноңан ардин.

²³ Тадук-нян Иисус эйдуткин гөнин:

— Ҥи-ккэ Минду бодасамсан, тарак мэни чэлэдун бөдэн, тарбач бэйтэн мэн киреси индэн, таракам тарак Минду боддан. ²⁴ Ҥи мэн ханьми-ткан айдин, тарак тарав бэридин, ҕи-ккэ мэн ханьми Миндули бэридин, тарак тарав ханьми айдин. ²⁵ Як аинни чэлэвэн төру мэнди гами, мэни-дэ теми хойми, мэни-дэ тачин көкэв-кэми? ²⁶ Тарбач ҕи Мину, Мин-дэ төрэчэв хадарилдин, тарав Бэй Хутэн Оча, мэн хэрриди, Амми-да Хэрридун, Хэвки ангелални-дэ хэрридутэн хуталри, эмриди ноңар-дитан хадарилдин. ²⁷ Хунтэки гөнэм, элэ илаттыл долатан таррөчир бэйл бис, ҕи көкэм эдлэвур халра, укал Хэвки Тэгэмэрэдеккон итчир.

Иисус Христос бадан хөнтэлбэнни

²⁸ Тарав гөнчэлэн дяпкан инэј елтэнэкэн, Иисус Пётеру, Иоамм, Иакову мэнди бодуканин, нян урэкчэнду-лэ ойчирий нэңэддэй. ²⁹ Үн нэңэддэкэн, Ноңан итин бадан хөнтэлбэрин, нян оин нёбаты, гилталри один. ³⁰ Дёр-дэ бэйл Ноңюнни укчэнритэн, тарак Моисей, Илья-да биситэн. ³¹ Ноңартан нянин хэрридун хутал-рил эмчэл, Иисус Иерусалимтаки хөрэннэвэн дюгулин төрэддитэн. ³² Петр, дялни-да хүклэнду ургэмкэпчэл биситэн, нян мянридюр, ноңартан Иисус хэрридуку хуталтиван, дёр-дэ бэйл анчиндулан илаттылбу иттытэн. ³³ Тарал бэйл Иисустук хөрэдилрэктэн, Пётр Ноңантакин гөнин:

— Хупкучимнэ! Мут элэ бисэктай. Илам элбэку илудакун: өмэм Хинду, гяв — Моисейду, иливутан — Ильяду.

Ноңан эч хар, яв-да төрэрий. ³⁴ Петр төрэрий эдлэн мудакра, тогэчин ичулрин нян ноңарбутан мэн хинянди дассин; тарбач Иисус хупкуттынэлни, тогэчин долан ими, хэнжулритэн. ³⁵ Нян тогэчин додукун дылган илрин:

— Эрэк Мин Аяврий Хуту, Мин Хинмачав, Ноңман долчигралра.

Лука 9

³⁶ Тарак дылган бэриптэкэн, Иисус нян-да өмэkkэн эмэptин. Хупкуттынэлни тарав хипкуттывчиритан, нян мэр-дэ итчэвур таралдула инэнэлдүлэ, үйтки-дэ эчилтэн тэлэндэ.

Ариүкаду хилрив нярудю бэгдэчидек

³⁷ Гяла инэндээ урэкчэндук нојартан эврирэктэн, Иисусу хоя бэйл арчанитан. ³⁸ Бэйл илгалаңчиндукатан додуун өмэн бэй иркалрин:

— Хупкучимнэ! Хину накарам мин нярудьтэкив ичи-сэндэс! Нојан өмниву хуту! ³⁹ Ариүкаду хилран: нян иркадиллоттан, нян ариүка нојман хэмэрэвкэвэттэн, амьядукун чоглика нёвкэкэн, тарбач нојман хилувканни, эсни-дэ тимсэ, аран-аран тивэттэн. ⁴⁰ Би Хин хупкуттынэлбус ариүкав нёвкэндэтэн гасчирив, нян нојартан туркуритэн.

⁴¹ Иисус-нян, барагми, гөнин:

— Эрэй, бэйл, ач тэденэл, кэнелилбэчэл бэйл! Оклан-нян Би хуннюн унэт биддим? Оклан-нян Би унэт хуну маңчиддим? Час эвуски мэн няруди эмули.

⁴² Нян тарак куја унэт үэнэддэкэн, ариүка нојман төрлэ тыкукэнин, хэмэрүкэнин-дэ. Иисус-нян ариүкав нуруттин, кујав айчирин, амандун-нян нојман али-муканин. ⁴³ Чэлэн бичэл бэйл Хэвки Эгдендин Эңидин мяңчиритан.

Иисус Христос нян-да Мэн көкэдеки, арадяки-да мэтуттэн

Ок-ка чэлэн бичэл бэйл Иисус некчэвэн мяңчиддитан, Нојан хупкуттынэлтэкий гөнин:

⁴⁴ — Эрэв төрэм мэр коритлавур ивкэлрэ: Бэй Хутэн Оча бэйл үаллатан бөвдин.

⁴⁵ Тарбач нојартан эчилтэн тарав төрэм унур, тарак төрэн унувканни нојардутан мажи бисин, эчилтэн нојартан тарав унур, улгэмдэвур-нян Нојман яв-да тачин гөнчэвэн, үэлритэн.

Ни эгдедьмэр бисни

⁴⁶ Нян мэр дөливур эдукэчидилритэн, юи-нян нојардукатан эгдедьмэр бисни? ⁴⁷ Иисус-нян нојартан мулгамутан хами, кујав гадыди, нојман мэн дюлдэлэй илуканин, ⁴⁸ нян нојартакитан гөнин:

— Ни эрэв кујав Мин гэрбэлиг алимдин, тарак Мину алимран, юи-нян Мину алимдин, тарак Хөрүкэнчэв Мину алимран. Ни-ккэ хундук қучукэдьмэр, тарак эгден бидин.

⁴⁹ Таракам Иоанн Иисустэки гөнин:

— Хупкучимџэ, бу бэю, Хин гэрбэдис ариңкалбу нёвкэтиг, коеривун, тарбач нојман нуруттывун, муннюн этилин гиркаватта тачин эдэн некрэ.

⁵⁰ — Эдилрэ нуруткилрэ: юи хуну дэпки эсни бис, тарак хуннюн бисни, — Иисус нојантакин гөнин.

Няниндук тог тикри

⁵¹ Тарбач Иисус төрдүк хөрүвэдекэн инэхэнэн исадилракан, Нојан Иерусалимтаки хөрэмэлрин; ⁵² нян мэтумжэлби Мэн дюлдэлэй хөрүкэнин, тарал-нян хөрритэн, Самариянскай билэклэ юэнритэн, Нојандун эйдугэн кимдавур. ⁵³ Тарбач тала Нојман эчилтэн алимра, Нојан Иерусалимтаки юэнэddy бадан бисэкэн. ⁵⁴ Тарав итми, Нојан хупкуттынжэлни Иаков, Иоанн-да, гөнитэн:

— Хунжи, некэмсэкэс, бу гөндиру, няниндук тог тиктэн, нојарбутан-да мадан, Илия некчэгчинни?

⁵⁵ Тарбач Нојан, нојартакитан ичисниди, нојарбутан нуруттин, нян гөнин:

— Ху эсэс хар, иррөчин-да дялунсан. ⁵⁶ Бэй Хутэн Оча бэйл ханилбутан манача эсни бис, айчидай эмрин.

Нян хөнтэтки билэктэки хөрритэн.

Иисусту Христосту бодадяк

⁵⁷ Нојартан хотли юэнэддэктэн, юи-дэ Нојантакин гөнин:

— Хунжи! Би Хинду боддим, авуски-да Хин юэнрекэс.

Лука 9, 10

⁵⁸ Иисус нојантакин гөнин:

— Хуличар кэңрэлкэн бивэттэ, нянин дэгилни — хипкулкэр, нян Бэй Хутэн Оча дыли илэ-дэ нэдэй эсни хар.

⁵⁹ Гяткин-нян гөнин:

— Минду бодли.

Тарак барагрин:

— Хунџи! Дюллэ-кэнэ дюткий юэндэку мину тыли, мэн амми алдыла нэдэку.

⁶⁰ Тарбач Иисус нојантакин гөнин:

— Көкчэл мэр көкчэңэлбур мэркэсэл имаградатан, хи-нян Хэвки Тэгэмэрэдеккон мэтудэй юэнни.

⁶¹ Унэт хөнтэ-нян гөнин:

— Хунџи! Би Хинду боддим, тарбач дюлэгэч мину дюткий юэндэку тыли, мэн дялтай хөррий болганадаку.

⁶² Нян Иисус гөнин:

— Ни-ккэ төрү улдэй эрум յаллай гами унэт амаски эсэнрэн, тарак Хэвки Тэгэмэрэдеклэн этэн айчивра.

Глава 10

*Иисус Христос 72 хупкуттынэлби
мэтуутэттэн хөрукэнни*

¹ Тадук Хунџит унэт хөнтэлбу-дэ наданмяр дёрбу хупкуттынэлгэй хинмарин, нян Мэн дюлдэлэй нојарбутан дötэлтэн эйдулин городалдули, билекэлдули, илэ-ккэ Мэнкэн юэндэй мулгарин, тали юэндэтэн хөрукэнин.

² Нојан нојартакитан гөнин:

— Эгден ирчэв аталадяк* одни, гургэвчимнэл-нян абал. Ирчэв аталадяк Хунџиван гасчилра, унэт гургэвчимнэлбу аталадяктаки эмукэндэн. ³ Йэннилрэ! Би хуну хөнжачарбу некригчин делгэнкэл долатан хөрукэнэм. ⁴ Хэлэкэлбур, орамилбур, унталбур-да эмэкэн гад, юнин-да хотаранду эмэкэн доровматта. ⁵ Илэвул дюла игрэдис, дюллэ-кэнэ гөнжэсэн: «Эрэк дю аймулдаџан бидэн!»

* ^{10:2} Ирчэв аталадяк — здесь: жатва.

⁶Тарбач тала аймулдан хутэн инэттэкэн, хун аймулдансан ноңандун эмэбдин, тарбач таррөчин эсэктэн бис, хүнтэки гөнчэсэн мучубдин. ⁷Таду дюду эмэбнэсэн, дебнэсэн, колյасан яњатан-ка тала бидин – гургэвчим-њэ эрэгэр тамјай баккотан. Эмэктэн дютанна нулгэр. ⁸Илэ-ккэ городла ху юэндис, тала-да хуну алимдир, яв-ка хунду бодир, эйду дебнэсэн, ⁹бутэнрилбутэн-дэ бэгдэтынэсэн, гөникэн: «Хэвки Тэгэмэрэдекэн укал далиласан бисни!» ¹⁰Тарбач илэ-ккэ городла юэндис, тала хуну этэр алимана, толлитэн гиркаватыјасан, эчин гөникэн: ¹¹«Хун городласан гиркаваттақун бодэллэвун-дэ булэв хорчав, бу бодэлдукур давсаридюр хунду мучувкану. Тарбач хаграјасан-да: Хэвки Тэгэмэрэдекэн укал далила бисни». ¹²Хүнтэки гөнэм, Итудяк Инэңэңэн одакан Содом усанни эрэк город усандукун эюмкудьмэр бигрэдин.

¹³Хоразин, хилжанри! Хилус хиндү бидэн, Вифсаида! Тирла, Сидондулэ-дэ хундулэ некригчин ичучэл ичумчил, тарбач ноңартан отэл-тэ укал тэкэкул биникэсэл-дэ, хултэнду-дэ тэгэтникэсэл, укал төнүэкичур некчэвур илрамкамчал бимчил. ¹⁴Теми-дэ Итудяк инэңэңэн одакан, городал Тир, Сидон-да усалтан хун усалдукасан эюмкудьмэр бигрэдир. ¹⁵Хи-дэ, город Капернаум, няникла огэрэпчэ, дюлэски төр долан табдас дулакандулан тиккэрэдинри! ¹⁶Ни хуну долдари бисни, тарак Мину-дэ долдан, ни хуну эрэсси бисни, тарак Мину-дэ эрэссэн.

Наданмяр дёр мучудякатан

¹⁷Наданмяр дёр хупкуттынэлни, өрэлдэнникэн, мучуритан.

— Хунҗит, — ноңартан болганаритан, — ариңкал-да мууну долдаритан, Хин Гэрбэвус гөнэкун, мууну долчиватта.

¹⁸Иисус ноңартакитан гөнин:

— Би коерив, хайтан няиндуuk агдыри хутапкиннингчинни тыкристэн. ¹⁹Тек Би хун эңигэсэн тарав дявлутасан бөрэм, магдиллдула, дяблалдула-да, булэр-дэ эңилэтэн

Лука 10

тогрэдэсэн, таракам як-та хуну этэн хоиткаар. ²⁰ Тарбач арийкаал хуну долдариутан, тарав эмэктэн хокаңчиграр, хун гэрбэлсэн няниндула дукуттыутан – тарав хокаңчилра.

²¹ Тармадит Иисус Хиргэбэнь Хиранду өрэлдэлрин, тадук-нян гөнин:

– Эскэрэм Хину, Нянин, төр-дэ Хунживан, Хин эрэв мулгачирилдүк, мэргэчилдүк-тэ хумэтчэвус, нян күжлдү бөдэй аячалис. Айдит, Аманты! Эррөчин Хин ай некэн-мэйси бисин.

²² Нян хупкуттыңэлтэкий гөнин:

– Мин Амму эйдувэн Минду бөрин. Үи-дэ Хутэн бисивэн, Аманниткан хан; үи-дэ Аман бисивэн, Хутэн-тэкэн тарав хан, унэт үи Хуттун хамалкаганна бидин – тарак хадин.

²³ Нян хупкуттыңэлтэкий одыди, Иисус нојартаки-тан-такан бэкэл гөнин:

– Талал ясалал, коерил хун коеривусэн. ²⁴Хунтэки гөнэм, хоял тэгэмэрэл, таймкачимџал-да хун коеривусэн коемситэн, тарбач эчилтэн иттэ; хун долдариусан долчимситан – тарбач эчилтэн долдар.

Самариянкам илранив тэлэү

²⁵ Тар бими өмэн бэй Моисей Итуман хупкучимџэ Иисустэки дагамрин, Нојман яруттай улгэмрин:

– Хупкучимџэ, яв-нян некрэку ай бимчи, ач көкэнэ индэй?

²⁶ – Тарбач як-ка Моисей Итундулан дукуттан? – Иисус тачин-та нојман улгэмрин, – Он-ка хи тарав таңџечинри?

²⁷ Тарак барагрин:

– «Аяви мэн Хунний Хэвкив мявууди чэлэдин, эмдэди-дэ чэлэдин, эյиди-дэ чэлэдин, мэргэнди-дэ чэлэдин», тарбач унэт дукуттан «Гяи-да аяварали мэни некригчин».

²⁸ – Айдиту гөнэнри, – Иисус нојантакин гөнин, – тачин эрэгэр неккэрэли, индинри-дэ.

²⁹ Тарбач Моисей Итуман хупкучимџэ мэни дысутми улгэмрин:

– Ңич-нян би гяллатам?

³⁰ Иисус нојантакин барагрин:

– Өмэн бэй Иерусалимдук Иерихонтаки юэнэддин. Хотаранду хөнэлдүү хочиврин, ои теврин, кусивриди-дэ тала-тта хотарандула улэврин, асукут көкэрин. ³¹Нядасу-кан тали-тта хотарандули поп юэнэддин, тарав кусивчэв бэю иттыди, хотаран бардалин гиркаснин. ³²Тачин-та левит некрин, бэю дэсчириг гисириг. ³³Эсимэсүкэн хиладдытки бэйтэки самариянкан дагамрин. Нојан тарав бэю итми, илралрин. ³⁴Самариянкан хиладдытки бэйтэ-ки дагамрин, гуюмчаван спиртач, хэтэч-тэ хэсириг, хэркэрин-дэ. Тадук-нян хилалчав бэю мэн училай тэ-гүкэниди, хөлнирил дюолатан юэнуриди, таду нојман айчидилрин. ³⁵Гяла инэյнэ самариянкан хөлнирил дю-вутан хунживчиридун дёрбу мэнжэм бөринг, гөникэн: «Бутэнрив бэю коетнэсэн, мучуриди, коетчэлисэн унэт тамдин». ³⁶Хөнэлдүү хилалча бэй ильнидук анчиндулин гиркачалдук бэйлдук юич гяллаттан?

³⁷ Моисей Итуман хупкучимџэ барагрин:

– Ңи-ккэ нојман айрин, бэлрин-дэ, тарич бэич гя-латтан.

Таракам Иисус нојантакин гөнин:

– Гэ, юэнни, хи-дэ тачин неккэрэдэй!

Иисус Христос Марфа, Мария-да дюолатан биддэн

³⁸ Хотарандули хупкуттынэлнююи гиркадми, Нојан өмэндүлэ билэклэ юэнрин. Өмэн аси, Марфач гэрбэлэтты, мэн дюолай Нојман ивкэнин. ³⁹Аси нөн бисин, Ма-рияч гэрбэлэтты, тарак Иисус бодэлэн хатлан тэгрин, нян Нојан төрэмэн долчиддин. ⁴⁰Марфа-нян эгдем тоилдывум олэддин, нян, дагамриди, гөнин:

Лука 10, 11

— Хүнџи! Ями-нян эсэнри авдатта, мин ногу мину өмэkkэм некэддэку эмэнчэвэн? Гёли ноңантакин мину бэлдэн.

⁴¹ Иисус нян ноңантакин барагрин:

— Марфа! Марфа! Хи хояв мэргчинри, хевэнри-дэ,
⁴² нян өмэн-тэкэн бидэн ай: Мария-нян өмэм-тэкэн аидьмару хинмарин, тарбач тараңџон җи-дэ этэн тер.

Глава 11

Иисус Христос хупкууттыңэлби нэյнэдээт хупкууттэн

¹ Өмнэкэн Иисус нэйнэдэй хотаранду илрин. Иисус нэйнэддий оддакан, өмэн хупкууттыңэн Ноңман гасчири:

— Хупкуучимјэ, муну-дэ нэйдэкун хупкули, Иоанн мэн хупкууттыңэлбий хупкуутчэгчинни.

² Иисус ноңартакитан гөнин:

— Нэյнгэрэлрэ эчин: Аманти, няниндула биси, Хин Гэрбэс төр мудаклин идэн, Хин Бинис эмдэн, төр мудаклин Хин аявригчинси бидэн, няниндула бисигчинни бидэн. ³ Инэйтэн мун индэкун килебэнгэкун бөгрэли, ⁴ Мун төнүэкичун эди гэинкил, бу-дэ җив-дэ эсу гэсэн-ноттэ. Учиктук муну дысугли, дявалдук-та муну бэлли.

⁵ Иисус ноңартакитан гөнни:

— Тек эчин бидэн: җи-вул хундук харакалкан бисни, тарбач долба характакивур җэнэс, гөникэн: «Харак-е, илам килебу онули, ⁶ мин хараку тэгэдүк эмрэн, яңуда ачча тогиннэгэку». ⁷ Тарак, дюлай биси, баагдин: «Эди мину бурдэниткил. Уркэву нипкууттэн, хурэлби укал хуклэсэмкэнив, тек илja, килебэнгэс бөнжэ барам». ⁸ Би теми хунтэки гөнэм, харакан-да гасчири бими этэнун илра, килебэнгэн-дэ характи эсэкэн бөр, гасчири, ка-сагнун бими, гасцидин, барив илукандин, касагач килебу бөвкэндин. ⁹ Теми би хунтэки гөнэм, гасчилра — ху бакчис, гэлэтлилрэ — ху бакчис, көңкэлрэ — хуну аյадир. ¹⁰ Бумнэди көнкэри — уркэв аյнавоттан, бүмнэди

гасчири – бөввөттэн, бүмжэди гэлэтты – баккоттан.
¹¹Хундук ирэх аман нярудди дёлу бөдин, тарак нярудин килебу нојандулан килебтыдэй гасчиракан? ¹²Ирэх аман нярудди магдилив бөдин, умтыдай тарак гасчиракан? ¹³Тарбач, ирөчин-дэ кэнэли ху бисэкэсэн, нян мэн хурэлдур аю бөвэчис, Няниндула Биси Амансан Хиргэбэм Хирам гасчиракасан бөдин.

Иисус Христос, эв Веельзевул-гу?

¹⁴Өмнэкэн Иисус аријкав нёвкандиддин, тарак ач төрэнэл бэил аријкаџатан бисин, тарбач аријка нёрэкэн, ач төрэнэ бичэ бэй төрэлрил. Чэлэн бичэл бэил мянитан. ¹⁵Хан-нян гөнитэн:

– Аријкал каганкантан Веельзевул тарак эңидин аријкалбу Нојан бэйлдук нёвкэнни.

¹⁶Хөнтэл-эси, Нојман ярутавур, нянин хамуммон ичүкэндэн гасчиритан. ¹⁷Нян Иисус, мулгамутан хами, нојартакитан гөнин:

– Кубэтчи тэгэмэрэдек, мэн долай дэлкэлчэ оми, энтэрэн оваттан, дю-да, мэн долай калтарриди, тыкэбботэн. ¹⁸Тарбач хайтан-да мэнкэн мэн эмдэи долан дэлкэрэптыди, таракам нојан тэгэмэрэдекэн он илутчин? Ху-си нян гөнэс, Мин Веельзевул эңидин аријкалбу нёвканидив. ¹⁹Мин Веельзевул эңидин аријкалбу нёвкэнэку, хун-нян нярудилсан юи эңидин аријкалбу нёвкэвэттэ? Таракам нојартан хун итумжалсан бидэтэн. ²⁰Би-нян Хэвки уникандин аријкалбу нёвкэнэку, тарбач таракам Хэвки Тэгэмэрэдекэн укал хундулэ иссан. ²¹Ок эхи бэй пэктэрэвулкэн мэн дюги этувэттэн, таракам нојан абдун аич нэкчибботтэн. ²²Ок-ка нојандук эңидьмэр бэй нојантакин хочудин, нян нојман дабдукандин, таракам эйдуунюон эетчэвэн пэктэрэвулбэн тедин, нян тарав течэй боритчин. ²³Юи Миннюн эсни бис, тарак Мину дэпки бисни. Юи Миннюн эсни чакаччотта, тарак манаддан-такан. ²⁴Аријка, бэй эмдэдукун

Лука 11

нёриди, ач мөлэли төрли гиркаваччөттан, билэkkэй бактай, нян бакҗа туркуриди, гөвэttэн: «Дюла, нёчэдүкий мучудаку»,²⁵ нян мучуми, тэсчэв айчичав тарав битлэй дюв баккотан.²⁶ Таракам хөрротэн, унэт хөнтэлбу, мэндуки хэңунидьмэрэлбу ариңкалбу мэннюми эмувэттэн, нян, дю долан иридюр, таду бидиллоттэ. Тарак-нян бэй бичэдүкий унэт энтэкэедьмэрэч хилаллоттан.

²⁷ Тарав Иисус төрэддэкэн, өмэн аси бэйл додукутан дылгурач Нојантакин гөнин:

— Тарак аси нисэлкэн, ёи урэн Хину иргэтийн, ёи өкэнди Хину өкуттин!

²⁸ Иисус барагрин:

— Хэвки төрэмэн долчиваттыл, гөнчэгчинни неккэрэрил, тарал несэлкэсэл.

Мэтумџэ Ионна хамунни

²⁹ Унэт хоял бэйл Иисус анчиндун чакаптитан. Нојан нојартакитан гөнин:

— Эрэк յунмин кэнели оча! Хамам ичүкэвкэттэ, тарбач тарав хамам этэр хамалкар, мэтумџэ-ткэн Иона хамаммон хаградир;

³⁰ Он-ка Иона Ниневиянкар хамантан бисин, тачин-та Бэй Хутэн Оча эрэк յунмин хаманни бидин.

³¹ Намгига төр тэгэмэрэн аси усалтадякту эрэк յунмин бэйлбэн дэпки илгарадин, нян нојарбутан усалтадин; нојан төр мудакандукун Соломон мэргэччон долчидай эмчэ бими; тарбач элэ-нян Соломондук эгдедьмэр бисни.

³² Ниневиянкар усалтадякту эрэк յунмин бэйлбэн дэпки илгарадир, нян нојарбутан усалтадир, нојартан төнжэ-кичу некчэвур аталабувканитан Иона хупкугрэдеккон долчиридюр. Тарбач элэ-нян Ионадук эгдедьмэр бисни.

Дурри нейкэв тэлэү

³³ Ни-дэ, нейкэв дуруриди, тарав дяючакла эсни тэввоттэ, алик-та կүтэркинчэ хэрдэлэн эсни тэввоттэ, тарбач нейкэруклэ тэвдин, ирил յэrim иткэрэдэтэн.

³⁴ Ясалал – бэй нейкэрүкэн. Ясалал-си абгарал бидир, чэлэн бэйди-дэ юэриңчидинри, тарбач ясалал-си кэнелил бидир, чэлэн бэйди-дэ химнэңчидинри. ³⁵ Тарбач, коеңэнри, юэрин, хиндуулэ биси, эсни химнэңчир? ³⁶ Тарбач хин чэлэн булгисас юэрилкэн бисэкэн, нян хиндуулэ як-та өмэндэ химнэн ачча бисэкэн, таракам хи чэлэди юэриңчидинри, он-ка нейкэ хину чэлэнь мэн хуталанди юэрилукэмчи.

Иисус Христос фарисеилбу усалтавканни

³⁷ Иисус төрэрий оддакан, өмэн фарисей дебнэдэн ноңантакин Ноңман эририн. Иисус ноңантакин эмрин, дебэдек анчиндун тэгрин. ³⁸ Иисус эдлэй дебэдилрэ юали этывэн авра, тарав итми, фарисей мянин. ³⁹ Тарбач Хунжит ноңантакин гөнин:

– Ху, фарисеил, тек колаңкалбур, аликалбур тэссочис, мэргэнсэн-нян дон хун хавкандисан, чэлкиндисэн-да мильэрэңчин. ⁴⁰ Ач мэргэнэ! Эрэх баддон овканча, нян дован-да оча, эв эсни таракатта бис? ⁴¹ Дёгрилду эрэл аликал довутан бөгрэлрэ – таракам хундуулэ эйду гелбэты бигрэдин. ⁴² Хилус хунду, фарисеялду, бидин! Ху өмэм мягивутан гэрбэтэндук нёчэдук, хевкэнчэдук ораттук борилисэн, нян Хэвкив аядум, Хэвки-дэ усалтадяклил этывусэн дёңчир. Эрэв хун некэннэсэн, хөнтэв-дэ эмэкэн омнаграгар. ⁴³ Хилус хунду, фарисеялду, бидин! Ху нэхэдекэлдүлэ дюлдуда малдутан тэгэгтэвур аяvas, чакабакалдула-да хуну эскэдэтэн аяvas! ⁴⁴ Фарисеял, Итум-да хупкучимнээл, хилус хунду бидин, олэкчитэл ху бисэс, ху имапчал алдыл урэчилтэн бисэс, тараг хээлитэн бэил гиркаватчэтта, тарав эникэн хар.

Иисус Христос Итум хупкучимнэлнююн укчэнрэн

⁴⁵ Тарак өмэн Итум хупкучимнээ Иисусу дэпки төрэлрин:

– Хупкучимнээ, Хи эчин төрэми, муну-дэ осэинри!

Лука 11, 12

⁴⁶ Иисус-нян гөнин:

— Хилус хун-дэ, Итум хупкучимңэлни, бидин! Бэйлбу инубгэн инулди этылди бис инугрэрилисэн, мэркэ-сэл-нян өмэньдэдиттэ униканьдюр нојарбутан эсэс бэлэсчивэттэ. ⁴⁷ Хилус хунду бидин, мэтумңэлду, хун амтылдусан мавчалду, алдылгатан очалисан: ⁴⁸ ху тачин тэдевкэчис хун амтылсан аич некчэтэн бидэн; тарбач нојартан мэтумңэлбу маддитан, ху-нян мавчалду ал-дылгатан овачис. ⁴⁹ Теми-дэ Хэвки мулганни эррөчин бисин: «Таймкачимңалбу, мэтумңэлбу-дэ нојартакитан үэнүкэндим, тарбач үэнүкэнчэлдукув хаван мадир, хөнтэлбу-нян эрэсчир. ⁵⁰ Эрэк үунмин тамам эйдулин мэтумңэлдули Минду гавдин, бини одяктук хуңэлэтэн оңкэлбэчэлийн: ⁵¹ Авель хуңэлэн оңкэлбэчэкэн окан, Хэвкиду бөчидек Хэвки-дэ Дюн элгэлэтэн нојан мавчалин». Айдит, хунтэки гөнэм, эрэк үунмин милэнжий бакчин. ⁵² Итум хупкучим-ңэлни, хилус хунду бидин! Ху хавайл бидэвур ханмай аяңкаван мэрдур гадисан, мэркэр-дэ эчилсэн ир, хөн-тэлбу-дэ, исчирилбу эчилсэн ивкэн.

⁵³ Иисус тарав нојартакитан гөндидэкэн, Итум хупкучимңэл, фарисеил-да Нојантакин хочунь хилгадилритан, гэрбэтэжу улгэму барагдан, ⁵⁴ яв-ул нојандулан касагач кэнелив долласчиритан, тадук-нян Нојман усалтадавур.

Глава 12

Олэкэндук тогэмкэчин

¹ Тарма, ок-ка тыкичэл бэйл чакабтитан, эсёми мэр доливур кадатмattyл, Иисус дюлэгэч мэн хупкуттыңэлтэкий төрэдилрин:

— Фарисеил дюирэнжэдитэн үэлгэрэлрэ, тарак нојартан олэкэнтэн. ² Як-та дяючин ачча, эты аябта, як-та хумэчин ачча, харитан эты од. ³ Теми, яв-ка ху

химјэнду гөндис, тарак ќэринду долдабдин; тарбач яв-ка дю додун коритла гөндис, тарав дю ойлэн төрэдир. ⁴Хунтэки гөнэм, Мэн дялтакий, эдилрэ ќэлкилрэ бэю марилбу, тадук часки яв-да некэннэвур туркутылбу. ⁵Тарбач хунтэки гөндим ќив-дэ ќэлгэрэдэсэн: таралбу ќэлгэрэлрэ, ќи мариди, тадук-нян төр долан бисилэ дурила улэннэ бигрэдин. Айдит хунтэки гөнэм, таралбу ќэлгэрэлрэ. ⁶Эв тунџан чукачар эсни дёр мэнэн эритэн бис? Тарбач Хэвки нојарбутан ирэв-дэ эч омјар. ⁷Хун дылласан чэлэн нюритэсэн таңуттан. Эдилрэ ќэлкилрэ! Хун эрисэн чукачар еридукутэн эгдедьмэр.

Иисус Христос бэйлтэки төрэнни

⁸Би хунтэки гөнэм, ќи Мину бэйлбу дэпки хаградин, Бэй Хутэн Оча Хэвки ангелалбан дэпки тарав хаградин, ⁹њи-ккэ бэйлбу дэпки Мину этэн хамалра, Бэй Хутэн Оча Хэвки ангелалбан дэпки этэн хамалра. ¹⁰Ни Бэй Хутэн Очав дэпки төрэм гөндин, тарак хэлэврэгдин; ќи-ккэ нян Хиргэбэм Хирам чукалдаградин, тарак этэн хэлэврэ. ¹¹Ок-ка нэхэдекэлдүлэ дюлдуда хуну ќэнүкэндир, эмэкэн хеврэ, яв-да гөннэвур, он-да мэнур дысуччиннэвур. ¹²Хиргэбэн Хиран хуну хупкудин, яв-да тарла часла гөннэвусэн.

Ач мэргэнэ эյзев бэю тэлэн

¹³Бэйл додукутан өмэн бэй Иисустэки гөнин:
— Хупкучимјэ, гөли мин акантакиву, миннюн ханим абудув боритмattан.

¹⁴Тарбач Нојан тартаки бэйтэки барагрин:
— Ни-нян хун итучимјасан бидэку мину овканин, хуну бөритмачуандаку?

¹⁵Тарбач нян Нојан чэлэн эйдуткин гөнин:
— Коеткэрэлрэ, чэлкин бидэвур ќэлгэрэлрэ, бэй иinin эсни энэедин-тэкэн айлатта, тарак хоя-да бисикэн.

¹⁶Иисус нојартакитан өмэм тэлэнү тэлэнүрин:

Лука 12

— Θмэн энэе бэй хевкэчидеклэн эгден хоя-да бурдук нёчэнүэн исуриин.¹⁷ «Яв-нян некрэку ай бидин? — нојан мэни улгимириин. — Яла-нян исувкэнчэй, чакриди, нэдим?»¹⁸ Нян эчин гөнин: «Гэ, эчин нектэку: нэкурби кавакчим, эдук эгдербу-нян одим, нян тала эйдувэн бурдук нёчэвэн дювутчим, эйду абдуй нэдим.¹⁹ Нян мэнтэкий гөндим: „Тек-кэл хин энэес хоя нэкуттэн, адыла-да анџанна дес бидин: дэрэмкэтли, дебли, колли, өрэлдэли“.²⁰ Тарбач Хэвки нојантакин гөнин: «Ач мэргэнэ! Эрэв-уттэ долбану хин иниус гадир. Чакаччавус-нян юи гаградин?»²¹ Тачин тарнюон бивэттэн, юи мэндьткэн энэебэддёттэн, эникэн Хэвkitki энэебэддэ.

Няниндула бисич Амандит эечин, тэрукэчинмэй-дэ

22 Нян хупкуттыңэлтэкий гөнин:

— Теми хунтэки гөнэм, эдилрэ тарит-такан хеврэ, яв-да дебэннэвур индэвур, яв-да ойлаттавур,²³ бини деплэдүк эгдедьмэр, булгис-та ойдук эгдедьмэр.²⁴ Турагилбу коетлилрэ: яв-да эстэн исувкэттэ, тадук яв-да эстэн хуссотта, нэкуртэн-дэ ачча, амбаралтан-да ачча, тарбач Хэвки нојарбутан улиттэн. Яч-нян ху дэгилдүк аидьмарал бисэс?²⁵ Ни хундук манрутми-да иний өмэнь-дэ ечэнь исувкэндин?²⁶ Тарбач, тарав-да кучукэм некнэ туркутми, яңгавур хөнтэв манручис?²⁷ Коетлилрэ, он-да нёчэл, лилияч гэрбуттыл, исувэттэ: эстэн-дэ гургэвчир, эстэн-дэ томкар. Тарбач хунтэки гөнэм, Соломон-да-титта мэн хэррилэй, экич-тэ нодач оич тэтутми, нојан-да эчикэн нодач оич эрэлгэчин эч тэтуттэ.²⁸ Тарбач авландула орату, эрэв инэжу исурив, тимин-нян тогла дуруннэв, Хэвки эчин ханилачивканни, хуну-вул эдук нодадьмарач ханилачивкандин, хуну,abalach тэдettылбу!²⁹ Эдилрэ мэнур улгимигрэр, яв-да дебэннэвур, яв-да коланнавур, эдилрэ тарав-такан хеврэ.³⁰ Эрэв чэлэн төр бэйлни гэлэттэ, Хун-нян Амансан мэнкэн хан, эрэв надаривусан.³¹ Θмэм-тэктэн хевгэрэлрэ — Хэвки

Тэгэмээрэдеккон, таракам эйду хунду бөгрэбдин. ³² Эди юлкил, кучукэн хада! Хун Амансан хунду Тэгэмэрэдеккэсэн бөдэй некрэн. ³³ Ханимур абдувур унивкэлрэ, дöгрилбу бэлгэрэлрэ, хэрүкэлгэвур этылбу манур дякутлилра, нэкчилрэ, энэелгэгэвур чакатлилра няниндула этыв манур, магдили-далу этэн дептэ, дёрмин-да этэн дагамра. ³⁴ Илэ-ккэ энэесэн бигрэдин, тала-тта мявунсан-да бигрэдин.

Эты хуклэр бэлтэлкэн

³⁵ Эрэглэ дякутич бигрэлрэ: тэтысэн-да эрэгэр калбалкан бигрэдэн, нейкэлсэн-дэ дургэрэдэтэн. ³⁶ Ҥи куптудяктух хунҗий алачиддётан уркэв аяградай, мучуми тарак коңкэлрэкэн, тарак урэчин бидэвур манруткаралра. ³⁷ Ҥив, хунҗитан мучуми, этылбу хуклэр баккотан, тарал бэлтэлкэр нисэлкэсэр бис. Айдиту хунтэки гөнэм, нојан мэнкэн калбаладин, тоинэку тэвдин, дебдэтэн-дэ тэгүкэндин. ³⁸ Окта-вул мучуми, долба-гу, үэрилэстилрэкэн-гу, нојан нојарбутан этылбу хуклэр бакчин, тарал бэлтэлкэр нисэлкэсэр бис. ³⁹ Ху хас, дю хунҗин, хами адыла-да часла дёрмин эмэннэвэн, таракам эмчи хуклэр, эмчи-дэ мэн дюги хэрдэлин улуврэ. ⁴⁰ Ху-дэ кимутчал бигрэлрэ, Бэй Хутэн Оча этилэсэн алатта часла эмгэрэдин.

Ирэк-нян кэлмэ эевџи?

⁴¹ Таракам Нојантакин Пётр гөнин:

— Хунҗинат, Хи эрэв тэлэнүү мунтэки тэлэнэнри, эв эйдүткин-гу?

⁴² Тарбач Хунҗит гөнин:

— Ҥи-ккэ тарак эевџи, хавай-да дюгуртэмжэ, ирэв тарак хунҗин кэлмэлби ойдэлин бэгэнтэн бидэн овканин, некэбэннэл-дэ часла деплэв бөткэрэдэн тэврин, тарак эевџи, хавай-да дюгуртэмжэ урэчин бидэвур манруткаралра. ⁴³ Ирэв бэлтэлкэв хунҗин мучуми гургэвчиддыв

Лука 12

бакчин, тарак нисэлкэн бигрэдин. ⁴⁴ Айдиту хунтэки гөнэм, эйдувэн эңэй дюгуртэмнүэн бидэн тарав овкандин. ⁴⁵ Тарбач тарак-нян бэлтэлкэн мэндэччи гөнэктэн: «Амрак хунживу этэн эмрэ», нян эйдувэн кэлмэлбу кусидилдин, дебэдилдин, коладилдин, бянадилдин-да, ⁴⁶ нян тарак бэлтэлкэн хунжин этилэн алаттылан инэнүнэ мучудин, эмэннэвэн этилэн хар часла, тарбач тарав бэлтэлкэм кусидин, хөнтэлтэки ач долданалтаки хөрдэн эрэсчин. ⁴⁷ Тарак-нян бэлтэлкэн, мэн хунжий касагчиман хари, тарбач тарав касагчим ханикан хунжин гончэгчинни эты некөттэ, энтэкэе тарак кусивгэрэдин. ⁴⁸ Хөнтэ-нян бэлтэлкэн таррөчим касагчим эти хар, нян этилий-дэ тарав некрэ,abalach-та кусивдин. Ҥи-ккэ хояв некэннэн, тарав хоятта некчэвэн улгэмдир, нян үнич-кэ энтэкэеч ээттэ, тарав унэт эгдедьмэрэч улгэмдир.

Тог, дэлкэн-дэ

⁴⁹ Би тогу төрлэ дурулукэндэй эмрив, тарбач тарак укал дурулэннэвэн алаттам! ⁵⁰ Би хөнтэч Мэни хэвкигэннэв, тарбач экичич маңчир тарав нектэй алаттам. ⁵¹ Эв ху гэрбэчис, аймулдам төрлэ бөдэй Мин эмчэдив? Эсни! Би гөнэм, дэлкэчэку эмурив. ⁵² Тек-кэл эдук өмэндүлэ дюла тунџан бисил бэкэлтэбдир: илан дёрбу дэпки одир, нян дёр илам дэпки бидир. ⁵³ Аман няруди дэпки бигрэдин, нян нярудь амми дэпки оградин, энин хунади дэпки, хунадь эньми дэпки, атки кокми дэпки, көкэн аткий дэпки.

⁵⁴ Иисус бэйлтэки нян гөнин:

— Ок-ка ху нёлтэн тыкэнмэйлэн тогэчим итчёчис, ху гөвэчис: «Удан удалдин», тачин нян бивэттэн. ⁵⁵ Нян нямгида хунцэ хунцээрэкэн, ху гөвэчис: «Хокчилдин», тачин нян бивэттэн. ⁵⁶ Олэкэл! Төртэки, нянинтаки коетми, иррөчин-да инэн биннэвэн хамалкарисан, нян иррөчил инэнэл тек очавутан эсэс унур? ⁵⁷ Ями-си ху мэркэсэл мэрур эсэс хар, он-да биннэвэн? ⁵⁸ Ок-ка хи

баргакюми бэгэсэлтэки үэнэнри, тарбач укал хотарандули үэнэдьми, тарнюон аймулдадай манрутџанри, эдэн нојан хину итучимјатки үэнукэн, нян итучимја хину эдэн хилгачимјаду бөр, нян тарак хилгачимја хину хинючакла эдэн тэгүкэн.⁵⁹ Айдиту хинтэки гөнэм, тадук этэнри нёр, тамам манукан эми бөр.

Глава 13

Эми төнүэкичур аталабукан, көкэдис

¹ Таракам хөнтэл эмритэн, Иисустэки Галилеянкарбу тэлэнжритэн, Хэвкиду бодми, Пилатту мавчавутан. Пилат мавчал хуңэлутэн коримэлнююнтан хамрин. ² Иисус нојартакитан барагрин:

— Ху тачин мулгачис эрэл галилеянкар төнүэкичихэн хөнтэлдүк галилеянкардук эгдэдьмэр бисидин, тачин нојартан хилжавур бакракатан? ³ Эсни, хунтэки гөнэм, тарбач мэр төнүэкичур эми аталабукан, ху-дэ тачин-татта көкэдис. ⁴ Эв ху мулгачис, тарал мян дяпкан хулэл бэил, мэрдүлэвур Силоам гуд утэндун тыкэвчэл, нян таду көкэкэн тылбавчал, Иерусалимна бисилдүк усалкасанчил биситэн? ⁵ Эсни, хунтэки гөнэм, тарбач мэр төнүэкичур эми аталабукан, ху-дэ тачинта-тта көкэдис.

Тэвтэв этыв исувкэн смоковницав тэлэй

⁶ Нян эрэв тэлэнжу тэлэнжрин:

— Өмэн бэй тэвтэв исувкэчэклэн смоковницач гэр-бутти тэвтэй исувкэччэ бисин, нян нојан тала эмрин, тэвтэв ирчэв гэлэтэдилрин, нян эч бакра. ⁷ Нян тэвтэв исувкэттыгки кэлмэтки гөнин: «Эр би укал иливутан анјану эвуски эммотэм, эрэк смоковница тэвтэвэн бактай, туркурэм-дэ бакја, эрэв чикили, ядай төру кадатчин?» ⁸ Тарбач тарак кэлмэ нојантакин барагрин: «Хунџи, унэт өмэн анјану бисодэн эмэли. Би

Лука 13

эрэлийн төрүү улдим, делгэнкэл нёсчэдитэн тарав төрүү хамдим, ⁹ таракам тэвтэв исувкэндик; нян тэвтэв эсэ-кэн исувкэн, таракам-гал гяла анjanна тарав чики-динри».

Иисус Христос субботала асив бэгдээттэн

¹⁰ Иисус субботала өмэндуулэ нэүэдеклэ дюола хупку-чиддин. ¹¹ Тала өмэн аси бисин, мян дяпкан хулэку анjanу аринкаду бутэнэври, хэмэрэнчирийн, үндрэмдэй туркуттин. ¹² Иисус, тарав иттыди, Мэнтэкий эририн, нян ноңантакин гөнин:

— Аси! Хи мэн энэктүкий бэгдэчэвунри.

¹³ Иисус ноңандуулан үали капитарин, нян тарак тар-мадит үунрунин, тадук Хэвкив эскэдилрин. ¹⁴ Нэүэдек дю бэгэнни, Иисус субботала бэгдэрэкэн, тикулриди, бисилтэки бэйлтэки гөнин:

— Гургэв некэдек нюңэн инэх бисни, таракам бэгдэт-тэвур эмгэрэлрэ, субботала эникэн эмгэрэр.

¹⁵ Нян Хунжит ноңантакин барагрин:

— Олэк! Эв үи-вул хундук субботала кэндэй, учичи-ки-вул эсни онелгэвэттэ, таралбу колукаанавкандай?

¹⁶ Эрэв-нян Авраам хунаддён, мян дяпкан хулэку анjanу хайтанду бутэнэч онечиврив, субботала экич усалгар?

¹⁷ Нян таракам Иисус тачин гөндиддэкэн, эйду барга-кали хадарилритан; чэлэн бичэл бэйл Иисус хомилбу некчэлбэн хокаңчиритан.

Хякита няյтаван, дрожжисв-да тэлэү

¹⁸ Иисус гөнин:

— Як урэчин Хэвки Тэгэмэрэдекэн? Янюон тарав тэ-рэмкэтчим? ¹⁹ Тарак хякита няյтан дын, бэй тарав няյ-тав гадыди исувкэндэй, төрлэ тэгүкэнин, тарбач тарак исурин, эгден хякита один, нян тадук няин дэгилни хякита хэгтэлдүүлэн хэвивэгур хэвивритэн.

²⁰ Унэт Иисус гөнин:

— Янюн Хэвки Тэгэмэрэдеккон тэрэмкэтчим?
²¹ Дрожжи урэчин, аси тарав гадыди, иландула бурдук
улкурдулан нэдин, нян тарајан бурдукаџан огэрэбдин.

Хэвки Тэгэмэрэдеклэн тыгэкун инмэй

²² Нян Иерусалимтаки гиркадникан, Иисус эйдулин
бисилдули городалдули, билэклдули ёэнрин, хупкупти-
никэн. ²³ Өмэн бэй нојман улгэмринг:

— Хунжит, эв абал-такан эйдудукун бэйлдук айчибидир?

²⁴ Иисус нојартакитан гөнин:

— Тыгэкэндули уркэли манрутџасан касагач идэвур,
хунтэки гөнэм, хоял-да касагчидир идэвур, тарбач тур-
кудир. ²⁵ Ок-ка дю хунжин илдин, уркэв нипкэдин, ху
толин эмэбдис, уркэлэ коңкэдис, гөникэн: «Хунжит,
Хунжит, мунду аҗали!» Нян Нојан хунтэки барагдин:
«Би хуну эсэм хар, юи-дэ хун бисивусэн, авгич-та эмчэ-
вусэн». ²⁶ Таракам ху төрэлдис: «Бу Хиннюн дептивун,
колривун, Хину итывур дэлгэки биникэн, мун городалбун
толлитэн Хи муну хупкуттис». ²⁷ Тарбач Нојан гөндин:
«Хунтэки гөнэм, Би хуну эсэм хар, авгич-та бисивусэн,
час миндук хөрлилрэ, кэнелив овканрил». ²⁸ Таракам ху
хојалдис, итэлдюр кисалчиникан, Аврааму, Исааку,
Иакову, эйдувэн-дэ мэтумյэлбу, Хэвки Тэгэмэрэдеклэн
бисилбу иттыдюр, ху-нян толин эмэпчэл бидис, эрэ-
сэвчэл! ²⁹ Нян нёлтэн хенмэйгидин, тыкэнмэйгидин,
иңэньгидэгич, нян нямгидагич хөнтэл эмдир, тадук нян
Хэвки Тэгэмэрэдеклэн тоинэклэ тэгэлэндир. ³⁰ Таракам,
юи тек амаргагал бис, дюлэгэл одир, нян дюлэгэл тек
бисил, амаргагал одир.

Ирод үэлүкэчинни, Иисус-та Иерусалиму хојанни

³¹ Тала инэүнэ хан фарисеил эмритэн, Нојантакин
гөнитэн:

— Хи эдук хөрэннэс, Ирод Хину мадай некрэн.

³² Нян Нојан нојартакитан барагрин:

— Ҥэннилрэ, тартаки хуличантаки гөлилрэ: «Тек ариү-
калбу нёвкандиддэм, эрэв инэңу, тимина-да бэгдэчид-
дэм, нян илилатан инэңнэ мудакчим». ³³ Тарбач эрэв
инэңу, тимина, илилатан-да инэңэңнэтэн Мин гиркан-
наву, мэтумнэ Иерусалим аядалан көкэдекэн тачин
эннэн бис. ³⁴ Иерусалим! Иерусалим, мэтумнэлбу мари,
хинтэки эмрилбу дёлач кусигрэри! Адыракан-да Би эй-
дучэмэн чэлэн бэйнэлбус Мэни эрэли чактай некрив,
он-ка дэги хурэлби дэтлэлби хэрдэлэтэн чаккоттан,
ху-нян эчилсэн чакабамса. ³⁵ Тек-нян хун дюсан энтэ-
рэн эмэбтэн. Хунтэки гөнэм, ху Мину тараклан инэ-
ңэклэ этэс иттэ, ок гөндис: «Хунжит гэрбэлин гиркари
ирэмкэн бидэн».

Глава 14

Мөткэнь энэкэч бутэнрив субботала бэгдэчидэк

¹Өмнэкэн субботала Иисус өмэн фарисеил бэгэнтэн
дюлан килебэнյон тоимдэй эмрин, нян тарал Иисусу
хипкагтитан. ² Нојман дэпки өмэн бэй, мөткэнь энэкэч
бутэнри, тэгэттин. ³ Иисус Итум хупкучимнэлбу, фари-
сеилбу-дэ улгэмрин:

— Субботала-нян бэгдэчинмэй-гу?

⁴ Нојартан эчилтэн барагра. Иисус, бутэнрив үалди
каптарин, бэгдэрин, нян хөрдэн тинин. ⁵ Тарбач нојарт-
такитан гөнин:

— Хун-нян җивул учикасан, кэндэсэн-гу мөликичла
тикин, эв ху тармадит этэс тарав нуграр, суббота-
ла-да-титта тачин бисэкэн?

⁶ Нян нојартан яв-да барагна туркуритэн.

*Ни мэни хөнтэлдүк оггэрэбүччотэн,
тарак мэни хэргили овкандин*

⁷ Иисус коечиддин, нимэгнэчэл аидьмару дюлэг би-
силбу тэгэлгэнэвур хинмаривутан, нян нојартакитан
тэлэнжу тэлэнжрин:

⁸— Хину олдадяк тоинэдектэки эмдес гөнэктэтэн, эди дюлэглэ тэгэлгэндулэ тэггэрэкил, хөнтэ хиндук хэрридьмэр эмэннэ бидик, ⁹дю хунжин, хину эмдэс гөнчэ, хинтэки, дагамриди, гөндик: «Эрэв тэгэлгэм ноңандун осли». Таракам, хадариникан, мудандула бисилэ тэгэлгэндулэ хин тэгэннэс один. ¹⁰Тарбач, хину эмдэс гөнэктэтэн, хи тала юэнриди, амаргагла бисилэ тэгэлгэндулэ тэгли, нян ок-ка эмдэс гөнчэ бэй дагамдин, хинтэки гөндин: «Хараке, эвуски эмни, дюлэгэч тэгли!» — таракам хи эйдудукун нимэгнэрилдук хэррин бидинри. ¹¹Ни мэни хөнтэлдук оггэрэбуччотэн, тарак хэргили мэни овкандин, нян юи-ккэ мэни хэргили хэргэбуччотэн, тарак огэрэбдин. — ¹²Иисус эричэтки эмдэн фарисейтаки гөнин: — Θκ-ка хи инэх, хисэчин-гу дебэдеку овкачинри, дялби, акнилби, ханилби, энэелбу нимэклэбий эди эригэрэкил, тамаңгавур хину-нян эдэтэн эригэр. ¹³Тоинэдеку овкали, дёгрилбу, гөнекэлбу, баликачилбу, киндаулбу эмдэтэн эригрэли. ¹⁴Нян таракам хокаңчидай, ноңартан туркудир хинду бөргэнэ, айгарарил арадяклатан хи бөргэнэй бакчинри.

Эгден хэбдекэдек дебэдеккон тэлэү

¹⁵Тарав долдариidi, өмэн нимэгнэчэ Иисустэки гөнин:

— Тарак нисэлкэн, юи Хэвки Тэгэмэрэдеклэн килебэյнjon дебгэрэдин.

¹⁶Иисус-нян ноңантакин гөнин:

— Өмэн бэй эгдем хэбдекэдек дебэдеккэн овканиди, хояв бэилбу эмдэтэн эририн. ¹⁷Дебэдек одилракан, мэн кэлмэй эридэн гөнэвкэнин: «Эмнилрэ, укал деплэв ириттыувун, кимчал бису!» ¹⁸Тарбач эмдэтэн эричэлни бэйл, гөлдэчэлгэчин, эмдэвур бадилритан. Өмэн гөнин: «Эр тек би төрэнгэй унирив, тарав тек итнэннэв. Эмэкэн минтэки хирра». ¹⁹Гя бэй гөнин: «Би тунџам дёрдэлбу кэндэлгэгэй унирив, тарагалбу ярутнарам, эмэкэн минтэки хирра». ²⁰Илитан гөнин: «Би эр тек олдаддам,

Лука 14

экич эмрэ одни». ²¹ Кэлмэ, мучуриди, хунјиткий эйду тэлэнрин. Таракам хиралриди, дю хунјин кэлмэткий гөнин: «Хинмач город толлин гирватнали, эйдувэн, тали бисилбу дёгрилбу, гөнекэлбу, баликачилбу эвуски эмукэли». ²² Кэлмэн нян гөнин: «Хунјиву, гөнчэвус нектэку мудакрам, тарбач унэт тэгэлгэр хулапта». ²³ Таракам хунјин гөнин: «Эйдулин хотаралдули гиркали, городда инмэйтэкин юэнни, эйдувэн тали бисилбу бэйлбу эвуски дебнэдэтэн касагач эмукэли, мин дюв нимэгнэдилди мильтэрэндэн».

²⁴ Тарбач хунтэки гөнэм, мин эричэлбу эвуски хэбдекдек дебэдеклэн эмдэтэн, ок-та этэр элэ дебгэрэр. Хоя эричэв, абал-да хинмачав.

Иисус Христос хупкууттынээн бидэй

²⁵ Иисуснюн хоял бэйл гиркаритан, нян Нојан, нојартакитан эсэниди, гөнин:

²⁶ – Ҥи Минтэки эммотэн, тарбач мэн амми, эньми, атыкачи, хурэлби, акнилби, экнилби, мэн биний-дэ ойдэлитэн Мину эсни аявра, тарак мин хупкууттындыв эннэ бис. ²⁷ Ҥи мэн киреси эсни инсэ, Миннюн-дэ эсни гиркар, тарак Мин хупкууттындыв эннэ бис. ²⁸ Хундук-нян юивул эгдем утэм омалми, дюллэ тэгриди, эсни таңадилотта, адыда мэнэжэн бисивэн, адыв-да надарий тарав утэм одай? ²⁹ Одилми, мудакџа эдэй туркур, бэйл, туркуриван мудакџа итми, эдэтэн иниирэ, ³⁰ гөникэн: «Эрэк бэй одилми, орий мудакџа туркун». ³¹ Нян ирэх-ул тэгэмэр баргакнюю тэгэмэрнүон кусинь кусинэри, дюллэ-кэнэ мэн эний юннюн-дэ этэн тэгрэ укчэнмэттэй, мян тыкичэрнүон бэйлнүон дёрмеру тыкичэм дэпки эдлэй кусиилрэ? ³² Тарбач баргакан унэт тэгэлэ бисэкэн, нојан болганамjalби баргактай хөрүкэндин – аймулдам овкандай. ³³ Ху-дэ, тачин яңур бисикэн мэндукур эми бөргэр, таракам Мин хупкууттынэлдыв эннэсэн бис.

³⁴Так эрэк ай деплэ, тарбач так катагми бэрирэкэн, яч-нян таку айдир? ³⁵Таракам так яв-да этэн айра, төру-дэ тарич этэнри айра, тарав таку буйла улэвэттэ. Ни кориталкан, тарак-та долдан.

Глава 15

Мечэв боңгав тэлэү

¹Иисусу хоял тамам чакачимжал*, төнүэкичилкэр бэйл долчидавур дагамритан. ²Фарисеил, Итум хупку-чимүэл-дэ тикулритан, гөникэн: «Нојан төнүэкичил-кэрбу бэйлбу алиммоттан, нојарнютан-да деббөттэн». ³Таракам Иисус нојартакитан өмэм тэлэյу тэлэүрин:

⁴— Хундулэ юи-вул няма боңгајан бидэн, тарбач өмэн-нян бэрибдэн. Эв нојан таракам уюнмяр уюм боңгав ониџагла этэн эмэн, өмэм бэрипчэв бакакан гэлэттэй? ⁵Бакриди-нян, хокандин, мирлэй огэрдин, ⁶дюткий-нян эмриди, нимэкэлби, дялби эмдэтэн эридин, нян нојартакитан гөндин: «Миннюн ху-дэ хокаңчилра, бэрипчэв боңгаји бакрам». ⁷Хунтэки гөнэм, няниндула эгден өрэлдэн бидин, өмэн төнүэкичилкэн төнүэкичин ат-лабтакан, нян уюнмярбу уюм айгаарилбу, илрамкам этилбу надар, таррөчин өрэлдэн этэн бис.

Бэрипчэв мэңэм тэлэү

⁸Тарбач өмэн аси, мян мэңэйэн бисэкэн, өмэм мэ-ңэм бэридин. Эв нојан, нейкэв нейкэриди, этэн биникэдилрэ, гэлэтэдилрэ, тарав бэричэй бакакан? ⁹Нян бакми, кэдикэлби, нимэкэлби эридин, нян нојартакитан гөндин: «Миннюн ху-дэ өрэлдэлрэ, бэричэй мэңэм бакрам». ¹⁰Хунтэки гөнэм, тачин ангелал өрэлдэвэттэ, өмэн төнүэкичилкэн бэй илрамракан.

* 15:1 Тамам чакачимжал — здесь: сборщики налогов, мытари.

Өмэн бэй хутэн мучучаван тэлэү

¹¹ Иисус часки тэлэнэддин:

— Өмэн бэй дёр нярудин бисин. ¹² Нодьмэр аманта-
кий гөнин: «Амму, минду бөннэгэй ханиџаку* абдув
бөли». Таракам амантан тарав бөннэй ханьжатан хурэл-
ди калтакач бөрритин. ¹³ Амрак нөдьмэр хутэн, эйду аб-
дуй чакриди, тэгэтки төртэки нуддин. Таду бидми, эйду
эñэй ачча окан мануканин, ¹⁴ тарбач тарајан эñэен ма-
нуракан, тала төрлэ хэнуунь демкэн один. Нојан энтэ-
кэе дёгалрин, ¹⁵ таракам өмэнтэки бэйтэки, кэлмэн
одай, юэнрин, тарак бэй чиввинялбан косчидилрин.
¹⁶ Нојан энтэкэе оматтин, чиввинял-да дебэннэвутэн
дебэмчи мэн ури дялувкандай, нян тарав-да нојандун
эстэн бөвэттэ. ¹⁷ Өмнэкэн мэргэнни юэрилрэкэн, нојан
гөнин: «Амму дюлан хоя кэлмэлни бис, тарбач эйду-дэ
дялутта, би-си эду ач депчэлэх кэңиркиндицдэм. ¹⁸ Хор-
дэку, амантай мучудаку, гөникэн: „Амму, няним дэп-
ки, хину-дэ дэпки төнжэкичу овканив, ¹⁹ Экич-тэ тек
мину хин хуттис гэрбэттэ, нян кэлмэгэй-дэлу таракам
мину гамчис“». ²⁰ Тарбач амантай хөррин. Унэт тэ-
гэлэ юэнэддэкэн, аманни укал нојман иттин, хути ил-
ралрин. Хуттэкий туттин, арчанин, хути кэмнирин,
гуденин. ²¹ Хутэн нојантакин гөнин: «Амму! Хэвкив
дэпки, хинтэки-дэ төнжэкичу овканив, экич тек мину
хин хуттис гэрбуттэ». ²² Аманни-си кэлмэлтэкий гөнин:
«Хинмач аидьмару ойган эмулрэ, нојман тэтулрэ.
Наллан-да унъкапџан хорулра, унтаган-да тэтулрэ.
²³ Бэргэв хонјачам эмулрэ, өтлэлрэ, малра, тарбач хэб-
декдеку хокајчидавур овкандим, ²⁴ мин хуту көкчэ
бичэ арран, бэрипти-дэ бакаптан». Тарав нојартан хө-
кајчидилритан.

²⁵ Акадьмар-аси таракам хевкэчидеклэ төрлэ гургэв-
чиддин. Мучудми, дюлай исадилми, икэм, хөкајчим

* ^{15:12} Болдывун ханьжатан – здесь: наследство.

долдарин. ²⁶Өмэм кэлмэв эрииди эмдэн, улгэмрин: «Якав тала?» ²⁷Тарак нојантакин барагрин: «Хин нөс эмрин, аманси-да бэргэв хөнжачам марин, нөс абгар, ини-дэ мучуракан». ²⁸Акадьмар тыкулрин, эч-тэ дюла имэлрэ. Аманни, нёриди, нојман идэн эридилрин. ²⁹Тарбач нојан амантай баргуттин: «Тарбач би адыв-да ан-џану хиндулэ бэлтэлкэңчин гургэвчирэм, эрэглэ-дэ гөнчэгчинси неккоттэм, хи-си ок-та хонжачаңгаку эчис мар, би-дэ дялниоми хэбдекэдеку овкандацу. ³⁰Нян хин хутэс мучукаран, тутэнрилнион асалнион ханьми абдуй ачча окан манракан, хи нојандун бэргэв хонжачам марис». ³¹Аманни нојантакин гөнин: «Хуто! Хи эрэгэр миннион бивэчинри, эйду, як-ка миндулэ бисни, хинџи тарак. ³²Хин хокаңчиннас, өрэлдэннэс, хин көкчэ бичэ нөс ариван, бэрипчэ-дэ бичэ бакаптыван».

Глава 16

Олэку үүнэмэчимүэв тэлэү

¹Мэн хупкуттыңэлтэкий Иисус гөнин:

– Өмэн энэе бэй үүнэмэчимүэн бисин, тарбач энэетки болганаритан, тарак үүнэмэчимүэн хунний абдуван манадыван, ²нян энэе, тарак эмдэн эрииди, гөнин: «Яв тарак хину гөнивутэн долдарив? Гургэв миндулэ некчэй дукли, тек-эл хи үүнэмэчимүэ этэнри бис». ³Таракам үүнэмэчимүэ мэндэччи гөнин: «Он тек некчим? Мин хунжив дюв үүнэмэчинмэю аталукаанни. Төру эрдэй туркуттэм, гасчидай-да хадарирам. ⁴Гэ, яв-да некэннэй харам, үие-вул мэр дюлавур мину гадатан, эрэк дю үүнэмэчинмэйрив аталукаанакатан». ⁵Нян хунний коталкарбан гөниссин. Дюлэгу эмчэв улгимрин: «Ирдывэн мин хунжидув коталкан хи бисэнри?» ⁶«Нямав екэв хэтэңжэв», – тарак барагрин. Үүнэмэчимүэ нојантакин гөнин: «Эр котам дукунси, тэгриди, дукли „Тунџанмярбу“». ⁷Тадук гяв эмчэв үүнэмэчимүэ улгэмрин: «Хи-ккэ

Лука 16

ирдывэн онурис?» «Нямав орамив бурдуку», – тарак барагрин. Ҙунэмэчимүэ ноңтакин гөнин: «Эр онум дукунси. Дукли „Дяпканмярбу“». ⁸ Нян хунҗи олэку Ҙунэмэчимүэ хавкач некчэлин эскэрин; айдит, эчин бисил мэр доливур хавкаматтыл бэил айгарапидук бэилдук хавкадьмарал. ⁹ Нян Би хунтэки гөнэм, эрэк этил айгарапил анџаналдулатан мэңэнь мэр дялгавур унийгэрэлрэ, тадук дюлэски, мэнэңэсэн мануракан, ноңартан хуну мэр этылэ манур дюлдулавур алимататтан. ¹⁰ ҂и кучукэндулэ тэдettэн, тарак эгдендулэ-дэ тэдettэн. ҂и кучукэндулэ олэк бивэттэн. ¹¹ Тарбач, этылэ айгарапла эңэелэ ху эчилсэн яв-да айгарап, ҂и хуну айдитла тэдегрэдин? ¹² Тарбач хөнтэлжив хунду экич ээттэ бисэкэн, ҂и хунду хунжив-дэ бөдин? ¹³ Өмэндэ-тит кэлмэ дёрди эсни хунжилаччотта, өмэм ноңан аявдин, гяv этэн аявра, өмэм манрутчин, гяv этэн авдатта. Ху-дэ туркудис дёрди хунжилатта – Хэвкич, мэнэнь-дэ.

Итун, Хэвки Тэгэмэрэдекэн-дэ

¹⁴ Тарав Иисус гөнчэвэн, фарисеил, мэнэм экич аяврил, долдаратан, нян ноңартан Ноңандин иininэдилритэн. ¹⁵ Иисус ноңартакитан гөнин:

– Бэил ясаллатан айгарапди бэилди мэнур ичувкэчис, тарбач Хэвки хун мявшсан дован хан. Яв бэил экичич эрилбувкэтчötтэ, тарав Хэвки хуиввоттан. ¹⁶ Итун, мэтумжэл-дэ Иоанн эмэклэн биситэн, тараптук Хэвки Тэгэмэрэдеккон мэтуттэ, чэлэдюр тала җэндэвур экичич манрутта. ¹⁷ Тарбач нянин, төр-дэ дюлэгэч ачча одир, эдлэн өмэндэ-титтэ игасанча эдук Итундук бэрилтэ. ¹⁸ ҂и атыкаңюми эмэлдэвэttэн, тадук хөнтэнюн олдаватан, тарак атыкаңюми эевний хуилдывкэнни. Тарак-та, ҂и эмэлдэчэнюн асинюн олдаватан, тарак эевним хуилдывкэнни.

Энэе, Лазарь-да

¹⁹Өмэн бэй энэе бисин, тэгэмэргэчин ханилаттин, инэнтэн хэбдекэдеккэчин иininни бисин. ²⁰Өмэн-дэ дёгри бисин, Лазарач гэрбэлэтты, чэлэн илрэн хурбат бисин, тарак эрэглэ энэе дюн уркэлэн дэсчидёттэн, ²¹энэе тоинэктукун як-та дебэтлэ тикрэкэн тарав эстми дебдэй, үнанал-да, анчиндуulin гирками, хурбаттон чуватта. ²²Дёгри көкэрин, ангелал нојман няниндула Авраам анчиндулан хэрриглэ билэклэ хөруритэн. Энэе-дэ көкэрин, ачча один, нојман алдыла имаритан. ²³Тарбач бунилэ, төр долан дуррилэн, хиладилми, ясалди өгэски ичиснин, тэгэлэ Аврааму иттин, анчиндулан-да Лазарю бисив иттин. ²⁴Тарбач энтэкэе кунилрин: «Авраам, аманты! Мину илралли, Лазарю минтэки эмувкэли, мөлэ мэн уникми умидэн, амжав мөдэдэн, экич энтэкэе элэ тогла хилрам!» ²⁵Таракам Авраам нојантакин гөнин: «Хуто! Дёли, хи аю мэн инилэй укал бацрис, Лазари-си кэнелив-тэктэн, тек-эл нојан элэ аич биддэн, хи-си хиладинри. ²⁶Тар бими, мут хүннүон элгэлит эгден ач хэрлэ кэндрэ бисни, үи-дэ эдук хунтэки хөрэмэлми, давна туркудин. Хунгич-тэ эвуски үи-дэ үэнжэ туркудин». ²⁷Энэе гөнин: «Авраам, аманты, хину гасчирал, Лазарю мин амму дюлан хөрукэли. ²⁸Мин тунjan акнилбу бис. Нојарбутан нојан мэтудэн, нојартан-да элэ хэнжуульэ хиладякла билэклэ эмдикэл». ²⁹Авраам барагрин: «Нојардулатан Моисей бисни, мэтумжэл-дэ, тараалбу долчидатан». ³⁰Энэе гөнин: «Эсни, аманты Авраам, тар үи-вул көкэчэлдүк нојартакитан үэнрэкэн, таракам нојартан бинивур хөнтэч овкандир». ³¹Таракам Авраам нојантакин гөнин: «Тарбач нојартан Моисею, мэтумжэлбу-дэ эсэктэн долчиграр, үив-дэ, көкчэлдүк-тэ арчав, этэр тэдер».

Глава 17

Эевкэчир, хэлэн, тэден, некэбуннэ-дэ

¹Мэн хупкуттыңэлтэкий Иисус гөнин:

– Эевкэчир бэю төнүэкичу овкаңчирил, эрэгэр бигрэдир, нян тарал бэйл хилдир, тарав төнүэкичу некэннэл. ²Тарду бэйду аидьмар бимчи, никандулан бурдуку чилкамдыв онерэкэтэн, нян намна улэрэкэтэн, эдлэн өмэм-дэ кучукэм хойбукан. ³Мэнур коеткэрэлрэ! Хин аканси явул төнүэкичу некрекэн, нэигрэյэнри, нян хину долдаракан, хэлэгрэйэнри. ⁴Тарбач нян өмэндүлэ инэйнэ хину дэпки надаракан төнүэкичу овканакан, нојан надаракан хинтэки мучудин, тарав төнүэкичу овканчай тэлэндэй, тарак аталабдан, таракам-да хи нојман хэлэгрэйэнри.

⁵Нян апостолал Хуннијатки гөнитэн:

– Хоялтали мун тэдемун.

⁶Хунжит гөнин:

– Тарбач хун тэденсэн хякита няјтан-да дын бисэкэн, таракам эртэки смоковницатки гөнэсэн: «Мэни шињтэлкэм чуптарли, тадук намна тэгукэли!» – таракам смоковница хуну долдадин.

⁷Ни хундук бисилдук кэлмэй косчиддыв, төру-гэл улэддыв, бевчидектүк мучуракан, нојантакин гөндин: «Хинмач үэнни, дебдеклэ дебдэй тэгли»? ⁸Айдит бидин, эчин-мэе гөнекэн: «Дебдэку олэтли, дебдеклэ тэвли, тарав мин дебдэку колдаку-да бөчидли, тадук-нян мин отчалав мэнкэн дебдинри, колдинри». ⁹Як-аси нојан кэлмэй эскэдилдин, мэн гөнчэй некчэлин? Эсэм Би тачин мулгатта. ¹⁰Ху-дэ, тачин хунтэки гөнчэвутэн некми, эчин гөндис: «Бу кэлмэл ач эрилэр бису, теми, тачин некэннэл бими, некривун».

Мям хурбатач энэкэч бутэнрилбу бэгдэчидек

¹¹ Иерусалимтаки үэнэдми, Иисус Самария, Галилея-да элгэлитэн үэнэддин. ¹² Нян өмэндулэ билэклэ исаддакан, Нојман мян бэйл, хурбатач энэкэч бутэнрил, арчанитан, тэгэлэ иллатитан, ¹³тарбач дылгурач дылгань иркаритан:

— Иисус, Хупкучимџэ, хэлэли мууну.

¹⁴ Нојарбутан иттыди, Иисус нојартакитан гөнин:

— Үэнэлрэ, хиргэмнэлтэки попалтаки мэнур ичукэнэлрэ.

Тарбач ун үэнэдми, тарал тэсэптитэн, аил одытан. ¹⁵ Нојардуутан өмэн бэй, ай одий мэни итми, мучурин, дылгурач дылгань Хэвкив эскэникэн, ¹⁶ Иисус бодэллон дэпки мэн хэннүэнди тикрин, Нојман эскэдилрин, бачибадилрин. Тарак бэй самариянкан бисин. ¹⁷ Таракам Иисус гөнин:

— Эв эчилтэн мян бэйл тэсэптэ, ай од? Илэ-ккэ хан уюн? ¹⁸ Он таралдук өмэн-дэ эч мучур, Хэвкив эскэдэй, эрэк-тэктэн хөнтэ төр бэиүэн эмрин?

¹⁹ Нян Иисус самариянкантаки гөнин:

— Илли, үэнни, хин тэденси хину айчириин.

Хэвки Тэгэмэрэдекэн эмэдекэн

²⁰ Фарисеил Иисусу улгэмритэн, ок-та Хэвки Тэгэмэрэдекэн оннаван. Иисус нојартакитан барагрин:

— Хэвки Тэгэмэрэдекэн этэн мэдэбгэнь эмрэ. ²¹ Этэр-дэ гөн: «Эр, тарак элэ бисни», нян «Эр, тала». Тарбач Хэвки Тэгэмэрэдекэн хун эмдэсэн долан бисни.

²² Унэт хупкуттынэлтэкий гөнин:

— Инэнэл одир, ок-ка ху Бэй Хутэн Очав өмэм-дэ инэнүэнжон ичимэлдис, тарбач этэс-тэ иттэ. ²³Хунтэки-дэ гөнэктэн: «Эр, элэ бисни», нян «Эр тала бисни» — эмэктэн үэнрэ, эмэктэн иттэвур хөлуттэ. ²⁴ Он-ка агды нянин өмэн кирандукун гякла киракла хутапкинчивааттан,

тачинта-тта Бэй Хутэн Оча эмэдэктэн инэүэнэн бигрэдийн.²⁵ Тарбач дюллэ Ноён энтэкэе хилгаадин, нян эрэл бэйл Ноёнман этэр-дэ хамса.²⁶ Он-ка Ной инэүэнэн бисин, тачинта-тта Бэй Хутэн Оча инэүэнэн бигрэдин.²⁷ Бэйл дебэддытэн, коладдытан, олдаддытан, мерэндиддитэн – тачин таракла инэүэклэ бисин, ок-ка Ной момила ойчирийн, тадук-нян эгден тылка один, тарбач таду эйдучэндюр көкэритэн.²⁸ Тачинта-тта Лот инэүэнэн бисин: бэйл дебэддытэн, колоддьытан, унииддьытэн, яв-да тэвуддьытэн, яв-да оддьытан.²⁹ Тарбач тала инэүнэ, ок-ка Лот Содомдук хөррин, няиндук тогалкан, нютэлкэн удан удалрин, эйдувэн бэйлбу тарак удан марин.³⁰ Тачинта-тта Бэй Хутэн Оча инэүэнэн оградин.³¹ Ни тала инэүнэ дю хэелэн биддин, нян абудулни дю долан бидир, тарак абудулби гадай эдэн эврир. Ни авландула биддин, эдэн амаски мучуграг.³² Лот аты-каижон дёнчигирајасан.³³ Ни мэн иний айсачидилдин, тарак мэн аччаду овкандин, ёи-ккэ аччаду овкандин, тарак иний арукандин.³⁴ Хунтэки гөнэм, тарав долбану дёр өмэнду харанду хуклэддир – өмэн гавдин, гя-нян эмэбдин.³⁵ Дёр асал бурдук няյтаван өмэтту чилкаддыр – өмэн гавдин, гя-нян эмэбдин.³⁶ Дёр авландула биддир, өмэн гавдин, гя – эмэбдин.

³⁷ Таракам хупкуттынэлни Иисусу улгэмритэн:

– Хунжит, илэ тачин оградин?

Иисус барагрин:

– Илэ-ккэ көкчэ бисни, тала-да гусэтэл чакабдир.

Глава 18

Навум асив, итучимуав-да тэлэү

¹ Иисус хупкуттынэлтэкий унэт тэлэү тэлэнрин, хадатан эрэглэ нэхэннэвур, эннэвур-дэ набуткаар:

² – Өмэндулэ городла өмэн итучимуав бисин, Хэвкив эты юлрэ, бэйлбу эты хадарир.³ Тала-тта городла өмэн

аси навун бисин, тарак эрэгэр нојантакин юэнноттэн, гөнікэн: «Мину баргактукув дысугли». ⁴Итучимја гору эч дысучимсэ, нян тадук мэнкэн мэргэнды гөнин: «Би Хэвкив-дэ эсэм юэлрэ, бэйлбу-дэ эсэм хадарир, ⁵тарбач эрэк навун аси мину эсни тывнэвкэмсэ, нојман дысугтэку, мину эдэн бурдэниттэ».

⁶Нян Хунжит улгэмрин:

— Долдас яв-да ач айгаари итучимјэ гөнивэн? ⁷Эв Хунжит мэн хинмачалби этэн дысугтэ, Нојман инэжу, долбону-да чөптэрэ бэлдэн гасчирилбу, нян нядасчими-да? ⁸Хунтэки гөнэм, амрак Нојан нојарбутан дысугчин. Тарбач-нян Бэй Хутэн Оча төрлэ эмми тэдем баканна-гу?

Фарисею, тамам чакачимјав-да тэлэү

⁹Ни-ел мэрур айгаарди гэрбуттитэн, хэнтэлбу-дэ хэргултэгрэрэйтэн, нојартакитан Иисус эррөчим тэлэнү тэлэнжрин:

¹⁰— Дёр бэйл Хэвки Дюлан нэյэднэритэн: өмэн фарисей бисин, гя — тамам чакачимја. ¹¹Фарисей, илриди, мэнкэн мэргэнды эчин нэյэддин: «Хэвки! Хину эскэрэм мэн этилий таррөчин бис, хөнтэл бэйл бисилгэчин: темэгэн, осэгримэгэн, туттотмэгэрнүон асалнюон туттотмэгэн, эрэк-тэ тамам чакачимја эми урэчин бис. ¹²Хин гөнчэгчинси дёрэкэн неделяла би мэни демукэвэттэм, өмэм мягитам бакчадукий яв-ул бөвэйттэм». ¹³Тамам-нян чакачимја, тэгэлэ илатникан, ясали-да-титта нянинтаки огэрдэй юэлрин, тарбач тынчэндулэй чорникан, төрэрин: «Хэвки, мину, төнжэкичилкэм, илранчили!» ¹⁴Хунтэки гөнэм, эрэк дюткий мэни айчичалбавча хөррин, фарисейдук эгдедьмэрэч. Ни мэни огэрэбувкэвэттэн, тарак хэргивчэ бидин, юи-ккэ мэни хэргигрэри бидин, юи-ккэ мэни хэргигрэвэттэн, тарак дюлэски огэрэбдин.

Иисус Христос, кунал-да

¹⁵ Иисустэки кучукэрбу-дэ куналбу эмугреритэн, нојарбутан каптаттан. Тарав итми, Иисус хупкуттыңэлни эмчэлбу куналбу эрэсэдилритэн. ¹⁶ Тарбач Иисус нојарбутан Мэнтэкий дагамуканин, гөнин-да:

— Куналбу Минтэки эмгэрэдэтэн гөнэсэн, эмэкэн-дэ эмривутэн хоитта, эррөчир-тэкэн кунал Хэвки Тэгэмэрдекчин дюлааччётта. ¹⁷ Айдит хунтэки гөнэм, юи Хэвки Тэгэмэрдеккон куналгачин этэн хамалкар, тарак тала этэн юэнгэрэр.

Энэев бэгэм бэю тэлэү

¹⁸ Нян юи-дэ бэгэрэддылдук бэилдук Нојман улгэмрин:

— Аю Хупкучимյэ! Яв-нян некрэку ай бимчи, ач мудна инигэй бактай?

¹⁹ Иисус нојантакин гөнин:

— Ями Хи Мину аич гэрбучинри? Ни-дэ Хевкидук ай эсни бис. ²⁰ Нојан нюнчэлбэн ханри: «Эди хөнтэлбу эелувкэткил, эди макил, эди дёрмикил, эди олэкликил, амми, эньми хэррутли».

²¹ Тарак-нян Иисустэки барагрин:

— Би кунараптукий тачин неккоттэм.

²² Иисус, бэй тарав гөнчэвэн долдариidi, гөнин:

— Унэт өмэм некэннэс. Яңас-ка бисни, эйдувэн тарав хөнтэлду унивкэли, нян дёгрилду бөтли. Таракам хин энэес нянийндула бидин, Минтэки-нян эмнээнри, Минду бодјанри.

²³ Тарак бэй, Иисус гөнчэвэн долдариidi, набучилрин, экич энэе нојан бисин.

²⁴ Иисус, тарак набучилчаван иттыди, гөнин:

— Энэе бими, як-нян Хэвки Тэгэмэрдеклэн мажи иңэ бивэттэн! ²⁵ Хинмадьмар учик инмэ хэмдэлийн юэндин, энэе Хэвки Тэгэмэрдеклэн иңэ туркучиддэкэн.

²⁶ Тарав долдачал Иисусу улгэмритең:

— Ңи-нян таракам аибдин?

²⁷ Иисус барагрин:

— Яв-ка бэйл туркуттэ, тарак Хэвкиду ач маңила.

²⁸ Пётр-нян гөнин:

— Эр бу эйдуңур эмэнниувун, Хиндү бодасниувун.

²⁹ Иисус нојартакитан гөнин:

— Айдиту хунтэки гэнэм, ңи-ккэ дюй, атыкаңи, ак-нилби, энтылби, хурэлби-дэ Хэвки Тэгэмэрэдеклин эмэнин, ³⁰ тарак эдук хояракан тек бакчин, дюлэски-нян ач муднав инигэй бакараадин.

Иисус Христос Мэн көкэдеки, арадяки-да мэтумтэн

³¹ Иисус Нојнүүнни ңэндэтэн гөниди, нојартакитан гөнин:

— Эр мут Иерусалимна ңэнэдилрэп, нян як-ка Бэй Хутэн Оча дюгулин мэтумжэлду дукуттан, тарак таду тачин оградин. ³² Ач хэвкигричэлду Нојман бөдир, нян Нојман дяргадир, осэгдир, тумнидир, ³³ Нојман кусидир, тадук-нян мадир, илилатан инэңнэ Нојан аргаадин.

³⁴ Нян гөнчэдукун хупкуттыңэлни яв-да эчилтэн унур. Нојан гөнчэн нојардугтан эч унубган бис, теми нојартан Иисус гөнчэдукун яв-да эчилтэн унур.

Иерихонской дёгри баликачу айчидяк

³⁵ Иисус Иерихондула исаддин. Хотаран холидун өмэн баликач, төрлэ тэгэтникэн, илралдывңай гасчидин.

³⁶ Нојман бэйл елтэңчириувутэн долдами, як-та одыван улгэмрин. ³⁷ Нојантакин болганаритан, Иисус Назареттук ңэнривэн. ³⁸ Таракам нојан иркалрин:

— Иисус, Давид Хутэн, мину илралли!

³⁹ Дюллэ ңэнрил баликачу хикутывчивканитан, тарбач нојан унэт дылгурадьмарач иркалрин:

— Давид Хутэн, мину илралли!

⁴⁰ Иисус илрин, баликачу Мэнтэкий эмүкэмкэнин. Тарак ноңантакин дагамракан, Иисус ноңман улгэмрин:

⁴¹ – Яв хинду овкандацу некэнри?

Тарак барагрин:

– Хунҷиву, коелдэй некрэм!

⁴² Иисус ноңантакин гөнин:

– Коелли! Хин тэденси хину айран.

⁴³ Таракамат тарак бэй коелрин. Иисус амардадун бодаснин, Хэвкив эскэникэн. Бэил-да, тарав коечэл, Хэвкив эскэдилритэн.

Глава 19

Закхей

¹ Тадук Иисус Иерихондула юэнрин, город толилдулин гиркарин. ² Тарбач, өмэн энэй бэй, тамам чакамжал бэгэнтэн, Закхей гэрбэди, ³ Иисусу ичимсин, юи-дэ Тарак бисивэн хадай, тарбач кучукэн бими, бэйл додукутан итњэ туркурин. ⁴ Таракам, дюлэски хэтэкэнниди, хяkitала ойчирийн Иисусу иттэй, Тарак хяkitала анчиндулин гиркаракан. ⁵ Иисус, таракла хяkitакла юэнриди, огэски ичиснин, ноңман иттин, нян гөнин:

– Закхей! Эврили хинмач, эрэв инэну Мин хин дюлас биннэву.

⁶ Нян тарак хинмамакань эвририйн, хокајчиникан Иисусу алимрин. ⁷ Тарбач эйду тарав коечэл тыкулритан, укчэнэдилритэн, Иисус төнжэкичилкэнтэки бэйтэки ирэкэн. ⁸ Закхей, Хунҷивут дэпки илриди, Ноңантакин гөнин:

– Хунҷиву, калтаки энэй дёгрилду бөдим, юив-кэ окта-вул яч-ул асавканив, таду дыгрэкэн хоядьмарач бөдим.

⁹ Иисус ноңантакитан гөнин:

– Эрэв инэну элэ дюла айчин эмрин. Ноңан-да Авраам хутэн бисни. ¹⁰ Бэй Хутэн Оча бактай бэрипчэв, тарав айдай-да эмрин.

Мям мэңэм тэлэү

¹¹Ок-ка нојартан тарав төрэддывэн долчиддытан, Иисус унэт тэлэңү тэлэңрин (Нојан укал Иерусалим анчидулан бисин, нян бэил Хэвки Тэгэмэрэдекэн укал амрак оннадин гэрбэттыгэн). ¹²Нян Иисус гөнин:

— Өмэн бэй каган бисин, тэгэтки төртэки хөрэддин, тала мэни тэгэмэр овкандай, тарав дявучилми, амаски-да мучудай. ¹³Нојан мям мэн кэлмэлби эмдэтэн эририн, мям мэңэңгэтэн бэйтэнду бөрин, нян нојартакитан гөнин: «Эрэлбу бөчэлбу мин эмэклэв хоярталџасан». ¹⁴Тарбач бэил нојман эчилтэн аявра, нян тарак бэй хөррэкэн, амаргич болганамжалбу хөрукэнитэн, гөндэтэн: «Бу эсу аявра мун тэгэмэрүн бидэн». ¹⁵Нян нојан тэгэмэр одыди, мучуриди, мэнтэкий мэн кэлмэлби, бөчэлдий мэңэңгэтэн, эмдэтэн гөнин, хадай, адыв таралды мэңэнь ойдэлитэн бакчавутан. ¹⁶Дюлэг эмрин, нян гөнин: «Хунҗиву, хин бөчэс мэңэн ойдэлин унэт мян мэңэн бакаптин». ¹⁷Тэгэмэр нојантакин гөнин: «Чакты, хи ай кэлмэ бисэнри! Кучукэндули хи эевни бисис, теми хи мян городал џунэмэчимјэтэн бидинри». ¹⁸Нян гя эмрин, гөнин: «Мин хунҗиву, хин бөчэс ойдэлин унэт тунҗан мэңэн бакаптин». ¹⁹Нян тэгэмэр эртэки гөнин: «Хи тунҗан городал џунэмэчимјэтэн бидинри». ²⁰Илитан эмрин, нян гөнин: «Хунҗиву! Эр хин бөчэс мэңэн, би булатла чакалриди, нэкчирив. ²¹Би хину џэлрив. Хи ач илрана бисэнри: яв-да эми нэд — гавачинри, яв-да эникэн тэгүкэн — хечэв аталочинри». ²²Хунҗин нојантакин гөнин: «Хин гэнчэдис төрэндис би хину усалтавкандим, хи кэнели кэлмэ бисэнри! Хи ханри мин ач илрани бэй бисиву, яв-да этылэй нэд — тала гаваттам, мэнкэн эчэй тэгувкэн — аталоттам. ²³Ями-си хи тарав мэңэм эчис хоялтавкан? Нян тек мучуми, би хоялтавкам-ул бакамчу?» ²⁴Нян далила илаттылтаки кэлмэлтэкий гөнин: «Нојандулан мэңэм галра, нян мян мэңэңэлкэнду бөлрэ». ²⁵«Хунҗит, — тарал нојантакин

Лука 19

гөнитэн, — тарбач тарак укал мян мэңжүэн бисни». ²⁶ «Хунтэки гөнэм, үи-лэ бисни, таду унэт бөдир, үи-лэ-ккэ ачча, тарак укал бисив-дэ тевдин. ²⁷ Тарбач мин булэрбув, үи-ккэ мин тэгэмэр бидэку эчилтэн аявра, таралбу эвуски эмүкэнэсэн, мин коерэку маңасан», — хунжитан барагрин.

Иисус Христос Иерусалимна үэнэдекэн

²⁸ Тарав тэлэну тэлэнриди, Иисус часки Иерусалимта-ки хөррин. ²⁹ Ок-ка төр Виффагия, Вифания-да, урэк-чэн-дэ Элеон гэрбэлэтты анчиндулатан үэнрин, Иисус дёрбу хупкуттынэлби дюллэ хөрүкэнин, ³⁰ гөникэн:

— Дюллэ биситки билэктэки үэнэлрэ. Тала ими онеттыв явкам бакчис, үи-дэ тарич унэт эч училатта, онелгэнэсэн, эвуски элгэнэсэн. ³¹ Үи-дэ хуну эчин ул-гэмрэкэн: «Ядавур онелгэс?» — нојантакин эчин гөндис: «Хунжит эрэв надан».

³² Хөрүкэнчэлни үэнритэн, тачин гөнчэгчинни бичэв бакритан. ³³ Явкам нојартан онелгэрэктэн, тарак хунжилни нојартакитан гөнитэн:

— Ядавур явкам онелгэс?

³⁴ Нојартан барагритан:

— Хунжит эрэв надан.

³⁵ Нојартан тарав явкам Иисустэки элгэритэн, нян явкан хээлэн оилдюр гиркэритэн, Иисусу нојандулан тэгүкэнитэн. ³⁶ Иисус бадуракан, дюлдэлэн хотарандули оилбур гиркэритэн.

³⁷ Нян ок-ка Нојан Элеон гэрбэлэтты урэкчэн эври-

дектэкин иссин, хупкуттынэлни эйдучэндюр хокаңчини-кан Хэвкив, хояв хомив очаван итчэвур, эскэдилритэн,

³⁸ төрэникэн:

— Аювкамгарари Тэгэмэр, Хэвки гэрбэлин эмри, Ай-мулдан няниндула бидэн, хэррин-дэ ойгэлдүлэ бидэн!

³⁹ Фарисеил, бэйл додукутан, Иисустэки гөнитэн:

— Хупкучимнэ, хупкуттынэлби тывнэвкэли!

⁴⁰ Нојан-нян нојартакитан барагрин:

— Хунтэки гөнэм, нојартан тывнэрэкэтэн, таракам дөлал кунилдир.

Иисус Христос Иерусалиму хоңран

⁴¹ Город далилан юэнриди, Иисус тарав коетникэн, нојман хојалприн, ⁴² нян гөнин:

— Эрэв-дэлу хотарам аймулдантаки хамалкаракас ай бимчи! Тарбач эрэв инэңу ясалди тарав эсэнри коер.

⁴³ Тарал-да инэңэл одир, ок-ка хин баргакалси хину эрэлдир, хину эрэли улэдекэлгэвур улдир, нян тэригич хину каддир, ⁴⁴ нян хину хаюдир, нян хин долас бисилбу хурэлбус мадир, нян дөлү дөл ойлэн хиндулэ этэр эмэн, тарбач тали-ткан, Хэвки Айчим хинду бөннэвэн эчилис хамса.

Иисус Христос Хэвки Дюлан

⁴⁵ Нян Хэвки Дюлан имнин, униемнэлбу, унийрилбу-дэ тала Иисус тадук эрэсэдилрин, ⁴⁶ нојартакитан гөникэн:

— Хэвки Дукундулан дукуттан: «Мин Дюв нэյэдек дюн», ху-си хөнэл билэkkэтэн овканисан.

⁴⁷ Иисус инэյтэн Хэвки дюлан хупкуткэрэрин. Дюлэгэл бисил хиргэмнэл попал, Итум-да хупкучимнэл, каганкар-да мадавур Нојман некритэн, ⁴⁸ тарбач туркуритэн яв-да Нојман некнэ: бэил Иисусу ач мудна долчиддитан, Нојан анчиндун эрэгэр биникэн.

Глава 20

Иисус Христос дявучинмайён улгимин

¹Өмнэкэн Иисус Хэвки Дюлан бэилбу хупкучиддэкэн, Өрэлдэм Мэтум тэлэнжэддэкэн, Нојантакин дюлэгэл хиргэчимнэл попал, Итум-да хупкучимнэл, каганкар-да дагамритан, ² нян Нојантакин гөнитэн:

Лука 20

— Мунтэки гөли, үи гөнэкэн Хи тачимур некэнри?
Ни Хинду эрэв дявучинмайгас бөрин, тачимур нектэс?

³ Нојан нојартакитан барагрин:

— Би-дэ нян хуну өмэм улгэм улгэмдэку, Минтэки гөлрэ, ⁴ Иоанн хэвкигчэн няниндук эмрин, эв бэилдүк-ку?

⁵ Нојартан мэр доливур эчин укчэнмэттитэн: «Гөнэкүн: „Няниндук“, таракам Нојан баагдин: „Ями-си нојман эчилсэн тэдettэ?“ ⁶ Тарбач гөнэкүн: „Бэилдук“, бэйл чэлэдюр дёлач муну кусидир, нојартан хар, Иоанн мэтумнэ бисивэн». ⁷ Нян нојартан баагритан этывур хар, ядук-та тарак бисивэн.

⁸ Иисус нојартакитан барагрин:

— Таракам Би-дэ хунтэки этэм гөн, ями-да эчин Мэн некрий.

Усалбу тэвтэмнэлбу тэлэү

⁹ Тадук Иисус бэйлтэки эррөчим тэлэнуу тэлэү-дилрин:

— Өмэн бэй тэвтэ виноград исудэн тэгүкэнийн, тарбач тарав винограду исувкэчэки тэвтэмнэлду бөрин, мэнкэн тэгэлэ гору бидэй хөррин. ¹⁰ Тэвтэ ирэдекэн одни, бэй мэн кэлмэй тэвтэмнэлтэки хөрукэнийн, исучэдук тэвтэв тарал бөдэтэн. Тарбач тэвтэмнэл, тарав кэлмэв кусиридюр, ач ялач амаски хөрукэнитэн. ¹¹ Таракам бэй гяв кэлмэй хөрукэнин. Тэвтэмнэл тарав-да, кусиридюр, хадарив амаски хөрукэнитэн. ¹² Бэй нян-да укал иливатан кэлмэй хөрукэнин. Тэвтэмнэл тарав, гуюмридюр, эрэсситэн. ¹³ Тарак тэвтэ исувкэчэх хунжин гөнин: «Яв некчим? Мэн аяврий няруди хөрукэндэку, тарав хадарилдир». ¹⁴ Тарбач тэвтэмнэл, няруддён иттыдюр, мэр доливур укчэнмэттитэн: «Эрэк амми энэевэн дюлэски ганна! Нојман мадакун, энэен-дэ мутни один!» ¹⁵ Тэвтэв исувкэчэктүк эрэссидюр, нојман маритан. Исувкэчэх хунжин нојарбутан яв некчин? ¹⁶ Нојан мучудин,

тэвтэмнүэлбу мадин, тадук-нян тэвтэв исувкчэку хөн-тэлду бөдийн.

Долчиччал гөнитэн:

— Эдэн тачин бис.

¹⁷ Нян Иисус, нојартакитан ичисниди, улгэмрин:

— Хэвки Дукундулан якав-нян эчин дукуттан: «Очим-жал улэчэтэн дёл онмай хатан одни». ¹⁸ Ни, бодэлди хөрдин, тикчин, мабдин, юилэ-ккэ эрэк дёл тыкчин, тарич тынивдин.

¹⁹ Итум хупкучимнэл, дюлэгэл хиргэчимнэл попал Иисусу хэпкэндэвур некритэн. Нојартан унуритан, Иисус нојарбутан гөнивэн, тарбач бэйлбу ўэлэлритэн.

Тэгэмэрдү таман

²⁰ Теми нојартан Иисусу хипкачидилритан, бэйлбу-дэ Нојантакин дагамуканитан, аил бисэсэн бидэтэн, тачин Иисусу төрэндун хипкагитан, нян тадук усалтав-кандавур, римскойду бэгэнду итудяктакин бөдэвур.

²¹ Тарал Иисусу улгэмритэн:

— Хупкучимнэ, бу хару, Хин Төрэнси, Хупкучинси-дэ айдитал бисивутэн, юив-дэ Мэнкэн эсэнри аявлакавач-чötта, Хи айдиту гөвэчинри, он-да Хэвкидыч бидэтэн хупкугчöчинри, ²² тарбач гөли, бу тэгэмэрду тамам бөн-нэвүн-гу, яннавун-гу?

²³ Иисус, хавкалдаривутан унуриди, нојартакитан гөнин:

— Ядавур Мину гэинэс? ²⁴ Мэңэм Минду ичукэлрэ, — юи итын тала оняттан, юи-дэ гэрбэн дукаттан?

Тарал барагритан:

— Тэгэмэр.

²⁵ Иисус нојартакитан гөнин:

— Тарбач таракам тэгэмэржив тэгэмэрду бөнжэсэн, нян Хэвкижив — Хэвкиду.

²⁶ Бэйл бисидутэн тарал Иисусу төрэндун туркуритэн усалтавна. Барагман мянидюр, нојартан яв-да гөнэ тур-куритэн.

Арадяку унувканмай

²⁷ Таракам саддукеил, аранмаю этыл тэдettэ, Иисусу улгэмритэн:

²⁸ – Хупкучимџэ, Моисей муунтэки Итуундула дукрин, юи-ккэ аканни көкэдин, ач-та хутлэ бичэ, тарбач көкэчэ нөн акми атыкаңジョン атыкаңгай ганна, хурэлгэн-дэ хутэлбэннэ. ²⁹ Надан акнил биситэн. Дюлэг, атыкалбариди, ач хутлэ биникэн көкэрин. ³⁰ Тарак атыкаңジョン гя нөн атыкаңай гадын, тарак-та ач хутлэ биникэн көкэрин. ³¹ Илитан-нян тарич атыкаңтарин, тарбач эйдучэндюр надан атыкаңнаттытан, эйдучэндюр көкэритэн, ач хутлэр биситэн. ³² Амардадутан атыкаңатан көкэрин. ³³ Тарбач, арадякла-нян юи ноңандин атыкаңнатчин? Тарбач эйдучэндюр надан ноңандин атыкаңнаттытан.

³⁴ Иисус ноңартакитан барагрин:

– Тек эйду бэил бисил атыкалбаватта, мерроттэ, ³⁵ тарбач юи-ккэ дюлэски аранна, дюлэски-дэ иннэ, этэр олдаграр, этэр мергэрэр, ³⁶ көкэдэвур-дэ туркудир, ангелалгачир оградир, – ноңартан Хэвки хурэлни бис, арадяк хурэлни бис. ³⁷ Тарбач көкэчэл араннавутан, тарав Моисей мэнкэн гөвэттэн, эты мудна дуррий хятакаг анчиндун илатми, таракам Хунживут ноңан Авраам Хэвкидин, Исаак Хэвкидин, Иаков Хэвкидин, гэрбүччёттэн. ³⁸ Тарбач Хэвкиду көкэчэл ачча, Хэвки инил Хэвkitэн. Ноңандун эйду инил бис.

³⁹ – Хупкучимџэ! Хи аич гөнэнри, – тарав гөнчэвэн хан Итум хупкучимџэл барагритан. ⁴⁰ Тарбач Ноңман яв-да улгэмдэвур туркучилритэн.

Иисус Христос юи Хутэн?

⁴¹ Нян Иисус ноңартакитан гөнин:

– Он-нян бэил тачин гөвэттэ, Давид Мессияч хутлэттывэн? ⁴² Мэнкэн-дэ Давид Хэвкиды Икэл книгала-тан гөнчэн дукуттан: «Хунжи Мин Хунжиткив гөнни:

„Ангидалив յаллив тэгэтли, ⁴³Хин баргакалбус мари-лаву, хин үнжтэлэс тыктэтэн“». ⁴⁴Тарбач, Давид Нојман Мэн Хунжиди гэрбуттэн, он-нян Давид Нојандин хутлэтчин?

⁴⁵Таракам, чэлэн бэйл Нојман долчиддакатан, Иисус Мэн хупкуттыңэлтэкий гөнин:

⁴⁶ – Итум Хупкучимյэлбэн төгэүчинрэлрэ, хэргили бисив ойлаттылбу, нојарбутан город толлин эскэдэтэн, нэյэдекэлдүлэ дюлэгч тэгэттэвур, тоинэчэкту-дэ малду тагэттэвур аяврилбу. ⁴⁷ Нојартан навур эхэевутэн маннотта, нян чэлэн коеридутэн гору нэйэдöttэ! Нојартан эгдем итунјавур баккарадир!

Глава 21

Навун анивунни

¹Ичисниди-нян, Нојан эхэелбу анивун тэпкэлэн анимдылбур нэддылбу иттин. ²Нян дёгрив-да навум иттин, дёрбу-ткэн мэнэм тала нэчэв, ³тар гөнин:

– Айдиту хунтэки гөнэм: эрэк дёгри навун чэлэдүкүн хоядмару нэдивэн, ⁴тарал эйдучэндюр мэр хулэктукур Хэвкиду анивум нэдьтэн, нојан-аси дёгридуки өмниги деплэни бичэв нэдин.

Хэвки Дюн, Иерусалим-да хаюбачинмаютан таимкачин

⁵Нян ок-ка хан гөнэктэн, Хэвки Дюн эрипчилди делалди, анивурди-да нодаллтавканча бисивэн, Иисус гөнин:

⁶ – Инэйэл-дэ одир, тек хун коеридукэсэн чэлэдүкүн дёл гя дёлду ойлэн өмэн-дэ этэн хулапта, чэлэн хаюпча бидин.

⁷Нян Нојман улгэмритэн:

– Хупкучимյэ! Ок-аси тарак бидин? Нян иррөчин ичунмэй биннэн, ок-та эчин некэбэннэвэн ичувкэндэй.

Лука 21

⁸Иисус гөнин:

— Тогэнчижэсэн, эдэвур үиду-дэ елкэврэ. Тарбач хоя-да эмдир, Мин Гэрбэдив гэрбэлэттири, Мин бисидив гөникэн, тарбач эрэк амрак биннэн, нојардутан эмэктэн бодда. ⁹Ок-аси кусим, булэтмэчим долдадис, эмэктэн хэյулрэ, эррөчин-кэнэ биннэ, тарбач эрэктэ унэт эсни мудан бис.

¹⁰Таракам Иисус нојартакитан гөнин:

— Үөнмин үөнмим дэпки булэтмэчилдир, тэгэмэрэдек тэгэмэрэдеку дэпки булэтмэтири, ¹¹тарда-танна төр хилгэлдин, нян демкэр, кэңиркир, тадук-нян үэлэмэл оймаил бидир, эгдер-дэ ичүкэнмэйл нянийндүк ичусэндир. ¹²Нонан-кана хуну хэпкэндир, нян хуну хилгитчир, тарбач Минтэктэн Гэрбэлийн нэхэдекэл дюлдула хуну иткатчир, хинючакалдула хуну тэгүкэндир, тэгэмэрэртэки, үнэмэчимжэртэки-дэ дэпки хуну төрэвкэндир. ¹³Таракам ху Мину төрэдис. ¹⁴Тарбач эмэктэн мэргэттэ, мэн мявуандюр эмэктэн үэлрэ, яв-да барагтаннавур. ¹⁵Би-нян хун мэргэнэсэн, төрэнэсэн бөдим, таралбу дэпки гөндэсэн, хуну баргакал яв-да некнэ туркудир, яв-да гөнэ туркудир. ¹⁶Тарбач энтылдур, акнилдур, ханилдур, дялдур ху коивдис, хан-да хундук мавдир. ¹⁷Нян Мин Гэрбэлийн чэлэн хунчэй баргаклатчир. ¹⁸Тарбач өмэн-дэ нюорит хун дылдукэсэн этэн бэриптэ. ¹⁹Мэн маңчиндюр мэн ханьмур айдис.

²⁰Ок-ка Иерусалиму кусимжэлду эрэлэттыв итчис, таракам тарак город хаюкачиммон одыван халра. ²¹Таракам Иудеяла бидыл урэкчэртэки хэтэкэндэтэн, үи-ккэ городла бидин, тарал тадук дэрисэндэтэн, үи-ккэ анчиндулан бисни, тарал эдэтэн тала ир. ²²Тарак мелэвдек инэхүэн бидин, тарбач эйду дукутча обдин. ²³Таракам өсэрилду, өкугтылду-дэ асалду хилус бидин, чэлэн төрлэ эгден хилус бидин, Хэвки тыкунни элэ үөнмилэ надин. ²⁴Нян откэн дейдун көкэдир, нян танцандула хөнтэлтэки үөнмиртэки илбэвдир, Иерусалим-да ач хэвкигчэрду кадачивдин, ач хэвкигчэл биңситэн манукан.

Иисус Христос гяврин эмэдекэн

²⁵ Нян ичукэнмэил нёлтэндулэ, бягла, осикаталдула-да ичулдир, төрлэ-нян үөнмир хувулэндир, хасулдир; нам-да биялгалдин, улдалдин. ²⁶ Бэил үэлэмдүк, алаттыдукур хилустук төрлэ наддылдук көкэдилдир, нянин эңилни мэйлбэндир. ²⁷ Таракам-нян Бэй Хутэн Очав итчир, тогэчин ойлэн эмэддыв, чэлэн эңилкэм, эгдень хэррилкэм. ²⁸ Ок-ка тарак одилдин, мэнур үунруулрэ, дылалбур огэрлилрэ, тарак хун айчинмайсан эмэдилрэн.

Смоковницаав тэлэү, тогэүчин бидэвур гөнмэй

²⁹ Нян Иисус нојартакитан тэлэнжу тэлэнрин:

— Смоковницаав нян эйдувэн хяkitав коетлилрэ.
³⁰ Тарал эбдэнрэлбэрэктэн, ху тарав итми, мэркэр хава-чис, дюгани одилриван. ³¹ Тачин-та-тта Мин гөнчэгчи-му одилриван итми, Хэвки Тэгэмэрэдекэн эмривэн ха-жасан. ³² Айдиту хунтэки гөнэм, эдлэтэн чэлэдюр үөн-мир манур, эрэк эйду оградин. ³³ Нянин, төр-дэ ману-дир, тарбач Мин Төрэрбу этэр манур.

³⁴ Мэнур-дэ авдаткаралра, эдилрэ дебэнь, коланакач, тэрукэчинь-тэктэн инэյтэн мэргэлэттэ, ун бидимнин та-рак инэх хуну эдэн оламкан, ³⁵ тарбач тарак инэх эйду-вэн бэйлбу чэлэн төрлэ бисилбу адалгачин амалтадин. ³⁶ Нян эрэгэр тогэүчиникэн бигрэлрэ, нян эрэгэр бин-нэлдүк хилусалдук мэнур айчидавур нэнэдьгэрэлрэ, нян Бэй Хутэн Очав дэпки илдавур.

³⁷ Инэյтэн Иисус Хэвки Дюлан хупкучиддин, хисэ-чин-нян хөрми, долбоннон Елеон гэрбэлэттыду урэкчэн-ду биддин. ³⁸ Тар чэлэн бэйл бадираптук Хэвки Дюлан Иисустаки, Нојман долчидавур, эмгэрэритэн.

Глава 22

Иисусу Христосу хипкачин

¹ Ач дюирла килеб, опреснокач, Пасхач гэрбэлэтты, хэбдекэдекэн одилрин. ² Тарбач дюлэгэл хиргэмчинэл

Лука 22

попал, итум хупкучимнэл-дэ он-ул Иисусу мадавур хипкагтитан, тарбач нојартан бэйлбу-дэ ќэлритэн.³ Мян өмэн Иисус апостолални гасантан Иуда, Искариотач гэрбэлэтты, эмдэн долан хайтан ирин.⁴ Нян нојан дюлэгэлтэки хиргэчимнэлтэки попалтаки, Хэвки Дюн бэгэсэлтэкин ќэнрин, таралнюн укчэндэй, он-да Иисусу нојардутан бөвкэндэй.⁵ Тарал хөхнитан, Иудаду мэңџүнгэн тали некчэлин бөдэвур гөнитэн.⁶ Тарбач Иуда гөлдэрин, нян хипкацидилрин, он-да Иисусу бөдэй, бэйл тарав этылэтэн коер.

Пасхатки кимадяк

⁷ Опреснокал инэңэжэтэн один, ок бэйл Хэвкиду пасхадыв хонҷачам отлэннэ биситэн. ⁸ Тарбач Иисус Пётэрү, Иоам-да хөрүкэнин, гөникэн:

— Йэнэлрэ, мут дебдэт пасхав кимлилра.

⁹ Нојартан Иисусу улгэмритеэн:

— Илэ иритьтэкун гөнднинри?

¹⁰ Иисус нојартакитан гөнин:

— Эр ху, городла идилми, бэю, екэду мөв инсив бакалдадис, нојан илэ-ккэ дюла ќэндин, тала нојандун бодјасан, ¹¹тар дю хунжиткин гөյэсэн: «Хупкучимнэ хинтэки гөнни, илэ тарак харан, Мин Хупкуттынэлну-ми пасхав дептэку ай бимчи?» ¹² Нян нојан хунду этдем гиркэттыв харам ичукэндин, таду кимдис.

¹³ Нојартан хөрритэн, эйду Иисус гончэгчинни бак-ритан, тар пасхав кимритан.

Хэвкидыв хисэру дебэдеку итучак

¹⁴ Тарак час одакан, Иисус апостолалнюн өмэтту тэгэлнитэн. ¹⁵ Нян Нојан нојартакитан гөнин:

— Би хуннюн эрэв пасхав дебэмсив, Мин Хиладяку эдлэн од. ¹⁶ Хунтэки-дэ гөнэм, укал эдук Би, пасхав Хэвки Тэгэмэрэдеклэн-тэкэн дебдэй, этэм тек дептэ.

¹⁷ Нян алику гадыди, Хэвкитки тэкэм гөниди, гөнин:

— Эрэв алимлилра, тар мэр доливур боритматлилра;
¹⁸ нян хунтэки гөнэм, тек-кэл Хэвки Тэгэмэрэдекэн
окан, виноград тэвтэдукун очав минэв этэм колра.

¹⁹ Нян килебу гадыди, Хэвkitки тэкэм гөниди, калти-
рин, нојардутан бөрийн, гөникэн:

— Эрэк Мин Булгису бисни, хундули эрэк бөпти.
Килебу деблилрэ, Мину дёңчидавур.

²⁰ Дебэдек муднакан, Иисус нян-да алику гадин, гө-
никэн:

— Эрэк минэ — Хэвки Мэн ќөнмирниоми Анџамта
Гөлдэнни, Мин хунјэлдив хинэмэлтэчэ, эрэк Хунјэлу
хундули оңкэлбэн. ²¹ Амрак хундук өмэн мину бөвкэн-
дин, тарак յалан элэ тоинэклэ мин յалу анчидулан
бисни. ²² Бэй Хутэн Оча Мэн учики дэпки, Хэвки гөн-
чэгчинни, ќэнрэн, тарбач тарак бэй, Нојман бөвкэнчэ,
хилдин.

²³ Нян апостолал мэр дөливор улгимимэчидилритэн,
тарак յи нојардукутан бисни, таррөчим некэннэ.

Ии бэгэрэдьмэр?

²⁴ Мэр-дэ доливур элгимэттитэн, յи нојардукутун
бэгэн биннэ. ²⁵ Тарбач Иисус нојартакитан гөнин:

— Йөнмир тэгэмэрэлтэн мэр ќөнмибур յунэмэттэ,
тарбач тарал, ќөнмибур эңидюр дявутми, унэт-тэ
«аимялди» гэрбучиврэ. ²⁶ Ху-си хөнтэч неклилрэ, յи
хундук бэгэррэн, тарак кучукэдмэргэчин бидэн, нян
յунмэтти кэлмэгчин бидэн. ²⁷ Тарбач յи эгдедьмэр то-
гинэкту тэгэтти, эв кэлмэ-гу? Эв тогинэкту тэгэтты?
Би-си хун дулкакандуласан кэлмэгчин бисэм. ²⁸ Мин
хиладдаку, Ху Миннюн бисисэн. ²⁹ Тачин-та-тта, он
Мин Амму Тэгэмэрэдеку дявуттаку бөрийн, Би дяву-
чинмаю хунду бөрэм, ³⁰ ху-дэ Мин Тэгэмэрэдеклэв
тоинэкту дебдэсэн, колдасан-да, тарбач, тэгэмэрэл тэ-
гэлгэндүтэн тэгэтникэн, мянь дёрбу Израиль дяланалбан
итуттасан.

Петр нуручинмайён таимкачин

³¹ Нян Хунжит гөнин:

— Симон! Симон! Эр хайтан гасчирин, хуну пшеницав некритгчин дэлкэттэй. ³² Тарбач Би хину нэнэддыв, хин тэденси эдэн манур, хи-дэ Мину тэдеми мэн акнилби тэдемутэн маңи овкандас.

³³ Пётр Нојантакитан барагрин:

— Хунжит! Би Хиндү хинючакла, көкэнтэки-дэ боддай кимуттам.

³⁴ Нян Иисус гөнин:

— Хинтэки гөнэм, Пётр, эрэв инэжу петух ирканни эдлэн илрэ, хи укал илракан нурутчинри этий Мину хар.

³⁵ Нян Иисус нојартакитан гөнин:

— Ок Би хуну ач мэнэжнэч, ач хэрүклэч, ач унталач-та хөрүктэй, яч ху дёгрисан?

Нојартан барагритан:

— Яч-та эчилбун дёгра.

³⁶ Таракам Нојан нојартакитан гөнин:

— Тек-нян ёи мэнэлкэн бисни, тарак тарав гадан, тарбач хэрүки-дэ гадан. Ёи ач яжалкан-да бисни, тарак мэн ои униокэндэн, нян откэм унидэн. ³⁷ Тарбач Би Хунтэки гөнэм, Дукундула дукутты «Нојан усмагарнүон таңутча бидин» тарак Миннүон оградин. Тарак эйду як-ка Мину дукуттан, амрак один.

³⁸ Нојартан Иисустэки гөнитэн:

— Хунжит! Эр элэ дёр откэл бис.

Нојан нојартакитан гөнин:

— Элэкэн бидин.

³⁹ Иисус городдук нёрин, эрэглэ неккэрэгчими Елеонскайтаки урэкчэнтэки хөррин. Нојандун хупкуттынэлни бодаснитан. ⁴⁰ Тала үнэриди, нојартакитан гөнин:

— Нэнэдлилрэ, эдэвур мэнур эевкэчиврэ.

⁴¹ Нян Мэнкэн дёлу улэкич хупкуттынэлби далидугтан, хэннэндиг илриди, нэнэдилрин, ⁴² гөникэн:

— Амму, эрэв хин качагчинси бисэкэн, Миндукув хилусал аликутан хөрүкэли. Хин касагчинси одан, эсни мин касагчиму бис!

⁴³Нян ангел Нојантакин няниндук ичулрин, Иисусу бэлдэй, хинэмэлбэвкэттэй. ⁴⁴Хилнican, унэт энтэкэе матрутникан, Иисус нэнэддин, Нојан хокэлэн, хүнэл урэчин, төрлэ нублирин. ⁴⁵Иисус, нэнэддий оддыди, илрин, Мэн хупкуттынэлтэкий ёнрин, нян таралбу, набутми хэтчэлбу, хуклэрилбу иттин, ⁴⁶нян Нојан хупкуттынэлтэкий гөнин:

— Ями ху хуклэс? Илилра, нэнэдлилрэ-дэ, эдэвур мэнур эевкэчиврэ.

Иисусу Христосу бөвкэчэк, хэпкэдидек-тэ

⁴⁷Иисус тарав унэт гөндидэкэн, эмрил бэйл ичулритэн, дюлдэлэтэн мян дёрдук апостолалдук өмэн гиркарин, Иудач гэрбэлэтты, нян нојан Иисустаки дагамрин, Нојман гудендэй. Иуда тачин хамуврин: «Жив би гудендим, тарак Нојан бидин». ⁴⁸Иисус-нян нојантакин гөнин:

— Иуда, эв мэн гуденди Бэй Хутэн Очав бөнри?

⁴⁹Иисуснюн хупкуттынэлни бичэл, итми тарав, унуими-да, як-та одыван, Нојантакин гөнитэн:

— Хунжит! Отлэрэкун-нян?

⁵⁰Нојардукутан өмэн дюлэг хиргэчимнэ поп кэлмэвэн мэн откэди хонаснин, тарак анжидаван кориттон чикирин. ⁵¹Таракам Иисус гөнин:

— Эдилрэ, элэкэн!

Нян кэлмэ кориттон тэмисниди, тарав айрин. ⁵²Тарбач-нян Иисус дюлэгэлтэки хиргэмнэлтэки попалтаки, Хэвки Дюн бэгэсэлтэкин, каган картаки-да, Нојман дэлти чакапчалтаки, гөнин:

— Мину хэпкэндэвур хөнэлу некригчин откэлкэсэр, хяраялкаасар ху эмрисэн. ⁵³Инэхэнтэн Би хуннрюн Хэвки Дюлан биддыв, ху Мину эчилсэн-дэ хэпкэстир, тарбач тек хун бинисэн одни, хатар-да дявучинмайн одни.

Пётр нуручинмаин

⁵⁴ Ноңартан Иисусу, хэпкэнидюр, хөруритэн, дюлэг хиргэчимџэ поп дюлан илбэритэн. Пётр-нян тэгэли амардаду боддин. ⁵⁵ Этумжэл дю хиткидун гулуҗавур гулритан, далта тэгэлнитэн, Пётр-дэ ноңартан долатан тэгрийн. ⁵⁶ Өмэн кэлмэ аси, гулун анчиндун ноңман итми, аймакань тэрэмкэттыди, гөнин:

— Эрэк-тэ Ноңюнни бисин.

⁵⁷ Пётр-нян Ноңман харий нурутгин, аситки гөнин:

— Би Ноңман эсэм хар.

⁵⁸ Эсимэсүкэн хөнтэ-нян, Пётэрү итми, гөнин:

— Хи-дэ ноңардукутан бисэнри.

Тарбач Пётр тартаки бэйтэки гөнин:

— Эсэм.

⁵⁹ Асукут өмэн час елтэнэкэн, унэт өмэн касагчиникин гөнин:

— Айдит, эрэк-тэ Ноңюнни бисин, Галилеянкан-да бими.

⁶⁰ Тарбач Петр тартаки бэйтэки гөнин:

— Эсэм хар, яв-да хин гөнивус.

Үн тарав ноңан гөндиддэкэн, петух иркалрин. ⁶¹ Таракам Хунжит эсэнийн, Пётр-тэки ичиснин, нян Пётр Хунжит төрэмэн дёйнин, он-да Ноңан ноңантакин гөнчэвэн: «Эрэв инэңү петух ирканни эдлэн илрэ, хи укал илракан нурутчинри, этий Мину хар». ⁶² Пётр, төлэски нёриди, энтэктэ хоңалрин.

Иисус Христос каганкарбу дэлки

⁶³ Бэил-нян, Иисусу дявлчал, Ноңман хилгиттитан, Ноңман кусиритэн, ⁶⁴ нян, ясаллон онередюр, Ноңан итылан пасакритан, нян Ноңман улгимиритэн:

— Хи, мэтумжэ бими, гөли, ёи Хину пасакрин.

⁶⁵ Хояч-та гэрбэтэңэч Ноңман дяргаритан.

⁶⁶ Тарбач инэх одакан, каганкар, дюлэгэл хиргэчимнэл попал чакабтакатан, Иисусу Синедрионтэки илбэритэн,

⁶⁷ Ноңман улгэмритэн:

— Хи Христос бисэнри? Мунтэки тарав гөли.

Иисус ноңартакитан гөнин:

— Хунтэки гөнэку, ху этэс тэдер, ⁶⁸ тарбач хуну-дэ улгэмрэку, Минтэки ху этэс барагра, Мину этэс-тэ тын.

⁶⁹ Тарбач тек эдук дюлэски Бэй Хутэн Оча Хэвки эжин ангидадун тэгэткэрэдин.

⁷⁰ Тар нян эйдучэндюр гөнитэн:

— Тарбач Хи Хэвки Хутэн бисэнри?

Ноңан ноңартакитан барагрин:

— Ху гөнэс, Ҥи-дэ Мин бисив.

⁷¹ Ноңартан нян гөнитэн:

— Иррөчим унэт уталукам мут хастирап? Мут мэркэ-сэр Ноңан гөнивэн долдарит.

Глава 23

Иисус Христос Пилату дэлки

¹ Нян чэлэдюр ноңартан хоял илритан, тадук Иисусу Пилаттаки илбэритэн. ² Нян Ноңман усалтадилритан, гөникэр:

— Бү, Ноңан мун үөнмивун кэнелилбэвкэттивэн, унурувун, нян бөннэв-дэ тэгэмэрду дэливум* нуруттиван, мэни-дэ Тэгэмэр Христос бисий гөнивэн.

³ Пилат-нян Ноңман улгэмрин:

— Хи Иудея Тэгэмэрэн бисэнри?

Иисус ноңантакин барагрин:

— Хи гөнэнри.

⁴ Пилат дюлэгэлтэки хиргэчимнэлтэки попалтаки, бэйлтэки-дэ гөнин:

— Би эрэк бэй иррөчим-дэ ускан эсэм хар.

* ^{23:2} Дэливун — здесь: подать, налог.

Лука 23

⁵ Ноңартан-нян касагчиритан, гөникэн:

– Ноңан бэилбу тыкумкattан, чэлэн Иудеяли хупкутми, Ноңан Галилеядук хупкучидилрин элэ билэк исакан.

⁶ Пилат, Галилеяв долдами, улгэмрин:

– Эв Ноңан Галилеянкан?

⁷ Тарбач, Иисус Ирод төрэндукун бисивэн халми, Иродтаки хөрүкэнин, тарак-та эрэл инэңэjnэтэн Иерусалимдула биситки. ⁸ Ирод, Иисусу иттыди, энтэкэх хөкнин, гору Ноңман ичимсин, хояв Ноңман долдача бими, нян яв-ул Ноңан хомив некривэн иттэй эеттин, ⁹ нян хояв улгимим Иисустаки улгэмрин, тарбач Ноңан яв-да эч барагра. ¹⁰ Дюлэгэл хиргэчимjэл попал-нян, Итум хупкучимjэл-дэ иллтитан, нян энтэкэеч Ноңман усалтадытан. ¹¹ Тарбач Ирод мэн кусимjэлнююи Ноңман, мэн хэрдэлэй овканиди, нян Ноңандин иininриди, Иисусу җулдэнеч оич тэтукэнин, тадук амаски Пилаттаки хөрүкэнин. ¹² Тарав инэңу Пилат Ироднion мэр доливур хара-кал одытан, тарбач нонан мэр доливур булэтмэttитэн.

¹³ Пилат-нян, дюлэгэлбу хиргэчимjэлбу попалбу, бэгэсэлбу-дэ, бэилбу-дэ чакриди, ¹⁴ ноңартакитан гөнин:

– Ху минтэки эрэв бэю эмукэнисэн, җөнмив кэнелилбэвкэттыв, тарбач хун бисэкэсэн, би Ноңман яруттив, нян эрэк бэй ускан эчу бакра, яв-да-титта Ноңман хун усалтавканчавусан. ¹⁵ Ирод тачин-та-тта яв-да эч бакра, ноңан Иисусу амаски муттэки хөрүкэнин, тарбач көкэвкэнду як-та ус Ноңандулан ачча, ¹⁶ тарбач моериidi Ноңман, тындим.

¹⁷ Хэбдекэдек бисэкэн, Пилат ноңардутан өмэм хинючакла тэгэттыв нёвкэннэ бисин. ¹⁸ Тарбач чэлэн бэил иркадилритан:

– Ноңан көкэдэн! Вараввав-нян мунду тыли!

¹⁹ Варавва, городла налдамачаку овканчалий, нян ма-чалий-да хинючакла тэгүкэмчэ бисин. ²⁰ Пилат нян-да дылгами мудаклин төрэлрин, Иисусу тындэй некми.

²¹ Тарбач ноңартан иркаритан:

– Тэлгэли, Ноңман тэлгэли!

²²Пилат ноңартакитан иливрин гөнин:

– Яв-макан кэнелив Ноңан некрин? Би яв-да, яли Ноңан көкэннэ биннэвэн, Ноңандулан эчу бакра, тарбач Ноңман моериди, тындим.

²³Тарбач ноңартан дылгамур мудаклин иркаддытан, касагчиддытан, Иисус тэлгэвдэн, нян ноңартан, дюлэгэл хиргэчимњэл попал-да иркантан дабдуканин. ²⁴Нян Пилат тарал гасчиригчинтан бидэн дяпкарин, ²⁵Варавав, городла налдамачу овканчалин, мачалий-да тэгэтчэв ноңардутан тынин, Иисусу-нян бэил касагчиндутан бөрин.

Симон киресу инэддэн

²⁶Нян ок-ка этумиэл Ноңман илбэддүйтэн, мэн исув-кэчидектукий төрэңдүкий бэю Симонач гэрбэлэттыв Киринеймкам, городтаки мучуддыв, ноңартан иттитэн. Ноңартан Симом киресу мэндулэй оггурэвкэвкэнитэн, Иисус амардадун тарав индэн. ²⁷Хоял бэил Ноңандун боддитан, асал-да набуттыл, Ноңман хонрил, амардадун үнэрритэн. ²⁸Иисус-нян, ноңартакитан эсэнниди, гөнин:

– Иерусалим хунадилни, Мину эдилрэ хоңкилрэ, мэнур, мэр-дэ хурэлбур хоңлилра, ²⁹эр инэнэл эмэдилрэ, ок гөнрэдир: «Кэтэмэл несэлкэсэр, эчэл хутэлбэвкэнчэл урэл-дэ, эчэл окуттывкэнчэл окэр-дэ». ³⁰Таракам урэхчертэки гөндидилдир: «Мундулэ тиклилрэ!» – хөпкэхертэки: «Муну даслилра!» ³¹Чулбаладдыв хяkitav эчин некрэктэн, никату-нян яградир?

Иисусу Христосу тэлгэдек

³²Иисуснюн унэт дёрбу усалкасалбу хөнэлбу мадавур илбэритэн. ³³Үнэркэтэн билэклэ, Голгофач гэрбуттылэ, таду, Иисусу тэлгэридюр, нокритан, хөнэлбу-дэ, тэлгэридюр, Ноңнююнни нокритан, өмэм ангидалин, гяв дегэнгидэлин. ³⁴Иисус гөнин:

Лука 23

— Амму, хэлэли нојарбутан, нојартан яривур-да эстэн хар.

Тараг, тыкукэчим усийэтникэн, мэр дөливур Иисус ойлбан бэржитматтитан.³⁵ Бэйл, тарав коетникэн, илаттитан. Бэгэсэл-эси Нојандин инииритэн, гөникэн:

— Хөнтэлбу айчиддин, тек мэни-нян айдан, Христос, Хэвки Хинмачан бими.

³⁶ Кусимүэл-дэ тачинта-тта Нојман хилгиттитан, Нојантакин дагамридюр, дюирсив минэв бөтникэн,³⁷ гөнитэн:

— Мэни айчили, Иудея тэгэмэрэн бими.

³⁸ Нян Нојан ойдэлэн дукун бисин, греческаил-ди, римскаил-ди, еврейскаилди-да төрэрди дукутты: «Эрэк Иудея Тэгэмэрэн».

³⁹ Өмэн Нојнюонни Киресту тэлгэнь нокутты, Иисусу осэйникэн, иркаддин:

— Христос бими, Мэни, муну-дэ айчили!

⁴⁰ Гя-си, тарав тывнэвкэсчирин, гөникэн:

— Эв хи Хэвкив эсэнри юэлрэ, мэнкэн-дэ бэйди тачин-та итувча биникэн?⁴¹ Мут дяпкач итувчал бисэп, некчэливур-дэ айдитчин бакрит, Нојан-аси яв-да кэнелив эч некрэ.

⁴² Иисустэки-дэ нојан гөнин:

— Мину-дэ дöүчиргаџанри, мэн Тэгэмэрэдеклэй юэнриди!

⁴³ Иисус нојантакин гөнин:

— Айдиту хинтэки гөндим, эрэв инэжу хи айгаарил билэклэтэн хөнтэлэх инииндүлэ Миннюон бидинри!

Иисус Христос көкэдекэн

⁴⁴ Инэј нюйтэн часан далилан бисин, нян таракам чэлэлин төрли химүэн один, уюклэ часакла тачин хим-юэнчирин.⁴⁵ Нёлтэн дипкурин, тадук нян Хэвки Дюлан кулитынэх калтас нэбдэррин.⁴⁶ Иисус дылгурач дылганди төрэснин:

— Амму, Хин Ҙаллас Мэн хирами бөрэм!

Тарав гөнэктэн, Иисус хиранни нипкурин, ачча один.
⁴⁷ Римской офицер, тарав эйду коечэ, Хэвкив эскэрин, гөнкэн:

— Айдит, эрэл бэй айгарари бисин.

⁴⁸ Эйду чакапчал тарав коеттэвур бэил, иттыдюр тачин очав, дюткивур мучудилритан, набутми, тынжэндулэвур чорникан. ⁴⁹ Нојман эйду харил бэил, асал-да Нојандун Галилеядук бодчал, далидун илатникан, тарав коеч-чиддитэн.

⁵⁰ Таракам юив-уттэ, Иосиф гэрбэди, нюңсэгэн бэй-џэн, ай, айдитач-та биси бэй, ⁵¹ нюңсэглэтэн эчэ бис, некэндулэлтэн-дэ, Аримафейдук, Иудея городдукун бисин, тачин-та-тта Хэвки Тэгэмэрэдеккон алатча.

⁵² Пилаттаки эмрин, нян Иисус Булгиссон гасчирин.

⁵³ Нян Тарав аталриди, булатач хэркэрин, тар Нојман кэңрэлэ, дёл долан алди бидэн хилгатчала, нэдин, тала юив-дэ эчилтэн унэт нэд. ⁵⁴ Тарак инэх пятница бисин, суббота-да одилрин. ⁵⁵ Асал-да, Иисуснюн Галилеядук эмчэл, боддитан, дёлу кэңрэв коеттитэн, он-да Иисус булгисан нэчэ бисивэн. ⁵⁶ Нян мучуридюр, унжэлэл-дывурбу, нёчэ хэтэвэн-дэ* кимритан. Тар субботала иткандули нојартан хөтэддитэн.

Глава 24

Иисус Христос арадякан

¹ Неделя омнилэн инэнжүнэн бадикар асал, кимчавур унжэлэлдывурбур гадыдюр, дёлдулэ биситки хуртэки** җэнритэн, нојарнютан хөнтэл-дэ боддитан. ² Тарбач нипкэлдывум дёлу хурдук нэбдэлчэв бакритан. ³ Долан иридюр, Хунживур Иисус Булгиссон эчилтэн бакра.

* 23:56 Унжэлэлдывур — здесь: благовония. Нёчэ хэтэн — цветочные масла.

** 24:1 Хур — здесь: грот, пещера.

Лука 24

⁴ Тарав мяңчиддакатан, ноңарбутан дэпки дёр бэил гилрэнеч хуталрич оич тэтуттыл илачилритан, ⁵ Асал, олми, итывур төрлэ ноңкэрэктэн, тарал ноңартакитан гөнитэн:

— Ядавур инив көкчэл долитан гэлэтэс? ⁶ Ноңан элэ ачча, Ноңан аррин. Дёлилра, унэт Галилеяду бидми, хунтэки гөнчэвэн: ⁷ «Бэй Хутэн Оча төнүэкичу овканчал յалдугтан хэпкэмдин, тэлгэлэвдин, илилатан инэнжүнэтэн ардин».

⁸ Тарбач ноңартан тарав, Иисус тачин гөнчэвэн, дөнитан. ⁹ Алдысагдук мучуридюр, мян өмэнду хупкуттынэлтэкин, хөнтэлтэки-дэ тарав тэлэнжитэн. ¹⁰ Тарак Мария Магдалина, Иоанна, Иаков энинни Мария, хөнтэл-дэ ноңарюнтан бичэл хупкуттынэлтэкин тарав эйду тэлэнчэл биситэн. ¹¹ Асал тэлэнчэвутэн эчилтэн тэдер, чукалдаридитан гөнжикэн. ¹² Пётр-нян, хэкэркиниди, алдытки хэтэкэнин, хур долан энэниди, дёрбу-ткан көкчэв хэркэлдывум булату иттин, мучурин-нян, тарав мяңчиникан.

¹³ Тарав-тит инэжу ноңардукутан дёр Иисус хупкуттынэлни Иерусалимдук мян өмэнь хулэкэч километрач тэгэдүкун биситки билэктэки, Эммаусач гэрбэттыкти, гиркаддыйтан, ¹⁴ нян мэр доливур эйду некэпчэв укчэнритэн. ¹⁵ Тарбач мэр доливур укчэнмэйтэктэн, Мэнкэн Иисус дагамриди, ноңарюнтан гиркадилрин. ¹⁶ Тарбач ясалалтан нурутча бисин, теми эчилтэн Ноңман тад. ¹⁷ Нян Ноңан ноңартакитан гөнин:

— Яв-нян ху гирканикан, мэр доливур укчэнэс, ями-да набучис?

¹⁸ Ноңардукутан өмэн, Клеопач гэрбэди, ноңантакин барагрин:

— Эв хи эмчэлдук Иерусалимна өмэн эсэнри хар, як-та эрэл инэнжүнэтэн тала некэпчэв?

¹⁹ Нян Ноңан ноңартакитан гөнин:

— Як очав?

Нојартан Нојантакин гөнитэн:

— Иисуснюон Назаретанканюон опчав, Нојан мэтумнэ бисин, Хэвки, чэлэн үөнмим дэпки некэндули, төрэндүлэ-дэ эңи бисин, ²⁰он-да дюлэгэл хиргэчимнэл попал, бэгэсэл-дэ усалтанду көкэнтэки Нојман бөрйтэн, нян Нојман тэлгэритэн. ²¹Бу-нян эеттивун, Нојан Тарак бисивэн, Ни Израилю айчинна, тарич-та-тта эрэв инэ-нү укал илитан инэхэнэтэн тарак очатки одни. ²²Тарбач хан-да мун асајалбун муны мямканитан: нојартан бадич алди анчиндун биситэн, ²³нян Нојан булгиссон эчилтэн бакра, эмридюр, тэлэндүритэн, ангелал ичулчэвүтэн, гөнчэвутэн-дэ Иисус инивэн. ²⁴Тарбач хан мундук алдытки үэнритэн, тар асал гөнчэгчнитэн бакритан, нян Нојман эчилтэн иттэ.

²⁵Таракам Иисус нојартакитан гөнин:

— Эрэй, ач мэргэнэл, мявундюр-да няјал, чэлэн тэдэдэвур мэтумнэл гөнчэвутэн. ²⁶Эв эсни тачин Христос хиланнан бис, Мэн Эскэндүлэй үэндэй?

²⁷Тар Моисейдук эйдудукун мэтумнэлдук чэлэн Дукундула Нојман дукутчав, Иисус нојартакитан тэлэндэдилрин.

²⁸Тарбач нојартан үэнэтчэткивур билэклэ исадилритан, Нојан-нян часки гиркастирий ичукэттин. ²⁹Нян нојартан Нојман бөккититан, гөникэн:

— Муннюон эмэбли, укал хисэлрэн.

Тар Нојан нојарнионтан ирин, эмэбтин. ³⁰Ок Иисус нојарнионтан дебэдекту тэгэттин, килебу гадыди, тарав төрэснин, калтирин, нян нојардуган бөрин. ³¹Таракам ясалалтан аյаббитан, нян нојартан Нојман тадытан, тарбач Иисус нојардуган эты ичур одын. ³²Нян нојартан мэр дөливур төрэритэн: «Эв мут мявунты эч дуррэ, муттэки хотаранду гөндиддэкэн, нян мутту Дукунмаю уталукандиддакан?» ³³Тармав часу илридюр, Иерусалимна мучуриитан, нян мян өмэм өмэтту апостолалбу, нојарнионтан-да бисилбу бакритан, ³⁴төрэрилбу айдитач

Лука 24

Хүнжит арчаван, Симонтаки ичулчэвэн. ³⁵ Нојартан-нян хотаранду бичэв тэлэңритэн, Нојман-да тадачавур, ки-лебу калтачалин.

Иисус Христос арча эмрэн

³⁶ Нојартан унэт тарав тэлэңэдэкэтэн, Иисус мэнкэн дулкакандулатан илачилрин, гөникэн:

— Аймулдан хунду бидэн.

³⁷ Нојартан, аричивридиор гэрбэтми, олритан. ³⁸ Тарбач Нојан нојартакитан гөнин:

— Яв гирблэñчис? Якав таррөчин экич тэдettэ хун мэргэндулэсэн бисни? ³⁹ Мин ѫалу, Мин бодэлу-дэ коетлилрэ, эрэк Би бисэм, тэмилрэ Мину, ярутлилра, як мингэчин мусун илрэлкэн, икэрилкэн-дэ бивэttэн.

⁴⁰ Тачин гөникэн, Мэн ѫали, бодэли-дэ нојардугтан ичукэнин. ⁴¹ Нојартан, тарав хокаñчими, эсэктэн унэт тарав тэдер, унэт-тэ мяñчиракатан, Иисус нојарбутан улгэмрин:

— Хун деплэñэсэн иррөчинул бисни-гу?

⁴² Дебдэн далгатчав олрав, гамату-да нöчэ чакаррон нојандун бөрйтэн. ⁴³ Гадыди тарав, коедэтэн дептин.

⁴⁴ Тар нојартакитан гөнин:

— Эчин биннэв Би хунтэки, хуннюн унэт бидми, гөндидöttэм. Эйду, як-ка Мину Моисей Итундулан ду-каттан, мэтумñэл-дэ мэтундулэтэн, Хэвкив эскэндулэ икэлдулэ-дэ дукаттан, тарак эйду обдин.

⁴⁵ Чэлэвэн, як-ка Нојман Дукундула дукуттан, эйду-вэн бисилбэ унувканин. ⁴⁶ Тарбач нојартакитан гөнин:

— Тачин дукуттан, тачин-да Христос хиланнан бисин, кёкэми илилатан инэñеñэтэн араннан-да бисин.

⁴⁷⁻⁴⁸ Ху эйду коерисэн он-да бичэвэн, теми ху эйдүткин бэйлтэки тэлэñэннэсэн, мэтуннэсэн-дэ, төнñэкичу ов-канчавур тэлэñдэтэн, таракам төнñэкичу овканчатан нојардугутан аталабдин. Тачин некрекэтэн, Хэвки нојарбутан айчидин. Иерусалимдук мэтудилñэсэн, тарбач

тадук эйдулин төрли бисилтэки бэилтэки, Мин Гэрбэву гэрбутникэн, тэлэнүэсэн. ⁴⁹ Би-нян Мин Амму гөнчэвэн хунтэки хөрукэндим, ху-си унэт городаа Иерусалимна эмбүэсэн, нянийдук хомив энгэвур бакакан.

Иисус Христос нянитаки хуелдэнни

⁵⁰ Тадук нојарбутан городдук Вифаниякла хөрукэниди, Мэн џали огэрриди, нојарбутан ирэмкэттин. ⁵¹ Нян тачин ирэмкэтникэн, огэски нянитаки огэрэбникэн, нојардукутан хуелдэдилрин. ⁵² Нојартан Нојантакин дылур нојкэритэн, нян эгдень хокаңчинь хокаңчиникан, Иерусалимна мучуритан. ⁵³ Хэвкив ирэмкэтникэн, эскэнижэн-дэ эрэгэр Хэвки Дюлан биддитэн. Аминь (тек тачин бидэн).

Үнүвканмай төрэрук

Веельзевул – тачин евреил дявалу (хайтам, арисагал нёг гармавутан) гэрбуттитэн.

Давид – Израилла эгдень гэрбэлкэн тэгэмэр бисин, нојан Иуда џунмидукун бисин. Давид книгав Өсирэп Завету (Өсирэпу Гөлдэмэчэку), Хэвкив эскэм икэлбу, Псалмач гэрбэлэттылбу дукрин. Дяпкан, аймулдан-да эрэгэр бидэн, тачин Давид Хэвки гөнчэвэн овкандай манруттин. Хэвки, Давид тарав некчэлин, нојандун анимдиган бөдэй гөнин: Давид хурэлни, тарал-да хурэлтэн эрэгэр дюлэски Израиль тэгэмэрэлни бигрэдэтэн. Евреискаил мэтумијэл мэтуттитэн: Мессия, Давид дяландукун бигрэдин, Нојан эйдулин төрли айгарари Тэгэмэр бигрэдин.

Динарий – мэнjen гэрбэн Римской тэгэмэрэдеклэ бичэ. Өмэм инэжу гэргэвчими, тардин динарий эринни бисин.

Жертвеник – дэлбурэг билэкэн, тала евреил Хэвкиду бөннэвур анивумдыв џэнувэтгэ Итундуга дукутчагчинни. Иисус Христос биддэкэн, Хэвкиду бөчэлбу делкэнкэлбу Хэвки Дюн толиндун маватта, тарбач унүэлэлдывурбу хэյкэсу Хэвки Дюн додун хэйкэссоттэ.

Закон – Итун, тарак Библия тунјан осирэпэн книгални. Книгал төр балдачаван тэлэнjrэ, дюлэгэлбу айгаарилбу мэтумијэлбу, хэвки төрэмэн долдачалбу, гөнчэгчинни-дэ некчэвутэн тэлэнjrэ Унэт тарал книгал еврейской џунмин балдачаван тэлэнjrэ, он-да Хэвки таралбу бэилбу, Египетла танјандуга бисэкэ-

Төрөрук

тэн, тынчэвэн, тарбач нојардутан Палестина төрэң-џон төрэңнэттэтэн бөчэвэн тэлэңрэ. Унэт тарагдула книгалдула Хэвки мян нюнэчэнни дукатта, тарак Хэвки еврейскойду үүнминду бөрин, он-да бигрэдэ-тэн, он-да неккэрэдэтэн. Теми эйдучэндюр тунцан книгал өмэтту гэрбуттэ «Итун», евреил тарич хоч хэ-риүннэттитэн, эйдувэн дукутчав нюнэчим дёбэнүэч Мойсей Хэвкидук мэнкэн алимрин, Хэвки гөнчэлийн евреилбу Египеттук танцандук хөрүкэнин, теми эрэв книгав унэт Моисей Итундин гэрбүчöttэ.

Законники – Итум хупкучимнэл, аич Итум харил, бэил-бу Итум хупкуттыл, унувкаттыл-книжники-да. Иисус Христос биддэкэн, нојартан абал биситэн, тарбач ев-реил нојардитан хэрриүннэттитэн.

Зилоты – тачин греческайды дёбэнүэр гэрбуттэ. Зило-тал дёбэнүэчил мэр религиявур (мэр тэдемур) дявут-тилан. Нојартан мэр еврейскаюр Нуунмивур Римской тэгэмэрэдек дявлчинмайдукун кусинь нёвкэсчиритэн.

Кесарь – Рим тэгэмэрэн. Дюлэгэч Римской төр тэгэмэ-рэлни гэрбэтэн тарак бисин.

Левиты – тачин бэил гэрбуттэ, Хэвки Дюлан гургэвчи-чэл, нојартан эчилтэн попалди бис. Левитал Хэвки Дюдун Хэвкив эскэдёттэ, Итум хадатан бэилбу хупку-чидёттэ, теми левиталбу хупкучимнэлди гөвэттэ. Та-ракам дялкан бисин, Левий үүнмидукун-тэктэн бисил бэил Итун хупкучимнэлдин бигрэдэтэн, теми Левий дялундукун бими левиталди гэрбэлэлттытэн.

Мессия – тачин евреил Христосу гэрбуттитэн, төрэн Хэвки Хинмачан еврейскойди Мессия бидин, Но-жан эмэннэвэн Итун книгалан дукуттин. Иисус Христос биддэкэн, евреил Мессия эмривэн алдтитан, эттитэн-дэ, Мессия нојарбутан Римской тэгэмэрэ-

Төрөрүк

дек дявлчинмайдуун тынден, хэвки Тэгэмэрэдеккон овкандан.

Мытарь – тамам, дэлигум-дэ чакачимџа. Тамам чакачимџал хояв гадавур, койчиникан тамам чакаттитан. Тарав чакчавур тамам чакачимџал Римской тэгэмэрэдек энээгэн бөвэлтэ, эмэпчэв койчичавур мэрдур-нян эмэвэлтэ. Теми евреил нојарбутан тыкунитан.

Обрезание – минэсэмкэн. Евреил кубэччён балдачалбу кујалбу – нярилбу дяпкилатан инэхэйнэтэн балдачалатан минэсэмкэвэлтэ. Иисус Христос биддэкэн, таравтит инэхү нярив минэсэмкэнидюр, гэрбэгэн бөвэлтэ. Таррөчин евреил Хэвкиньюн Голдэмэчинтэн бисин.

Пасха – евреил эливунтэн хэбдекэтэн. Моисей нојарбутан танҗандук дэлмичэвэн тарич хэбдекэдекэч Пасхач хамугритан. Эрэл хэбдекэдек анжантанна апредла бисин. Пасхаду боңга хонҷачаман маннатан бисин.

Первосвященник – дюлэг (нёгамџа) хиргэчимџэ поп. Итундула дукуттин дюлэг хиргэчимџэ поп эливурбу некэдеску нојан – такан некэннэвэн. Хоял дюлэгэл хиргэчимџэл попал Нююсэгэндулэ – Синедриондулэ нојэл биситэн.

Покаяние – мэн уси, төнхэкичу овканчай Хэвкив дэлки уталанмай, тэлэнжэнмэй-дэ.

Псалмы – Хэвкив эскэрил икэл. Өмэндулэ Өсирэп Завет (Голдэмэчин) книгалан 150 еврейскаил Хэвкив эскэрил икэл чакабутта.

Төрөрук

Праздник опреснокалбу хэбдекэдек. Хэбдекэдектук Пасхадук надам инэյу чөнтэрэ – тарак хэбдекэдек бивэттэн. (Опреснок ач дюгирлэ килеб биси гэрбэн.)

Пророки – Осиду бисил мэтумнэл, Хэвки гөнчэвэн долдаачал, эйдүткүн бэйлтэки тарав тэлэнчэл. Мэтумнэл эйдувэн бэйлбу мэтуттитэн Хэвкив хэрлэдэтэн, Хэвки гөнчэгчинни нэkkэрэдэтэн, мэр дялбур аявдатан, кэнелив усу эдэтэн неккэрэр. Хоял өсирэпэл мэтумнэл Хэвки ноңартакитан гөнчэвэн книгалдулавур дукритан. Иисус Христос биддэкэн, евреил мэтумнэл книгалдитан хэрриүнэттитэн.

Саддукеи – саддукеил, тарак евреил религиознай партиятан. Хоял саддукеил Синедриондулэ нюнэл биситэн, хоял-да саддукеил дюлэгэлди (нёгамжалди) попалди биситэн. Саддукеил мэр бинивур Итундули дёбэнүйч дявлиттан. Саддукеил Итун книгадин-такан хэрриүнэттитэн, хөнтэлбу книгалбу эчилтэн авдатта, кокэчэл арадякутан эчилтэн тэдэйтэ.

Синагога – нэүнэдек дю гэрбэн. Таду евреил субботанна Книгалбу таңаддавур, нэүнэддэвур-дэ чакабуттитан. Иисус Христос биддэкэн, кубэчлэн, евреил бисилдулэ, городалдула нэүнэдекэл дюл (синагогал) биситэн.

Синедрион – евреил эливинтэн Нюңсэгэнтэн (Советатан) гэрбэн. Нюңсэгэндулэ 70 нюнэл биситэн (дюлэгэл попал, каганкар, Итум Хупкучимнэл, фарисеил, саддукеил-дэ). Синедриондулэ итум итуватта, бэйлбу усалставатта. Иисус Христос биддэкэн, Синедрион итучаван Римской тэгэмэрэдек элиувлии бэгэсэлни итучавутан хаввотта, таракам-такан тарак итуча эңилкэн оваттан.

Суббота – евреил элинуултэн эгденүэтэн инэңэңэтэн.

Субботала евреил эстэн тургэвчилтэй, тарав инэңэңур Хэвкиду бөвэлтэй. Евреил субботанна нэңэдеклдүлэ дюлдүла чакаббота, Книгалбу таңаддавур, нэнэддэвур-дэ.

Сын Давидов – Давид Нярудин, Давид Хутэн, Мессия.

Тачин евреил Ноңман гэрбүттитэн, Давид дяландукун биннэн бисэктэн.

Сын Человеческий – Бэй Хутэн Оча, Иисус Христос гэрбэн. Иисус Христос Хэвки Хутэн, тарбач Хавки мэнкэн Ноңман Мессия бидэн хинмарин, хэрригэн, дявучинмайган, хомиган бөрин. Тарбач Иисус Христос Мэни мэнкэн Бэй Хутэн Очадин гэрбүттин, хами дюлэски бэйгэчин хиланнай, кокэннэй-дэ.

Фарисеи – фарисеил, тарак евреил религиознай партиятан. Фарисеил мэр бинивур Итуундули дёбэнүйч дявиттитан (туруттитэн), теми ноңартан евреилду хоч хэрлэвритэн.

Храм – Иерусалимна бичэ Хэвки Дюн. Тала-ткан евреил, эгдер хэбдекэдекэл одакатан, чакабаддитан, Хэвкиду анивуудын дэлбурэглэ нэдэвур. Ноңап Хэвки Дюн евреил тэгэмэрэтэн Соломон 10 векла, эдлэн мут бинит од, овканин, Иисус Христос биддэктэн, евреил тэгэмэрэтэн Ирод Великий овканчан Хэвки Дюн бисин. Хэвки Дюн эгдэн бисин, тарав адь-да хоя хиткин эрэлэтийн (схемав коетли). Хэвки Дюн хиткилин эрэгэр инэյтэн хоял бэил чакабаттитан. Он-ка Иисус Христос таймкагийн, тачин-та Ноңан арадякан елтэнэктэн, 70 анжандула мут бинит одакан, римлянай Хэвки Дюван ачча окан хаюритан, тек эрэк бини окан тачин бисни.

Төрөрук

Четвертовластник – дыгитэн өмэн төр бэгэнни гэрбэн.

Тачин Омэн төр дыгивутэн бисив үүнэчимнэвэн гэрбуттитэн, нян тадук дюлэски чэлэвэн үүнэчимнэлбу Римской тэгэмэрэдеклэ гэрбучилритэн.

Язычники – тачин Иисус Христос биддэкэн, эйдувэн бисилбу Нунмирбу, евреил аңилитан, гэрбуттитэн. Таракам евреил-тэктэн Хэвки бөчэвэн Итум харитан.

ЛУКА ЕВАНГЕЛИЕН

Эвэдыч тулматча

Евангелие от Луки на эвенском языке

НИУ Институт перевода Библии
101000, Россия, Москва, Главпочтамт, а/я 360
Лицензия № 01271 от 22 марта 2000 г.

Подписано в печать 20.08.2001.
Формат 84×108 1/32. Печать офсетная. Усл. печ. л. 5,88.
Тираж 2500 экз. Заказ №

Отпечатано с готовых диапозитивов в типографии «Принткорп»
ЛП № 347 от 11.05.99
220141, г. Минск, ул. Купревича, 18